

Forfatter: Schandorph, Sophus

Titel: CARLO GOZZI I SACCHIS TRUP

Citation: Schandorph, Sophus: "CARLO GOZZI I SACCHIS TRUP", i Schandorph, Sophus: *Fortællinger*, 1901, s. 1. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/text/adl-texts-schandorph02val-shoot-workid54278.pdf> (tilgået 25. april 2024)

Anvendt udgave: Fortællinger

CARLO GOZZI I SACCHIS TRUP

2
3

I.

Vinden piskede Regnens næsten ubrudte Vandstraaler mod Agterstævnen og ruskede voldsomt i Latinersejlet paa et lille Fartøj, der lagde an ved *Riva dei Schiavoni* tæt ved la Piazzetta i Venezia, en blæksort Novemberaften i Aaret 1775.

Blodrøde Lysskær dansede gennem Mørket og slog bugtede, sitrende Striber hen ad Lagunen. Ensformig snøvlende lød Raabet: *Gondola, gondola* fra to Stemmer. Rask gled to Gondoler om Kap hen mod Fartøj els Rov, hvorfra Rebstigen sænkedes ned. Øksebladet paa Forstævnen af den Gondol, der først naaede Maalet, blinkede brandgult i Lygteskæret fra den selv og fra det større Fartøj; Metallet drev af Vand, i Mellemrum saa' det ud, som dryppede der Blod fra Eggen i den sorte Masse tæt nedenunder.

To Skikkelser kom flygtig til Syne paa Rebstigen. Den nederste med Hætte om Hovedet, kastede først en Kuffert ned i Gondolen, derpaa rakte den Haanden til den øverste. Nedstigningen gik langsomt. Den øverste Skikkelse syntes i det flimrende og flakkende Lys ganske umaadelig stor. Gondolieren brummede noget om en „forfærdelig Længde“, da han saa' Skikkelsens Ben nærme sig Gondolens Ræling, uden at det lod til, at Hovedet kom med for det første. Endelig viste sig virkelig en usædvanlig høj Mand med Pelskrave op over Ørene og en laadden Rejsehue trykket ned i Øjnene. Han gik ind under Gondolens Ruf, medens den mindre med Hætten blev udenfor og høflig spurgte:

- Sidder Hr. Greven godt?
- Udmærket! lød en dyb, brummende Bas.
- *Poste a San Cassiano*, sagde Hættemanden til Gondolieren.

4

- *Ho capito !**) svarede denne.

Lydløst gled Gondolen gennem Vandet foroven og fornedden langs Ganale grandes brede Slangebugtning. Snart saas kun Vandets svage Glimten, der gennemtrænger selv det tætteste Mørke; snart kastede Skæret af Lygterne paa Paladsernes Landingstrapper fra hver af Kanalens Kyster Lys hen over det. Da gnistrede det som rødgyldne Skæl. Stundom dukkede ud af de sorte opragende Masser paa Bredderne et prægtigt spidsbuet Vindue med fantastisk gennembrudt Kniplingsarbejde, stundom saas i den skraa lange Lyslinie øverst en Søjlesokkel, saa nedenunder et kanneleret Stykke Skaft, saa længere nede langt til Siden derfor en Kapitæl, hvis oprindelig hvide Marmor tog en Tinte mellem det gule og blegrøde. Saa sluttes atter for en Stund alt i Mørket, indtil andre Stykker af pragtfulde Bygningsled lyste frem som ved et Lynglimt for at forsvinde lige saa brat. Og, naar saa alt druknede i Mørke, syntes det, som om Regnen tog voldsommere Tag, som om den trommede Reveille paa Gondolens Ruf.

- Et Djævelens Vejr, sagde Gondolieren. I Tonen laa aabenbart en Indbydelse fra hans Side til Grevens Tjener til en Passiar, men Tjeneren fjernede Hættens Flige fra Ansigtet.

- Forstyr ikke Greven! hviskede han.
- Forstyrre? For en Ulykke, hvad bestiller han?

- *Zitto!***) Og Tjeneren satte sin Pegefinger under Øjet og sænkede sine Mundvige bueformet ned paa hver Side af Hagen. Hr. Greven er Poet, hviskede han endnu sagtene.

- *Cospetto! ****) Poet, jeg forstaar, hviskede Gondolieren; det har noget at sige. Og han bankede sig paa Panden med Knoen, som for at vise, at han var fuldstændig paa det rene med, at Poeter altid har en Masse at tumle med inden for Pandeskallen.

Det gik videre i Mørket, uden anden Lyd end Regnens Trommehvirvler. Man nærmede sig Rialtobroen, hvis Lygters Lys furede Vandet paa langs. Et Lys fra den venstre Bred afdækkede nu en Arkade af en Buehal samt Sokkel og et Stykke Skaft paa et Par Halvsøjler. Der lød en dæmpet Latter inde fra det bedækkede Rum, og i brummende Bastone lød Ordene:

- Palazzo Tiepolo - ja vel, Mammars Fædre hjem. I det 13de Aarhundrede var Jacopo og Lorenzo Tiepolo Venezias Doger! Ha, ha, ha. Deres Ætlinger paa Spindesiden er forsultne Grever, ^{*}₋₋₋^{*} 5 befængte med Skrivekløe, Prakkere i Venezia samt Oste-, Olie- og Høprangere i Friuli. Ja, gav Engene i Friuli tidobbelt Hø, mod hvad de giver, ved San Antonios Krop, vilde en af Ætlingene i det mindste give Afkald paa Grevetitlen. Ak ja - min poetiske Svigerinde Luisas pindariske Husførelse har kostet mig atten Processer for at redde Stumperne af de grevelige Gozziske Herligheder. At Broder Gasparo ogsaa i genial poetisk Distraktion skulde fri til det sonetsprudende Vesuv!

- Jer Greve gør nok Vers derinde, hviskede Gondolieren.

- *Zitto, zitto*, svarede Tjeneren, kneb Øjnene sammen og stak Tungespidsen ud af Munden.

- Er han ikke en Smule saadan . . . hm? og Gondolieren lod sin Pegefingertips beskrive en Cirkel paa Panden.

- Er I gal! Det er jo Grev Carlo Gozzi! Et umaadeligt Talent er han!

- Ja vel, ja vel, men netop derfor . . . hvad?

Gondolen passerede under Rialto. Lys, Skrig, Raab, stærk Genlyd af Folkemasser foroven gennemskar, gennemhvinede og gennemdundrede Natten og tabte sig efterhaanden i Summen og Brummen, ud af hvilken enkelte skarpe, stakkate Lyd hævede sig. Men pludselig blev alt bomstille og bælgmørkt, da Gondolen med et brat Sving til venstre drejede ind i en lille Kanal. Der var sort som det indre af et Kakkellovnsrør, alt mens Føreren langsom, i syngende Tone udstødte det sædvanlige Varskoraab. Vinden, der var snævret inde i det smalle Rum, gav pludselig et Hvin fra sig og drev en Vandmasse ind i Gondolierens og Tjenerens Ansigt.

- *Oh che tempaccio!* *) udbrød den sidste.

- *Oh, brutta bestia per Venezia quella pioggia!* **) sekunderede den første, og som for at sætte en Modstand mod Kastevinden og Regnen brølede han lige ud i den med en Stemme som en Basun:

*Mio primo amor vù sè,
E l'ultima sarè,
E se ho da maridarme
Sposarme voi con vù.*

(Du er min første Kærlighed, og Du skal være min sidste; og, hvis jeg skal gifte mig, vil jeg gifte mig med Dig).

- Bravo, bravo! brummede det inde under Ruffet. Det ^{*}₋₋₋^{*} 6 er god gammeldags Moral! ikke franske Varer; gammel venetiansk Troskab og Enfold!

- Nu digter Greven igen, hviskede Gondolieren til Tjeneren. He - nu er vi ved Poste a San Gassiano.

Han satte Aaren i Lave og nærmede sin Lygte til det lukkede Rum. Greven kom ud sammenkrummet og rettede sin lange, smalle Skikkelse højt op i Vejret. En usynlig Haand paa Kajen tog mod Gondolens Stød, men den blev straks efter, under Gondolierens Lygtes Lys, tilstrækkelig synlig til, at man kunde opdage, at den ikke i lange Tider havde været i Berøring med Sæbevand. Imidlertid lagde dog den høje Herre i Kappen sin behandskede Haand i den og svang sig op ved dens Hjælp, efter at han havde betalt Gondolieren og vekslet disse Ord med ham:

- Hvorfor har I gjort den lange Omvej? Hvorfor bøjede I ikke ind ad *Rio della Madonna*?

- Jeg kunde høre, at Hr. Greven lavede Vers inde under Ruffet, og mente, at eders Velbyrdighed skulde have Tid til at gøre en Sonet eller en Sestina færdig, inden eders Velbyrdighed blev forstyrret ved, at vi lagde til.

- Kender I mig? spurgte den høje Herre med en ingenlunde uvenlig Stemme.

- Hvem kender ikke Grev Carlo Gozzi, Venezias Ære?

Grev Garlo Gozzi gav Gondolieren nogle Smaamønter ekstra; han lod ikke til at have Mistanke om, at Fyren ikke havde haft Anelse om hans Tilværelse, end mindre om hans Digternavn, før Tjeneren havde ladet de ovenfor anførte Ytringer falde.

Sjoveren, der hjalp ham op, tog straks hans Kuffert paa Nakken, Tjeneren tog hans store trekantede Hattefuttermal. Grev Gozzi sagde til Sjoveren:

- Til Palazzo Gozzi . . . bag om . . . ad *Calle della Regina* . . . I véd . . . Paladset lige over for *Campo di Santa Maria, mater Domini*.

- *Ho capito, Signore!* sagde Sjoveren og bukkede med Kufferten paa Nakken.

De krøgede, kun nogle Alen brede Gyder strømmede af Vand, og Brolægningens Kvaderstensfliser var saa glatte som Isflager; de vandrendes Støvlehæle gled paa dem. De blinkede, naar et svagt Skær faldt ud fra de aabent staaende Døre i Husenes nederste Etager. Der inde skimtede man afvekslende Haandværkere arbejde ved Tællelyset paa Bordet, Spækhøkere og 7 Urtekræmmere sladre med Kunderne, en Knøs med Faldhat og store Ringe i Ørene kurtisere et Pigebarn med Livstykke og Skørt og med bare Fødder i røde Safians Tøfler.

Med ét, som de tre drejede om Hjørnet ind i *Calle dellet Regina* saa' de hele Gaden staa i en brandgul Lysdis, i hvilken en tæt Menneskemylder bevægede sig som dansende Taagebilleder med Regnskærme over Hovederne. Da Grev Gozzi kom ind i Massen, saa' han Mænd og Kvinder i brogede, fantastiske Karnevalsdragter og med Masker for Øjnene skubbe og puffe til hinanden for at bore sig frem gennem den tætte Stimmel, der hujede, skoggerlo, sang og hvinede. Der var Lys i alle Vinduer.

- Det er umuligt at komme frem med Kufferten her, sukkede Sjoveren bag ved Grev Gozzi.

- Hvad Djævelen gaar her for sig? spurgte denne fortrædelig en Maske, der strøg forbi ham og puffede til hans Albue.

- Véd De ikke det? spurgte den maskerede, idet han fægtede med Armene for at faa Plads til at staa og svare med Venezianernes naturlige Høflighed. I Dag er Patricieren Bragadino bleven udnævnt til Venezias Patriark. Hans Palads ligger jo inderst her i Gaden. Der er baade Fyrværkeri, Begfakler og Illumination og alskens Stads, Bal i Paladset, og Folk faar Brød, Vin og Penge kastet i Grams i hele tre Dage.

Grev Gozzi vendte sig med et Suk. Han var dødtræt. I et Par Døgn var han rejst ad Veje, som Regnen havde gjort til Mudderpøle, og hvor han var bleven skumplet gennem dybe Huller; han havde ladet sig færges over opsvulmede Floder, og var nu endelig naaet til Venezia Klokkeren ét om Aftenen (Kl. 9 efter den nuværende Maade at betegne Klokkeslettet paa). Han havde med Længsel imødeset den Stund, da han skulde lægge sig i sin Seng i det lille Værelse i hans Families store øde Palads, som han nu alene beboede. Han maatte nu gaa en Omvej gennem *Calle del Ravano* og *Contrada di San Eustachio* for at komme ud paa Broen, der fører til *Campo Santa Maria Mater Domini*. Den gik i Linie med den ene Sidemur af Paladset, saa kunde han gaa til venstre og komme ind ad Døren paa dets Hovedfacade, der vendte ud til Kanalen *Rio Santa Maria Mater Domini*.

Vandet drev af hans Pels. Med Hengivelse i sin Skæbne, rystede han sig som en Hund, bøjede Pelshuen dybere ned og begav sig paa Vej med sine Ledsagere.

Nej, nu troede han, at enten han eller Venezia var bleven 8 gal. Fra Pladsen saa' han sin Paladsfacade straae i blændende Lyspragt. Den lignede et af de Slotte, han selv havde set i Fantasien, naar han digtede sine Fabeldramaer, hvis Scene han holdt af at henlægge i det fjerne Østen, Eventyrromantikens Hjemstavn. Var det en Scene af hans "Lykkelige Tiggere", af "Prinsesse Zobeide", af "Det blaa Uhyre", som modtog deres Digter for at byde ham velkommen? Hvor meget end Carlo Gozzi elskede det eventyrlige, kunde han ikke rigtig nyde det i dette Øjeblik. Han havde gerne opgivet alle Morgenlandenes Feslotte for sin store Egetræs Seng i Kammeret paa anden Sal.

Ja, det var virkelig det gamle Palazzo Gozzi, der var lavet saadan til. De tre store Vinduers Rundbuer midt paa Facaden i første Etage med samt deres doriske Halvsøjler, der lod, som de bar Vinduesbuerne, var behængte med røde, gule og grønne Lamper, som fulgte de arkitektoniske Linier og Led, gjorde dem paa én Gang tydelige og forvanskede dem. Store Voksllys flammede inden for første og anden Sals Vinduer. Mellem de to Hovedetager slyngede sig en mangefarvet Lysguirlande, og op ad Pillerne i Stueetagen flagrede Begfakler som røde Fjerbuske i Stormvejr. Fra dem stod en rød, gul og violet Røg op imod Facadens øvrige Lys. Den mørke Kalkpuds paa det sorte Palads tog en grønlig Tinte, og i Vandet nede i *Rio Santa Maria Mater Domini* herskede det vildeste Lyskaos: Reflekserne løb mellem hinanden i tusinde Krydslinier, hvirvlede og snoede sig, bævede og tindrede. Og alle de maskerede, som fyldte den lille Kirkeplads - *il campo* - saa' ud, som om de stammede fra et eller andet fortryllet Feland, som de stod og gik i den brandrøde Em, der brat slukte sig i den dybe sorte Regnvejrsnats Mørke.

Der stod nu Paladsets Ejer, Grev Carlo Gozzi, midt ud for sin Dør, hinsides Vandet og saa' op og ned ad sit Hus. Lysmassen faldt paa hans fine Hoved med den spidse, bøjede Næse, de sorte Øjne med Laage, der i brat Skraaning løb spidst ned i Øjenkrogene, de svære Bryn, der krummede sig stærkt ned mod Næsen, den store, sanselige Mund, hvis Vige syntes noget fortrukne og var i bestandig Dirren. Hans Pels var gleden til

Side, og de sølvbroderede Blade langs Randen paa hans Kjole flimrede pailletagtig.

Ja, der stod han vel et Kvarter i øjneospillet Forbavelse. Saa blev det ham klart, at det virkelig var *hans* Hus i rent prosaisk, haandgribelig Forstand. Han lo med en indvendig Klukken, vinkede ad sine to Følgesvende og banede sig med 9 dem atter Vej over Broen. Han slog Hammeren stærkt mod den lave grønmalede Dør. Det varede en god Stund; da blev Døren brat revent op, en ny Lysmasse fusede ud gennem Aabningen. Men, da Grev Carlo Gozzi vilde træde ind, krydsede to Halvpiker hans Bryst. Fra hver Side truede et Par kulsorte Knevelsbarter, glinsende som af Blanksværte, ham i Møde. De tilhørte to Individier af Bygarden i karmoisinrøde lange, vidskødede Kjoler. Med dalmatinsk Dialekt, som Grev Gozzi saa godt kendte fra sin Ungdom, da han som Kavalerikadet laa i Garnison i Zara, lød ham i Møde unisont fra begge Sider:

- Denne Vej er spærret.

Grev Gozzi anlagde sin Ungdoms militære Holdning, trak Brynene sammen over Næsen og spurgte myndig:

- Hvad for noget? Kan jeg ikke komme ind?

- Nej, Herre, svarede den ene Dalmatier med tjenstlig Høflighed, ikke ad denne Dør. Vil De gaa hjem og tage Maske paa og gaa ind ad Porten der henne til højre, den hører til Palazzo Bragadino. Der kan enhver maskeret komme ind til Festen.

- Ja, men hvis jeg var Herren i dette Hus og var kommen forfrossen og søvndrukken fra en lang Rejse - hvad? - mon jeg saa ikke kunde komme ind i mit eget Hus og gaa i Seng?

- He - Herren i Huset? Vil De saa vente et Øjeblik, saa skal De faa Svar.

Saa blev Døren bragende smækket i lige for Næsen af Husets Herre, som opdagede sin Tjener, der stod og sov op ad Muren, og Sjoveren, der sad paa Kufferten i Døraabningen og gloede paa ham med et stupidt Udtryk i de røde, rindende Øjne. Grev Gozzi brast i Latter ved Synet og mumlede:

- Dersom ikke Truffaldino og Brighella*) er lyslevende Mennesker, meget sandere end Doktor Goldonis dydige Kaféværter og ædle Skøger, saa vil jeg være fordømt til aldrig at komme ind i mit gamle Hus eller til at læse alle min arkadiske Svigerinde Luisa Bergallis**) Sonetter, og saa kysse hende lige under hendes spidse Næse og kalde hende en Sappho.

Under disse Betragtninger aabnedes den grønne Dør indenfra, og i Døraabningen fremtonede en fra Top til Taa med ^{*}10 Guldkniplinger besat Hushovmester, bukkede gentagne Gange og bød Grev Carlo Gozzi at træde ind. Høje Bronzekandelabre og Voksfakler oplyste Forhallen og den brede Marmortrappe. Hist og her skuede en gammel sortskægget Grev Gozzi fra det 16de Aarhundrede, malet af Tizian eller Tintoretto, barsk ned fra Lærredet med den afblegede Ramme. Hele Forhallen synes at have været behængt med Anernes Portrætter; Familiens voksende Armod havde tvunget Carlos Fader til at gøre adskillige af sine Forfædre i Penge, men i Aften erstattedes de tomme Pladser af blinkende og flimrende firkantede Transparents, hver med en forskellig Farvesammensætning af Lys, alle forestillende den mægtige Patricierfamilie Bragadinos Vaabenskjold.

Disse funklende Skjolde skar Carlo Gozzi i Øjnene, og den skærende Smerte forplantede sig til Hjertet. Med flydende Tunge og mange Haandbevægelser sagde den guldbesatte Hushovmester:

- Og De véd virkelig ikke noget derom, Hr. Greve? Min Herre, Hans Excellence Patricieren Gasparo Bragadino (en dyb Bøjning ledsagede Titlerne og Navnet) - vidste jo forud, at hans Hr. Broder vilde blive valgt til Patriark; men, da hans Palads, som Hr. Greven véd, ikke er saa meget stort, saa ønskede han at lægge en Bro mellem Vinduerne i Deres og Excellencens Hus, og det er jo sket med Deres Velbaarenheds udtrykkelige Tilladelse. Festerne holdes nu i begge Paladser, og Hans Excellence lader kaste Brød og Penge ud til Folket. Men naturligvis er Deres Soveværelse bleven forbeholdt Dem og omhyggelig lukket; og, dersom Hr. Greven vil følge med mig, skal jeg anvise Dem det.

Havde det ikke været for Værdighedens Skyld, havde Carlo Gozzi let den beskyttende Hushovmester lige i Ansigtet. Thi det var sikkert, at ingen havde spurgt ham om Tilladelse til denne ugenerte Benyttelse af hans Hus. Men disciplineret til den faste Tro paa, at Venezias Patriciat eksisterede af Guds Naade, tog han sin Tanke fangen under Troens Lydighed og spurgte den guldbroderede:

- Maaske min Herre vil være saa god at sige mig, hvor længe dette Spektakel . . . denne Højtidelighed skal vare?

- Tre Nætter i Træk, fra det bliver mørkt, til det bliver lyst, svarede den guldbroderede.

- Det er mig en stor Fornøjelse at kunne være Familien Bragadino til Tjeneste, sagde Carlo Gozzi. Vil De

behage at hilse Deres Excellencer.

11

- Vil Hr. Greven ikke behage at tage Deres Hus i Øjesyn? Jeg tror at kunne sige, uden at rose mig selv, at Udsmykningen vidner om en vis Smag. Jeg skal straks bringe Greven en Maske og en rød Domino.

Til Tjeneren og Sjoveren, som var komne ind, kastede en Tjener i Bragadinos Livré paa Hushovmesterens Vink med en Mine, som man rækker Føde til en Hund, to store Stykker hvidt Brød og rakte dem en Kande rød Vin. Sjoveren slugte Brødet med Graadighed, Grev Gozzis Tjener greb ivrig efter Vinkanden, gennem hvis Tud han hældte en betydelig Slurk i Halsen; saa rakte han den til Sjoveren med en lige saa overlegen Gestus som den, hvormed Hans Excellence, Patricieren Bragadinos Lakaj havde overleveret den til ham, der tjente Grev Gozzi, den lavere Adelsmand. Thi han hørte ikke til Patriciatet, men kun til "la Cittadinanza", den lavere Adel. Parret faldt i Søvn op ad Væggen. De dalmatinske Spydbærere værdigede dem kun et flygtigt Alvorsblik.

Tjeneren vækkedes, da Grev Gozzi kastede ham sin Pels i Armene, i det Øjeblik den røde Domino og den sorte Maske blev ham bragte. Saa gik Husets overrumplede Herre langsomt op ad den store Marmortrappe, paa hvis Brøst ved de senere Tiders Ugunst hans Slægt kun havde formaaet at bøde ved Indfældninger af tarveligere Stenarter. Nu havde Excellencerne Bragadino lagt røde Draperier, som kønne Plastre paa Saarene. De sviftede langs Balustraden i den livlige Trækvind, der gennemsusede det øverste af Vestibulen, saa Faklernes og Kandelabrernes Flamme strakte sig til Siden. Carlo Gozzi syntes, at de gadedrengagtig rakte Tunge ad hans Slægts svundne Herlighed. Da han som altid, naar han blev ramt af en eller anden Sindsbevægelse, gav sig til at le højt, sagde Hushovmesteren, som ledsagede ham:

- Excellencen Bragadino vil glæde sig, naar han hører, at Arrangementet morer Hr. Greven.

Fra første Etages Trappeafsats saa' Carlo Gozzi gennem de vidt aabne Fløjdøre ind i sit Huses store Festsal. Den skingrede af Musik, gennembrudt af Summen, Raab og Hyl. Lyset blottede den afblegede og paa mange Steder afbrudte Forgyldning om Loftets Stukkaturfelter og i den rokokagtig slyngede Ramme om det store Freskomaleri i Loftets Midte, et Værk fra Kunstens Forfaldstid, med et af de evige Emner: Diana i Bad med sine Nymfer, hvor tykke Arme og Ben i rødgul eller rødbrun 12 Kødfarve væltede og slyngede sig mellem hverandre som levende fede Aal i en Ruse. Man skelnede kun tydelig Forgrundsfiguren, en kolossal Nymfe, der saas bagfra. Billedets tusinde Sprækker og de mange Pletter, hvor Farven var falden af, grinte ubarmhjertig ned.

I det store Rum snoede sig og bølgede en Mylder af de mest forskellige Farver. Galoner og Pailletter flimrede og tindrede, lange Baand og Sløjfer slyngede sig som blinkende Slinger ud i Luften, spidse Narrehatte og højt opstruttende Fjer ragede ud over Hovedernes Vrimmel som højt opløbne Aks i en Majsmark.

Danse knyttedes og brødes hver Minut. Grupper pressesedes sammen som Sild i en Fjerding og opløstes igen. Den forrejte og trætte Husherre var ved at blive greben af Svimmelhed. Han tog sig til Panden over Masken, og for at blive fri for Svimmelheden vilde han give sit Øje et fast Punkt at hvile ved. Det traf den store Nymfe i Loftsbilledets Forgrund og fæstede sig paa en ualmindelig kødfuld Del, som for Grevens ugenerte venetianske pebersvendeagtige og maskekomedieagtige Fantasi syntes at henvende en populær, uhøflig Opfordring til Mængden. En ny Latterparoksyse fulgte efter og vakte to nær ved Døren samtalende Maskers Opmærksomhed, saa de vendte sig om. Den ene var en kvindelig Maske i en tyrkisk Dragt af grønt Atlask, stærkt sølvskrammereret og med røde Atlaskes Pampusser. Et Par gule Maroquins Halvstøvler fremhævede det fineste Smalben og Begyndelsen af Læggens kraftige Kurve. Hun greb uvilkaarlig, ligesom skræmnet, om Armen paa den mandlige Maske, hvis skarlagensrøde Fløjls Dragt å la Louis-Treize, brusede og struttede af Sløjfer, af stivnet Linned mellem Vamsen og "*les haut de chausses*" og af Guldkniplinger. En stærk Parfumeduft udgik fra Parret. Pludselig satte det sig i meget hurtig Bevægelse og fægtede sig tappert med Albuerne gennem Vrimlen.

Grev Carlo Gozzi for sammen, knyttede begge sine Hænder og gjorde Forsøg paa at følge Parret. Men dels var han ikke hurtig, dels ikke hensynsløs nok. Efter at have boret sig en Snes Skridt ind i Salen, forsvandt Herremaskens hvide Fjerbusk for hans Øjne i den bølgende Stimmel. Han arbejdede sig nu tilbage og ud gennem Døren, gik ned ad Trappen i en saadan Skyndsomhed, at han tørnede sammen med opstigende maskerede Skikkelser, kom ned, kastede Maske og Domino til en fremmed Tjener, vækkede sin egen og sagde til Hushovmesteren:

- Jeg kan ikke sove i Nat for denne Larm.

13

- Men Hr. Grevens Værelse er i Stand.

- God Nat!

Atter gik det ud i den sorte, af Lysstriber og Lysprikker gennemfurede og gennemtindrende Nat. Sjøveren bar Kufferten, og Tjeneren fulgte med til den nærmeste Lokanda, hvor Grev Gozzi bestilte Logi for de tre Nætter, hvori Excellencen Bragadino holdt Fest i Palazzo Gozzi til Ære for sin Broder, Venezias nye Patriark.

II.

Grev Carlo Gozzi kunde ikke sove den Nat. Billedet af den grønne Tyrkinde vibrerede stadig mellem hans Øjne og deres Laag. Han kunde ikke som i sit Hjem forjage Tankerne ved at skrive Vers eller læse ved sit Skrivebord. Han blev liggende længe i Sengen, som man i Almindelighed gør, naar man ikke har sovet om Natten, i Haabet om at faa Erstatning for Nattesøvnen i en Morgenlur, et Haab, som i Almindelighed skuffer. Det skuffede ogsaa Grev Carlo Gozzi. Han stod op, betraadte med en vis Modbydelighed Værtshuskammerets rødgule Murstensflisegulv, da Klokken var 13 (dvs. 9 om Morgenen), kaldte paa sin Tjener, som barberede ham, krøllede hans Paryk og satte Haarbuklerne til Rette over Tindingerne. Da Toilettet var besørget, beordrede Grev Gozzi Tjeneren at bestille en Gondol.

Det regnede ikke mere. Luftens Hovedmasse var mælkeagtig diset; Vandet laa lysegrønt; over Bygningernes Toppe stod Striber som af tynd Forgyldning, lagt over Sølv. Men fra det Øjeblik, Gondolen gled ind i meget snævre Kanaler, og alt formørkedes af meget høje Huse, sluktes de blege Farver af det blygraa. Vandet blev lillaagtigt, stundom gennemdirret af hvide Striber. Husene stod skidengule med de store nøgne Murflader, gennembrudte stundom af yndige smaa Vinduer med en koket Dværgsøjle, hvorfra to smaa Buer slyngede sig ud, oftere af grimme lave og brede Vinduer paa de vanvittigste, Symmetrien mest trodsende Steder, gerne højt oppe under Taget. Vandet havde slikket en Slim op ad det nederste af Husmurene; den tegnede grønne, spidse, flammeagtige Figurer paa dem og laa i dorsk drivende, flossede Frynser fladt ud i Lagunen.

14

Gondolen standsede uden for et meget stygt højt Hus i en afsides Gade i Stadens sydøstlige Ende. Grev Carlo Gozzi betalte Gondolieren og steg ud, ganske tankeløst, og kom først til Bevidsthed om Omverdenen, da et stærkt Stød i Panden mindede ham om hans egen Længde og Indgansdørens Lavhed. Taalmodig glattede han sin friserede Paryk og bødede paa de Buler, hans bløde, trekantede Hat havde faaet ved den øverste Dørkarms ublide Berøring.

Vindeltrappens nederste Trin grinede kridhvidt gennem den ud mod Lagunen aabne Dør, saa tabte Trappen sig i det sorteste Mulm. Men det generede ikke Grev Carlo Gozzi. Han kendte Trappen, og med sine lange Ben tog han et Par Trin ad Gangen i en stærk Opstigningsfart. Midt i denne støder han uventet paa en fast Hindring; han hører noget falde bagover samt Udraabet: *Oibó. . . Cristo! Madonna! Diavolo!*

- Hvad Pokker - jeg kender denne Røst, det er jo jer, gamle Truffaldino ! sagde Grev Gozzi.

- Nej, det er ikke mig, Hr. Greve, det svær' jeg ved alle Kalenderens Helgene, eders Højvelbaarenhed. Men, saa sandt jeg haaber at faa Forladelse for mit lange Livs mange Synder, tror jeg, at mine stakkels podagristiske Ben mod deres Vilje er bleven omsvøbte af Hr. Grevens Tabarro*). Paa den kendte jeg Hr. Grev. Siger ikke Quintilian: *Cauda leonem facit*, og en anden Klassiker, jeg tror den udødelige Plautus: *leonum animi index cauda*? - Kan jeg ikke sige: *Comitis Caroli de Gozzibus index longitudo tabarorum*?

- Hold jer Mund, Sacchi og se at faa jer rejst! jert Makaronilatin kan I gemme, til I næste Gang agerer Arlecchoni. Hvad havde I at gøre her? . . . Saa . . . er I oppe? Kom længere ned, at jeg kan se jer! I stødte jer da ikke?

- Arlecchino falder altid paa Benene ligesom Kattene, svarede den skarpe, lidt hæse Røst . . . ja, det vil sige, naar han bliver firsindstyve Aar, og hans Ben er podagristiske, saa gør en anden Legemsdel Tjeneste . . . aa . . . ja . . . ja . . .

Den faldne Mand var naaet ned under Døraabningens Lysvirkning. Der stod han, førladen, krumrygget med den store Høgenæse midt i det skarpe, store Ansigt, hvis gule Hud var gennemfuret af utallige hverandre krydsende smaa Rynker, der sagte vibrerede om de for Lyset dirrende Øjenlaag. De faldede * 15 brune Pupiller med blaa-hvide Rande tog sig ud som Tællelysflammer i en Hornlygte.

Carlo Gozzi betragtede den gamle Impressario, den mesterlige Fremstiller af Truffaldinos burleske Partier, med et skarpt prøvende Blik. Hvad vilde den gamle Karl her? Hvorfor havde han faaet en splinterny, omhyggelig behandlet Paryk i Stedet for sin sædvanlige fedtede, hvorfor mødte han i sviklede Silkestrømper

med forlorne Lægge og i papegøjegrønne moderne Klæder ?

- Hvordan har la Ricci det? spurgte Carlo Gozzi med roligt Tonefald trods sit bankende Hjerte.

Den gamle Komiker grinede mod Solen og sagde:

- Aa den brave Ricci! Hr. Greven havde Ret, da De tog hende til Truppens Primadonna. Og Hr. Greven havde Ret, da De roste hendes Moralitet og hævdede Dydens Betydning for den store heroiske Kunst.

Grev Gozzi mønstrede den gamle saa skarpt, han formaaede, men der var intet usædvanligt at læse i denne stereotype komiske Maske, hvis Udtryk gengav en gaadefuld Mellemtung mellem dum Naivitet og "durchdreven" Ondskabsfuldhed.

- Jeg forhøj er altsaa Riccis Gage med 100 Ducater om Aaret, Hr. Greve . . . hvad?

- Farvel, Trulfaldino-Sacchi! - god Morgen! sagde Grev Carlo Gozzi.

Og Greven gik sukkende op ad den endeløse Trappe, fyldt af ubestemte og drillende Anelser, som han ikke gad klare for sig selv. For førte Gang i det fleraarige Bekendtskab og Kammeratskab med Teodora Ricci følte han Generthed, da han drev Hammeren ind mod den lille Jernknop paa Døren.

Naa - Døren gik saa hurtig op, at Grev Carlo Gozzi nær var gaaet paa Næsen ind ad den i et lille Værelse med en stor Højde til Loftet. Det havde hvidkalkede Vægge, rødt Stengulv, Kønrogssokkel, to meget lave Straastole med et sølle Fyrretræsskelet, der stod en bred Seng med falmet Lærredsmængd daskende ned fra en Slags usynlig Tronhimmel. Ud over de tilbagetrukne Gardiner bevægede sig i livlig Takt to skindmagre, sort behaaede Arme.

- Digter I, Ricci? Er I stadig paa Olympens højeste Toppe, hvad? spurgte Grev Gozzi.

- Jeg tror, jeg i Gaar Aftes har naaet Maalet, Hr. Greve, i en Sonet . . . De véd, Petrarca er mit evige Forbillede.

Den højre magre, laadne Arm ragede nogle intime 16 Klædningsstykker til Side paa en Stol, der stod foran Sengen, trak et ikke aldeles propert Manuskript frem, pustede til et Edderkoppespind, som blev lidt nærgaaende mod hans trekantede, spidse Næse og begyndte med hæst Patos:

Amor! med Vold Du indbrød i mit Hjerte
og fyldte det med Sorg saa tung som Blyet
og gjorde Livets Dag saa mørk og skyet,
som fordem laa bestraalt af Foebi Kerte.
O - hvis mit matte Aandedræt, som Smerte
og glohed Graad har standset . . .

. . . Her afbrød en Hoste Petrarchisten, og Carlo Gozzi benyttede sig deraf til at spørge:

- Er jer Kone derinde?

Digteren nikkede ved dette som ved de nærmest følgende Spørgsmaal.

- Ligger hun i Sengen? - Har den gamle Sacchi talt med hende? - Plejer han i den sidste Tid at komme her?

Nu tog Ricci igen til Orde, efter at være bleven Herre over sin Hoste:

- Ak, Hr. Greve, naar De er borte, gaar det løjerligt til . . . eller . . . ja, hvad skal jeg sige? Jeg faar aldrig min Chokolade til rette Tid. Teodora staar ikke op før Middag, klæder sig aldrig paa, før hun skal paa Teatret, viser aldrig Spor af Sans for Poesi og højere Aandsøvelser . . . ja i de sidste Dage har rigtignok vort Hus haft en Ære, Hr. Greve. Véd De, hvem der besøger os og beundrer Teodoras Geni i allerhøjeste Grad? Tør jeg bede Greven at gætte?

- Tal, for en Ulykke, Tossehoved . . . eller, ha, ha, ha, . . . hvad Pokker kommer det mig ved? . . . Hvem er da den Beundrer, siden det brænder jer paa Tungen at sige det?

- Pietro Antonio Gratarol, Patricier fra Padova og Sekretær i Venezias mægtige Senat, sagde Ricci, rejste sig helt paa Hug i Sengen og tog sin Nathue af. Grev Gozzis tykke Bryn trak sig sammen som to sorte, uvejstruende Skyer. Noget, der lignede Tænderskæren lød, og ud under Tabarro'en røg Carlo Gozzis knyttede Haand i Retning af Digteren og Primadonnemanden Riccis karmoisinrøde Næsetip. Signetringens store røde Agatplade paa Grevens Pegefingertænder blinkede tæt under Petrarchistens Øjne. Ricci gav et lille Vræl fra sig . . . da lo Grev Gozzi højt og sagde:

- Vedbliv at danne jer efter de klassiske Mønstre, min 17 gode Ricci! og med en Hurtighed, der bragte den lange Kappe til at suse ud i Rummet, bevægede den høje, smalle Mand sig hen mod Kammerets inderste Dør, drejede rask Nøglen om og var forsvunden.

- Stort Geni i den dramatiske Gren af Poesien - men uden skarpt Øre for Lyrikken, mumlede Ricci, tog fat paa sit Manuskript og deklamerede indvendig hele den afbrudte Sonet igennem.

Den første Genstand, der mødte Grev Gozzis Øje, da han traadte ind i det næste, noget bedre møblerede Værelse, hvis Vægge var overmalede med Limfarve - lysegul Grund med Kolonner af mørkegule paa skraa mod hinanden flettede Blade - var en Masse af hvidt Atlask. Bjergagtig væltede det sig i Vejret fra Benenden af en Seng og funkede med sølvforgyldte Reflekser i det gullige Dagslys. Grev Gozzi gjorde en omgaaende Bevægelse om Atlaskmassen. En smukt formet, ikke lille, hvid, men ikke særdeles soigneret Haand med en Smaragdring paa Lillefingeren bevægede sig ud gennem Atlasket, straks efterfulgt af et Haandled med et spiralformet Guldarmaand. Saa blottede en trind, kraftig Arm sig.

- God Morgen, *Comare!* sagde den indtrædende, idet han kastede sin Kappe hen mod en Stol.

- God Morgen, *Compare!**) lød det med kælen Klang fra Dybden af Sengen. De fra Hovedgærdet nedhængende Gardiner skjulte hendes Ansigt. Greven slog dem uden videre bagud og tiltvang sig saaledes Møde med et Par smukke, blaa smægtende Øjne i et regelmæssigt, stort formet Ansigt, der var noget koparret. Men i de Tider var dette saa almindeligt, at det ikke synderlig stødte Skønhedssansen, der, som bekendt, er meget elastisk.

- Velkommen hjem, Hr. Gompare, mumlede Damen med et Smil, hvis Mathed røbede, at det havde nogen Møje med at arbejde sig frem.

- I ventede mig ikke endnu, kan jeg tænke.

- Hvorfor siger I det? sagde hun med et stærkere og mere behersket Smil og rejste sig paa Hug. Det blonde, flammede Haar faldt ned over den storblomstrede, grønne og karmoisinrøde Uddamaskes Nattrøje.

* - 18

Grev Gozzi svarede ikke, men gik op og ned i Stuen, mens han saa' sig omkring i den. Saa gav han sig til at pille ved nogle Flaconer foran Spejlet paa et Toiletbord, tog Glaspropperne af, rystede misfornøjet paa Hovedet og mumlede:

- Jeg havde Lyst til at smide dette franske Krammeri ud af Vinduet. Det gør os lige saa blødagtige som de fordømte franske Saucer og Likører, ja som den hundske franske Fritænkerfilosofi.

- Det er *Essenza de mille flours*, sagde det blonde Hoved og slog med Nakken.

- I kunde i det mindste udtale det rigtigt, sagde Carlo Gozzi - *Ess-en-ce de mille fleurs*. Har I skrevet den Opgave i italiensk Ortografi og lært Oversættelsen af de hundrede Vers af Boileans Epistel, som jeg gav jer for, før jeg tog til Friuli?

- Jeg kan ikke komme ud af det Djævletøj, klynkede Damen.

- I er dum, Teodora Ricci.

- Saadan er jeg født, Hr. Compare.

- Nej, saadan er I bleven. Sig hellere, at I er født doven. Det er ellers en smuk Modtagelse, I giver mig, efter at jeg ikke har set jer en Maaned.

- Jeg er syg, sagde Teodora Ricci og gemte sit Hoved med et Slag i Hovedpuden, og det med en saadan Kraft, at Pudden, Hovedet og den stolte Haarpragt kom til at danne en uformelig Masse.

- Hvad fejler I?

- Jeg har Kvalme.

- Saa-aa? Saa er det farligt at have saadan en kostbar Masse sart Atlask liggende foran jer.

- Ha, ha, ha, lo Damen og sparkede med Benene under Sengetæppet, saa Atlasken raslede og smaahvinede. - Ak, ja, nu kender jeg igen min egen Compare. Hun rejste sig atter paa Hug, slog begge Sider af den blonde Manke bagud, aabnede Favnen, saa Armene atter blottedes, skinnende som svagt gulnende Marmor.

Den nogle og halvtredsindstyveaarige Carlo Gozzi følte Varmen gennemstrømme sine Aarer. Den skød

Flammer i de af Læsning og Nattearbejde anstrengte mørke Øjne. Hans store Mund bævede, hans højre Haand strøg let ned ad Damens kølige, trinde Arm; men paa én Gang fordunkledes Øjnene atter. 19 Brynene spændte sig stramt; han trak Haanden til sig, lagde den bag paa Ryggen og spurgte:

- I har gjort et stort Indkøb?

- Ja, jeg trænger til en hvid Atlaskes Kjole, for at spille Barbarina i min kære Gompares yndige Stykke "Den lille grønne Fugl". Den skal jeg have paa, naar Barbarina viser sig som Prinsesse, svarede Damen med en saa katteagtig Kælenskab, som vilde hun stryge sig op ad Carlo Gozzis lange Kappe.

- I har stadig beklaget jer over, at I bliver saa knap lønnet. Det glæder mig at se, at I har noget tilovers til at opfylde jer brændende Længsel efter Stads.

- Jeg var ude med Sacchi i Gaar, sagde Teodora Ricci; vi var ude hos en Kræmmer og valgte dette Stykke Atlask. Kræmmeren gav mig Kredit paa det, og jeg gjorde Akkord med Sacchi om, at han skulde trække tre Zecchiner hver Maaned fra min Gage, til han fik det betalt. Med en saadan Kjole vil jeg fortrylle hele Venezia i San Samueleteatret, og alle Blomsterbuketterne vil jeg lægge for Fødderne af Italiens største Digter, min egen Compare, Hr. Greve Garlo Gozzi.

Carlo Gozzi fjernede sig fra hende, stillede sig med Ryggen op mod et Vindue og sagde rolig:

- Det er ikke sandt, hvad I siger, Teodora. I er en god Skuespillerinde paa Scenen, men i Livet har I den Fejl, at I bliver rød i Hovedet, naar I lyver. Ha, ha! Se nu løber Rødmændene fra Ansigtet, over Halsen og lige ned paa Brystet af jer. Hvad havde det gamle Dyr at gøre paa denne Tid i jert Hus? Hvorfor vilde han snige sig forbi mig paa Trappen, da jeg mødte ham for et Øjeblik siden? Ja, nu bliver I endnu rødere, fordi I spekulerer paa en ny Løgn, Compare! Jeg kan se paa jer, hvad I vil sige. Han vil indøve jer i jeres nye Rolle i "Den filosofiske Prinsesse". Ja vel. Men den firsindstyveaarige Faun gav sig til at spille Komædie for mig paa Trappen og talte Maccaronilatin. Saa véd jeg af Erfaring, at han enten vil snyde mig eller lyve for mig. Ellers taler han som et andet Menneske; men, naar han vil være Diplomat, tager han Arlecchinomasken paa uden for Scenen. Det har han gjort i den senere Tid, sidst ved en Middag hos Patricieren Grimani, der er saa naadig at indbyde ham af Beundring for hans Talent.

Pludselig hvinede Atlasken under et kort Greb af Grev Gozzis Haand, saa hvinede Skuespillerinden langt højere, som 20 om skarpe Kløer borede sig ind i hendes Bryst, da hun saa' Tøjmassen slæbe hen ad det rødlige Flisegulv.

- Gompare! . . . Hr. Greve . . . stønnede hun . . . det dejlige snehvide Atlask! . . . Hvor har I Hjerte til det? . . . Jeg skal ærlig og udførlig fortælle om den gamle Æsels tusinde Nedligheder.

Grev Gozzi kastede Atlasket paa en Stol. Teodora Ricci rejste sig paa Hug og fortalte med aandeløs Hastighed, at den gamle Sacchi, Truppens Chef og berømmelige Komiker i de improviserede Truffaldino- eller Arlecchinoroller, længe havde været dødelig forelsket i sin otte og tyveaarige Primadonna, havde lovet hende kostbare Smykker og Klædningsstykker, uden at komme sit Maal nærmere. Han havde nu indfriet sit Løfte . . . og Teodora Ricci kunde ikke nægte, at saadant et Stykke hvidt Atlask . . .

- Denne hvide Kjole, som I vil have ud af dette Stykke Tøj, sagde Grev Gozzi, vil blive den mest besudlede, den mest smudsige, den mest infame af eders Klæder, en Kjole, der vil hæfte Skøgemærket paa jer Krop. Men hvad bryder I jer om det? Ja nu ruller I jer sammen som en Bold og vrider jer i hysterisk Krampegraad. Men jeg vil ikke tale til den Ære, I ikke har, og som jeg har været dum nok til at tro at kunne redde gennem jert Gøglerliv.

- Aa, Hr. Compare, Hr. Compare! . . . jeg skal skrive min Stil til hver Dag . . . jeg skal lære lige saa mange franske Vers udenad, som I vil, jeg skal . . . ja jeg skal smide Atlasken . . . aa . . . ud af Vinduet i Kanalen.

Hun syntes al ville gøre sine Ord til Handling. Et Par smukke hvide Fødder og prægtig formede Ben, fine som paa Dianastatuerne bevægede sig frem under Sengetæppet, og i en Fart samlede hun Ghemisen over Knæene.

Carlo Gozzi stod stiv og rank med sammenbidte Tænder. Han rystede paa Hovedet, smilede svagt og sagde:

- Saadan, Teodora! Markér Bevægelsen . . . saadan . . . op med Armen . . . lidt højere endnu . . . Det er kønt . . . Naa, jeg tænkte jo nok, I spillede kun Komædie. Atlasket lader I pænt blive liggende og gaar først i Seng - saa klæder I jer paa, mens jeg ser ud af Vinduet. Naar I saa er klædt paa, har jeg noget mere, jeg vil tale med jer om. Skynd jer!

Fra Spot var Carlo Gozzis Tone gaaet gennem flegmatisk Kulde over til noget næsten brutalt kommandoagtigt, dog uden al Hidsighed. Signora Ricci skælvede og adlød. Da hun havde 21 gjort et

nogenlunde præsentabelt Toilette, mumlede hun frygtsomt noget om, at hun var færdig. Grev Gozzi vendte sig om mod hende med et Ansigt og en Holdning saa ubevægelige som paa en Bronzestatue. Skuespillerinden kendte ham. Hun vidste, at nu vilde alt Kæleri være unyttigt, ja farligt. Hun hulkede, overmandet af en sammenfiltret Masse Sindsbevægelser. Grev Carlo sagde tørt:

- I var paa Maskebal i Gaar.

- Jeg? . . . (Signoraen blev blussende rød).

- Ja. I mit Hus?

- I eders Hus . . . jeg . . . ?

- Ja, lad være at gentage mine Spørgsmaal! I var i Tyrkinedragt. I saa' mig godt. Hvem var den Herre, der var med jer?

Skuespillerinden støttede begge sine Hænder til Knoppen paa Sengestolpen og vred sig smertelig i Hofterne. Gozzi fortsatte:

- Siden I synes at have vanskeligt ved at sige det, saa skal jeg gøre det for eder. Kavaleren var Pietro Antonio Gratarol, Sekretær i Senatet.

- Men . . . Gompare . . . har I ikke altid selv raadet mig til at ... til at gaa opad i min Omgang . . .

- Ja, fra Sacchi til Gratarol! Det er unægtelig en opad gaaende Bevægelse. Fra Arlecchino til det ærværdige Senats Sekretær! I har Ret, Teodora Ricci, I har smukt fulgt mine Raad i de seks Aar, jeg har kendt eder. Farvel!

- Men Hr. Gompare . . .

- Farvel, Teodora Ricci!

Gozzi samlede sin store Kappe, som han paa Grund af den fugtige Kulde i Stuen, ikke havde taget af, og gik hurtigt ud gennem Forværelset. Skuespillerindemanden laa endnu i Sengen.

- Min Sonet er nu helt færdig, hviskede han halv angst.

Ganske stille og med et Smil, der baade var bittert og mildt, tog Carlo Gozzi Papiret ud af Riccis magre Haand og sagde:

- Jeg skal korrigere den for jer og bringe jer den en Aften paa Teatret.

Dermed gik han ud af Døren. Den stakkels Poet slog sjæleglad Hænderne sammen.

- Nu kommer min Tid, raabte han. Jeg er nu sikker paa, at Grev Gozzi faar min Sonet ind i en Raccolta, naar 22 Patricieren Vendramins Datter skal tage Sløret ved Juletid*). Grev Gozzi er en sær Mand. Han skatter min lyriske Poesi mere, end han vil være ved. En Smule Jalousi - naa Heregud - det har alle Digtere, jeg selv med. Hm. . . . jeg faar nok ingen Chokolade i Dag. Jeg hører, at Teodora slaar Triller derinde, saa er hun arrig for Alvor. Greven maa have moraliseret for hende. Taalmodighed, Giovanni Ricci, min kære Digter! Du maa lægge Dig lidt igen. Maaske kommer da Ideen til en ny Sonet over Dig.

III.

I et af "*gli stanzini*", Smaaværelser bag Scenen i San Samueleteatret, et Rum, hvis ene Skraavæg dannedes af en Trappes takkede Bagside, og hvis Loft var Undersiden af en Afsats paa samme Trappegang, sad omtrent en Uges Tid efter det her fortalte Grev Carlo Gozzi ganske alene med et Lys i en Stage foran sig paa et lille Bord. Han læste afvekslende i en gammel, skrækkelig trykt spansk Bog og skrev nogle Linier paa et over Bordet udbredt Folioark med en stor, sirlig Haandskrift. Stilheden afbrødes temmelig hyppig af de ved Afstanden dumpt og hæst lydende Klap- og Lattersalver i det fjerne, af hurtige lette Trin paa Trappen ved Siden af, men Garlo Gozzi lod sig ikke forstyrre; han læste og skrev rolig fort. Han hørte ikke, at nogen pillede ved den lille Dørs Beslag som med frygtsom eller famlende Haand. Først, da en Trækvind isnende bestrøg hans skaldede Isse, som han havde befriet fra Parykken, der laa paa en Stol, vendte han sig om med

et lille ærgerligt Udraab.

Men da var det ham, som Lys spredte sig rundt om i det halvdunkle Rum. Et ungt, rødt og hvidt Ansigt, udslagne kastanjebrune Haar, en paillettindrende rosafarvet Kjole, nøgne fine Arme, Ben i kødfarvede Trikotstrømper, der syntes drejede, saa faste og kraftige var deres Omrids, tonede frem i Kammeret.

Skikkelsen stod i en balletmæssig Position og dog mygt*²³ ludende med Hovedet, med et pudsigt Smil om Læberne, der godt kunde betegne en Overgang til Graad. Den holdt sig aldeles ubevægelig, og et Par store mørkegraa Øjne, tæt beslørede af lange Øjenhaar, der kastede Skygge paa Næse og Kinder, saa' afvekslende ned mod Gulvet og skulede angst bedende - koketterende op mod Grevens strenge, furede Ansigt. Carlo Gozzi mønstrede hende rolig og nøje, uden at fortrække en Mine. Hun ventede aabenbart paa, at han skulde sige eller gøre noget, der kunde bringe Bevægelse i Situationen, men han vedblev at stirre paa hende med sammenknebne Øjne og Mund. Hun gjorde da nogle lidt teatralisk beregnede Trin tilbage mod Døren og stillede sig med Ryggen op imod den. Hovedet sank ned paa Siden, mens hun pressede de foldede Hænder mod Brystet, som rebelsk sprang op under det nedringede Korset.

- Hr. Greve, peb hun, ynkelig som en klynkende lille Bologneserhund, jeg er saa ulykkelig.

- Virkelig? sagde Carlo Gozzi, parodierende hendes tøseagtig fortvivlede Mine og Tone. Har de pebet ad den lille Zecca? Hvad? Lille Zecca havde dog ellers ikke et Ord at sige. Hun skulde bare gøre nogle Dansetrin og se køn ud, og det burde lille Zecca dog kunne gøre, naar hun kun har gjort det samme paa Scenen i to Aar . . . Naa, saa kom da, saa skal jeg lege med hende!

Han knipsede med Fingrene som ad en Hund, man kalder til sig. Det rosenfarvede Silkeskørt gav et kort susende Hvin fra sig, idet hun med et Spring satte over Stengulvet og fløj hen paa Carlo Gozzis Skød. Hun lagde sin Kind op til hans Bryst, men trak den tilbage, nervøst dirrende gennem hele Kroppen; det stive Kalvekrøs havde kradset den bløde, fint behaarede Kind. Hun gav sig til at hulke med lange Mellemrum.

- Vil Du have Sukker og Vand, Zecca? spurgte Greven hende leende. Du har jo Hikke, Barn.

Hun gemte sit Hoved ved hans hvide, broderede Silkevest. Han strøg Haanden over hendes brune, stride, bugtede Haarfyldte og vuggede hende paa Knæet som et Barn.

- Jeg er forfærdelig ulykkelig, stønnede hun.

- Af Kærlighed, Zecca!

- Naturligvis.

- Ja, naturligvis. Hvad anden Ulykke skulde en ung Skuespillerinde kende, naar hun endnu ikke har faaet store Roller 24 og kan tænke paa at blive Primadonna? Hvem er saa Genstanden ?

- De véd jo godt, at min første og dybeste Kærlighed gjaldt . . .

- Mig? Ja, vel. Det véd jeg nok. Det sagde I mig allerede i Fjor, da jeg gav jer de røde Silkestrømper, da I spillede den lille Rolle i min "Zobëide". Men hvem elskede I saa næst efter mig.

- Elskede , . . ja, jeg har kun elsket Hr. Greven. -

- Snak, Zecca! Hvem elskede I saa? I maa ikke lyve, Zecca! Ellers . . . I kender mig. -

- Saa . . . ja saa . . . ja der var ham i Padova . . . Attilio.

- Officer?

- Nej, *Iddio mio!* Han havde doktoreret (*addot torato*) til Advokat. Men han . . .

- Kan ikke gifte sig med jer, Zecca!

- Nej, den Forræder, det Uhyre!

- Ja vel. Men det *kan* han ikke. En Advokat *kan* ikke gifte sig med en Aktrice, hvis han virkelig vil være Advokat. Naa . . . og saa, Zecca? Saa . . . græd først af, min lille! Ja, det var slemt med den Advokat og Doktor.

- Ja, saa har jeg her et Brev, som jeg vil vise Hr. Greven.

Hun tog et Papir ud af en Lomme og rakte det til Carlo Gozzi. Han læste det hurtig; Øjnene trak sig sammen, Tungen slikkede de bevægelige lange Læber, han smaalo under Læsningen. Da han var færdig, sagde han:

- Hvad er den Luigi Giampi fra Bergamo?

- Bundtmager. Han har en rigtig køn Bottega i Via Calzajuoli.

- Brava, Brava, lille Zecca! Slaa til straks! En Haandværker passer brillant for jer. Han skriver Italiensk som den Bøffel af Bergamasker, som han er. Men det lader til at være vel ment. Min Advokat Signore Zannini rejser til Bergamo i denne Uge, jeg skal beordre ham til at undersøge denne Pelsmagers Sager. Staar de godt, saa skal I gifte jer med ham, Zecchina!

- Ja, men . . .

- Ja . . . men . . . og saa? Hvad vil I sige, Zecca?

- Ja, det er ikke saa let at sige, det, som jeg vil sige, Hr. Greve. Jeg har aldrig lært hverken Latin eller Toskansk, som man skal kunne for at forklare de ophøjede Følelser, den Heroisme, som Hr. Greven selv taler saa dejlig og poetisk om i 25 Deres Komedier. Aa, naar De skriver Vers om Kærligheden . . . aa . . . disse *versi sciolti*, som den store Ricci deklamerer . . . aa . . . hvor Kærligheden, den rigtige, gevaltige Kærlighed, altid sejrer over al Nedrigheid . . . ak, ved Madonnas Blod, kære, søde Hr. Greve . . . naar man kan de Vers udenad og . . . ja . . . bliver løftet saa højt, ak, saa højt op, hvor er det saa muligt at gifte sig med en hjulbenet Bundtmager i Bergamo? Luigi Giampi er grusom kedelig, det tykke Uhyre! Jeg hader og foragter ham af mit Hjertes dybeste Grund.

Den femtenaarige Skuespillerinde eller rettere Statistinde, var sprungen ned fra Grev Gozzis Skød, stod midt paa Gulvet, havde gjort store Armbevægelser, havde efterlignet Primadonnaen, Teodora Riccis patetiske Foredrag og endte med at slaa sig for Brystet, bøje Hovedet og slaa de sammenpressede Hænder med op advendte Haandflader saa højt op, at de kom i betænkelig Nærhed af det skraa og lave Loft. Grev Gozzi greb hende om Haandleddene og holdt hende foran sig, mens han talte:

- Zecchina skal alligevel tage Pelsmageren, hvis Maestro Zannini finder ham solid.

- Men hvor kan *det* blive Heroisme?

- Hvad er Heroisme, Zecca?

- Kærlighed naturligvis. Sand, rigtig - uh! - flammende Kærlighed.

- Nu skal jeg sige jer noget, lille! Saa længe I er saa ung, saa køn (Zecca kyssede Greven paa Kinden) saa kattevæver, saa kan I have denne Heroisme i Kærlighed. I kunde lade jer brænde levende for jer Padovanerstudent. (Zecca rynkede Huden mellem Brynene). Naa? Knap nok. Men for mig da?

- Ja, for Hr. Greven lod jeg mig brænde, hænge og ...

- Naa, lad gaa! Jeg vil lade, som jeg tror det . . . Saa, saa . . . græd ikke, jeg tror det, jeg tror det, jeg tror det, Zecchina! Men, naar nu Zecca har faaet tre, fire, fem Børn . . .

- Aa, nej lad være, lad være, Hr. Greve, fy (Zecca tog ham atter om Halsen og skjulte Ansigtet ved hans Vest).

. . . Saa bliver I fed og uhandlelig, Zecca. I kan hverken Toskansk eller Latin, siger I, og Madonna skal vide, at I taler sandt. Men, naar den Tid kommer, saa kan I ikke bevare Heroismen uden ved at læse de gamle Latinere og Toskanere, glæde jer ved hvert fuldt klingende Vers, hver Sætning, der er udformet som en Gesims af Sansovino, hver Tanke, der glimter som Aftensolen paa *Santa Maria della Salute* . . . Jo, det forstaar sig.

26

I kunde blive from; knæle Dage lange foran et Madonnabillede i en Kirke, ofre hende jert hele Liv, om Natten døde jert Kød med Bodssvøbens Remme, til Jorden gled bort under jeres Fødder, og I saa' Himlen aaben og den guddommelige *Bambino* aabne Armene imod jer. Men husk paa, saa maatte I piske jer, saa jer kælne, bløde, varme Hud blev furet af røde Strimer, og I vædede jere Fodsaaler i jert eget Blod. Gider I lære Latin og Toskansk? Tør I flænge jert Kød, Zecca?

- Uh, uh, uh, stønnede den lille, rystede og knugede sig tættere ind til Carlo Gozzi.

- Naa, naa, sæt ikke Tænderne i min Vest, brummede denne. I bider den itu, Zecca! Er det saa ikke bedre at gifte jer med Bergamaskeren, spise god Mad hver Dag, opdrage jere Børn, skændes lidt med Bundtmageren og ende med at faa Magten over ham i et og alt, sladre med Nabokonerne i al Lystighed?

- Jo, sukkede Zecca, jeg tror dog, det bliver bedre for mig. Er Heroismen saa svær?

- I kan jo se det af mine Komedier. Alle de elskende maa jo gennemgaa forfærdelige Kvaler.

- Ja, men de varer saa kort . . . blot en eneste Aften. Men jeg forstaar Dem nok, det er kun paa Teatret, at det gaar saa hurtigt over.

- I er et meget fornuftigt Fruentimmer, Zecca. Saa skal jeg diktere jer et Brev til Bergamaskeren, men I bliver her til efter Karnevalet og gør jer Tjeneste; saa til Marts, naar Truppen gaar til Bergamo, tager I Bundtmageren . . . Kys mig en Gang, Zecchina!

Den lille rosenrøde spidsede sin kirsebærrøde Mund til Kys, da det pludselig bankede paa Døren.

- Cristo! hviskede Zecca, hvis det er la Ricci . . . hun prygler mig forfærdelig eller kniber mig med Neglene, naar jeg næste Gang skal spille med hende.

- Aa nej . . . nu ikke mere, sagde Greven. Den lille saa' saa letnem-forstaaende og forbavset ud, at Carlo Gozzi hurtigt tilføjede:

- Jeg har forbudt hende det.

Det bankede igen. Nu raabte Greven: Kom ind! Døraabningen fyldtes rigelig af en mægtig, robust Kvindeskikkelse i Maskekomediens Smeraldinakostume: det lyseblaa med forskelligfarvede brede Baand kantede sorte Silkeskørt, det broget-blomstrede Korset med den hvide broderede Brystsmække. I Halsens 27 og Barmens alabasteragtige Hvidhed, der formelig lyste ud fra Halvdæmringen havde Fedtsminke Hovedandelen. Det var Truppens første, komiske Skuespillerinde Andriana Sacchi Zannoni, en Niece af Direktøren og gift med det Medlem af Truppen, som bar det sidste Navn og i Regelen udførte Brighellas Sekond-Arlecchinoparti i Carlo Gozzis dramatiske "Fiabe".

Da Andriana Sacchi Zannoni saa' den lille Zecca i Carlo Gozzis "Stanzino", lavede hun en heroisk forarget Mine med sammenklemmede Læber. Greven havde sit Øjenglas for Næsen, bemærkede det straks og sagde:

- Zecca gifter sig til Sommer med Bundtmageren Luigi Ciampi i Bergamo. Jeg vil i Morgen diktere hende et Brev, hvori hun slaar til. Altsaa . . . hvad vil I, Andriana?

Med en bred Teaterdronningeholdning aabnede Andriana Sacchi Zannoni sine fede Arme og raabte:

- Kom i min Favn, Zecchina, tryk Dig til din moderlige Venindes Hjerte. O, Zecca, Zecca, se Taarerne paa mine Kinder! Kys mig, Du søde unge Sjæl! . . . Ja, saadan er jeg, Hr. Greve! O, hellige Madonna! Hvis Du havde begavet mig med Sangstemme, havde jeg aldrig nedværdiget mig til at spille Smeraldina, trods al den Klap og den glimrende Furor, som den velsignede Hr. Greve har skaffet mig ved sit umaadelige Geni . . . nej, nej, min Figur og min indre uendelige Lidenskab havde bragt mig til at synge Heltindepartierne i Operaerne paa San Lucateatret . . . Semiramis er mit Ideal. Kom, Zecca, lad mig kysse Dig, lille søde, hvide Kat med den rosenrøde Snude!

Det saa' ud, som hun skulde mase den lille bløde Brunette i sine vældige Arme. Efter dette heroiske Favntag dimitterede hun Zecca, stillede sig op med Pegefingern strakt ud i Luften, med den højre Fod fremstrakt og sagde:

- Hr. Greve . . . i Kompagniets, i Kunstens, i Moralens Navn . . . appellerer jeg til Deres Velbyrdighed!

- Det bliver højtideligt, Zecca, mumlede Carlo Gozzi; gaa Du ud, Barn!

Den lille snoede sig ud gennem Døren.

Den store Andriana stillede sig i en ny Positur. Hun nærmede sig Bordet, hvor Carlo Gozzi sad, stemmede Pegefingern mod dets Plade, nikkede i højtidelig Takt med Hovedet, saa Pudderet fra Parykken dryssede ned paa Halsens Fedtsminke.

- Men I spiller jo en Hetinde fra Abate Chiaris Tragedier, sagde Greven. Hvad Djævelen gaar der ad jer, Andriana?

28

Jeg spørger Dem, velbaarne Hr. Greve Carlo Gozzi, sagde hun med sine dybeste Alttoner, har ikke Kompagniet Sacchi i mange Aar udmærket sig ved Dyd og ædel Moralitet?

- Jo-o- forholdsvis . . . i Sammenligning med andre Trupper af Komedianter - aa jo, svarede Gozzi.

- Men nu har den franske Filosofi, som Hr. Greven saa sejrrig har bekæmpet i "Den lille grønne Fugl", med sin Gift angrebet vort Kompagni i selve Roden, og derfra, det er jeg vis paa, vil den sive ud i Stammens spædeste Kviste. Madonna bevare mine syv uskyldige Børn, saa aldrig Lastens Skurv angriber Glutternes

Englehud! O, gid navnlig mine Pigebørn maa vedblive at være ubesmittede som den hellige selv! . . . Hr. Greve . . . med Fare for at støde Dem, erklærer jeg, at Teodora Ricci er en Kvinde uden Undseelse . . . og véd I, hvem der er hendes Elsker? Aner De Lastens Dyb? Min firsindstyveaarige, vattersottige Farbroder, Truppens Direktør, Antonio Sacchi.

Damen endte sin Tale ved at ledsage de sidste Ord med to knyttede oprakte, dirrende Hænder. Efter en beregnet Pause fortsatte hun:

- Men tror De, at Giften ikke har grebet videre om sig, Hr. Greve, (hun traadte et Par Skridt tilbage og korsede Armene mod Brystet, saa det klaskede derved), saa siger jeg Dem i al Ydmyghed, at De tager fejl. Fremmede Moder styrte ind over Venezia og gennembryder de Diger, som Fædrene opførte mod Højvande i Lagunerne. At Skuespillerinder have Elskere, det er en Naturens Lov; dertil er intet at sige, . . . hvad skulde ellers begejstre de stakkels Skabninger med den usle Gage, der bydes dem? Men aldrig har nogen Skuespillerinde i Truppen Sacchi brugt Mellemandlere i Kærlighedssager, og aldrig har hun haft mere end én Elsker ad Gangen, og endnu har ingen staaet i Forhold til Direktøren, der nu besmitter sin Families Ære. Men hvad gør la Ricci? Hun tager mod Presenter og Kærlighedserklæringer af den hvidhaarede Olding med de hovne Fødder, af sin egen Direktør, og hun bruger Pyntekonon Maddalena Coralli som Brevbærerske mellem sig og en højtstaaende Mand, en af Venus' frækkeste Korsarer her i Venezia. Madonna og de hellige bevare min Mund fra at nævne hans Navn! Jeg fører aldrig Sladder, men Navnet er bekendt for enhver, der har set ham med sin papegøje grønne Silkepels danse over la Piazza eller lure paa Kvinder i Procuraziernes Kafeer.

Det var Carlo Gozzis faste Beslutning ikke at fortrække en 29 Mine, der kunde røbe enten Ærgrelse eller Ironi under hele denne Harangue af Andriana, der efter at have rystet Publikum's Lunger i Salen gav Digteren en Forestilling i det ham saa forhadte borgerlige Dramas Stil. Thi det var ham klart, at den robuste Komikerinde ikke uden Bihensigt optraadte som Vogterske for Truppens Sædelighed og Dyd. Hun havde altid hadet Teodora Ricci, der var Primadonna i de patetiske versificerede Roller, medens Improvisationen i de komiske Smeraldinapartier var overladt Andriana Sacchi Zannoni. Hvor glimrende hun end spillede disse Smeraldinaroller, netop naar hun var allerarrigst, kunde hun ikke glemme, at hun som nittenaarig Pige havde sværmet for Carlo Gozzi og stillet sig som Ideal at tolke hans romantiske Elskerindepartier. At hun havde en dyb, mandfolkeagtig Stemme og fuld Mandshøjde, havde hun selv intet Begreb om. Carlo Gozzi havde kælet for alle de unge Piger i Sacchis Trup. Han selv havde altid betragtet sine Kærtegn som udgaaende fra en faderlig, beskyttende Følelse, men det kunde vel hændes sig, at en ubevidst Erotik blev stærkere end hans etiske Principper, især naar denne Erotik mødtes og forstodes af varme, fuldblodige Temperamenter som Andriana Sacchis.

Der kom saaledes noget tirrende, drilsk ind i Forholdet mellem ham og hans unge Klientinder; de tyranniserede grundig hinanden en Tid. Og naar han i Kraft af sin Stilling og overlegne Intelligens tvang sig ud af Situationen, efterlod han en Braad i disse Kvinders Sjæl. Den pirrede dem til at udmærke sig i deres Kunst; hæsblæsende løb de om Kap for at vinde hans Bifald. Andriana Sacchi var en af de faa, der i sin Tid havde haft Taalmodighed til at lære italiensk Ortografi af ham; men til hans Sorg blev hun baade i Skrift og Tale en Frasedrejerske. Hun havde en Følelse af, at han Aar for Aar blev koldere og mere ironisk over for hende, uden at hun vilde tilstaa det for sig selv. At Teodora Ricci, dette uvidende Fruentimmer, der ikke kunde lære at skrive to Linier rigtig, kunde spille saa rørende, saa betagende - for det maatte Andriana indrømme, at hun gjorde - var hende en daglig Anledning til Forbavselse og dyb Forbitrelse. De voldsomste Skændsmaal i de raaeste Udtryk fandt jævnlig Sted mellem den romantiske og den komiske Primadonna. Det kom af og til til smaa Haandgribeligheder: som Kniben, naar de paa Scenen skulde tage hinanden i Haanden, chikanøs Træden hinanden paa Foden, Albuestød og deslige, naar de mødtes mellem eller bag Kulisserne.

30

Carlo Gozzi maatte have røbet en eller anden Sindsbevægelse i Mine eller Blik under Andriana Sacchi Zannonis Fortælling, thi Skuespillerinden blev pludselig sentimental-medlidende. Et Suk løftede Barmen op mod Hagen, mens hun sagde:

- Og at De, Hr. Greve, skulde faa den Sorg, De, som er Riccis Gompere, Truppens uegennyttige Velgører! - den tykke Soubrettes Øjne beduggedes - ak, Hr. Greve! Naar jeg mindes gamle Dage, Ungdommens uskyldige Glæder . . .

Carlo Gozzi rejste sig i sin Kæmpelængde, saa Parykken bestrøg Loftet, trak sine tykke Ben zeusagtig sammen og sagde:

- Véd I, Andriana, at det hele er mig ganske ligegyldigt. Jeg skriver ikke et Stykke mere for Truppen og beder la Ricci, Antonio Sacchi etc. at gaa til Djævelen eller at hente Dr. Goldoni tilbage fra Paris.

Andriana betragtede ham stift et Øjeblik og saa', at hver Fold i Grev Gozzis Ansigt stod ubevægelig, som var den støbt i Bronze. Hun betænkte sig. Skulde hun forsøge, om hendes Ynde endnu kunde øve nogen

Magt over Carlo Gozzi? Skulde hun styrte hele sin Kødmasse i hans Favn? Thi hvad var hun, hvad var hele Sacchis Trup, dersom Eventyrkomediernes Digter slog Haanden af dem? Eller havde en anden Teaterdirektør vundet Greven? Hun vidste jo, at for Betaling kunde han ikke vindes, da han aldrig i de Aar, han havde skrevet sine Stykker, havde villet modtage en Soldo af Antonio Sacchi. Og Teodora Ricci? En Masse hverandre krydsende Pile for igennem Andriana Sacchi Zannonis Hjerne. Naar hun vilde gribe et Par i Flugten, kom der en Pileregn fra oven, fra nedan, fra begge Sider . . . hun kunde ikke kombinere, regne ud eller gøre nogen som helst Slutning.

Det ringede uden for Døren . . . én . . . to . . . tre Gange. Andriana stod bestandig med aaben Mund. Grev Gozzi havde sat sig igen og læste . . . Klingelinge-ling lød det igen. Straks blev Døren revent op, og Direktøren viste sig i den sribede Harlekindsdragt og med det meget tykke Sminkelag over det nedfaldne spidsvinklede Oldingeansigt. Han brølte:

- Ved alle Madonnas Indvolde og Pavens Tarme! . . . er Du forhekset, Andriana, din Dromedar? . . . Aa tusinde Gange om Forladelse, Hr. Greve, jeg vidste ikke, at De var her . . . jeg gaar straks, fortsatte Direktøren med pludselig blød Røst og bukkede for Carlo Gozzi.

Og med en Gestus, der viste, at han ridderlig respekterede 31 en *tête à tête*, trak han sig hen i Dørraabningen og sagde atter blødt:

- Kære Andriana! Anden Akt begynder straks . . . Turde jeg udbede mig et Par Ords Samtale med Hr. Greven, naar Akten er færdig, for saa er jeg ogsaa færdig.

Carlo Gozzi nikkede og pegede mod Døren.

Truffaldino (Sacchi) og Smeraldina (Andriana) gik ud af den. Carlo Gozzi hørte dem skændes med dæmpet Stemme, hvori Tændernes Gnidsel røbede sig, mens deres Sko strejfedes Trappetrinene med en strygende Lyd.

Gud ske Lov for mit lattermilde Temperament! sukkede Carlo Gozzi. Han lo . . . i det mindste vilde han lo - ja, han lo ogsaa, men Latteren var som en stædig Hest, der trængte til Viljens skarpe Spore. Carlo Gozzi saa' sig om i det snævre Rum, lyttede, som om han vilde kontrolere sin egen Latters Lyd, om den var ægte. Jo - hvorfor ikke? Den lød som altid. Ja, saa kunde han jo skrive og læse videre, til det gamle Dyr, Sacchi, kom igen og for hundrede og tyvende Gang serverede ham en Hob Løgne.

Men hans Tanke fløj ud over Bogstaverne i Bogen. Han havde læst en Side ned og opdagede, at han ikke vidste, hvad han havde læst.

Saa lo han igen . . . et Suk brød tværs igennem den Latter, som Viljen tvang frem. Latteren døde, som om den var bleven dræbt ved et apoplektisk Slag. Grev Carlo Gozzi før med Haanden over Øjnene. De var fugtige.

- Alderen kommer, sagde han til sig selv, mine Øjne løber i Vand, naar jeg skal arbejde ved Lys.

Han lagde sig tilbage mod Straastolens lave Ryg, blankede sin Signetring med Vaabnet: en Oliven over en Due med en Oliegren i Næbbet, over hvilke hævede sig en Fjerhat og over den en Due med strakte Vinger med Devisen: *nunquam inficiar*, tog en Pennekniv op og gav sig til at pudse sine Negle med stor Omhu.

Han vilde ikke høre paa de Tanker, der krævede at komme til Mæle i hans Indre, og søgte ved et hurtigt Raisonnement at afskære dem Ordet. Hvad skadede ham? Hvad forstyrrede hans Ro og hans lattermilde Temperament? Han havde jo gennemlevet tre store Kærlighedseventyr. Det første havde han haft som Kavalerikadet i Zara i Dalmatien med sin dejlige lille Genboerske, da hans Fantasi var ung nok til at skabe baade 32 ham og hende Vinger til platonisk Fart i de rene Ideers Sfære. Men derfra faldt han ned med et vældigt Brag efter sin Hjemkomst fra en Tjenesterejse. Thi han opdagede, at den unge brune Dalmatierinde havde solgt sig til Regimentets Intendant for tre Skæpper fint Hvedemel. Det andet Eventyr indtraf, da han laa i Kvarter i en By i Dalmatien hos en raa og gerrig Vært. Det førte en trettenaarig, serafisk udseende Skønhed, Genstand for Værtens Mishandlinger, i Officersaspirantens beskyttende, faderlige Favn, der snart blev en Elskers Favn, indtil han fik Syn for Sagn for, at hun var en usædvanlig dæmonisk Messalina. Det tredje var vævet af de romantiske Kærlighedstraade, der spinde sig over Venezias snævre Gyder fra Vindue til Vindue eller fra Balkon til Balkon. Genstanden var en fuldmoden, dejlig Blondine, gift med en svindsottig Mand. Maaneskin over Lagunen i dejlige sang- og duftfyldte Sommernætter slog hvidgrønt Sølvislet i Væven, gjorde den fastere, saa den snærede sig om de elskende tæt under Gondolens sorte Ruf - ak - under de kyske Nymfers hylende Graad, indtil en dristig Ven, en militær Don Juan, snappede den blonde Skønhed fra Carlo lige for hans Øjne, mens han var Vært for Vennen og Elskerinden i en Restauration paa en af Lagunens cypresbevoksede Øer.

Nej, Carlo Gozzi mente, at han efter de tre Erfaringer var skudfast mod de dybt rammende Pile. For dem, der kun strøjfende ridse Huden, havde han aldrig holdt noget Skjold oppe; han var Venezianer, altsaa alt

andet end af Stok og Sten. Og denne Teodora Ricci skulde have mere at betyde for hans Sjælero end Andriana Sacchi i sin Tid, da hun var ung og slank, mere end den lille Zecca!

Teodora Ricci! Ak ja . . . da hun som tyveaarig og frugtsommelig Kone gjorde Prøve for ham, deklamerede som en Skolepige og slog Takt med Hælen for at indprente sig Blankversets Rytme! Dette lille, forknyttede, koparrede Skind, der var saa skikkelig og lyttede til hans Ord som til et Orakel! . . . Vrøvl, Passiar! Skulde hun genere hans Sindsrø, fordi hun lod den firsindstyveaarige Sacchi kurtisere sig? Men Senatssekretæren? . . . Uh, den Abekat, den Voltairianer! - Men det var. Synd for Ricci, hvis hun skulde blive fordærvet. Havde ikke han, Carlo Gozzi, søgt at danne hende, rigtignok uden Held? Men havde han ikke opaaet, at hun i hans Selskab var bleven optaget, ikke alene i respektable Borgerhuse, men endog mellem Patriciere paa Osterier og Kaffeer?

33

- Hun er koparret, hun har fem Børn, de fleste med det Mulæsel af en Mand, den forløbne Boghandlersvend og fjollede Poet! Hun er sjusket, vrøvlevorn, ikke fuldstændig renlig! Ha, ha, ha! Hun har begyndt at snakke om de moderne Ideer; hun vil tage til Frankrig og spille paa *Teatro italiano* i Paris! Lad hende rejse! Ja, lad hende rejse til alle Djævles Hjem, og lad de franske Lopper brække Benene i hendes Kopar!

Aa, den stakkels halvgamle Mand! Hans Brystkasse gik som en Pumpe, medens han forsøgte humoristisk at hæve sig over Virkeligheden.

Men han bar jo et Madonnaideal i sin Fantasi. Ud af det havde han digtet alle de uendelig trofaste, evindelig opofrende, mod den himmelske Kærlighed opadflagrende Kvinder i sine dramatiske Eventyr.

. . . Som Torden af fjerne Kanoner drønedes Bravobrølene og Stampen i Gulvet fra Tilskuerpladsen ind i det lille Rum, hvor Bøger og Manuskripter laa forsømte paa Bordet.

Atter knagede Nøglen i den lille Dør. Denne Gang var det Truppens Direktør i egen høje Person. Han havde kastet en blaa Kappe om Resterne af sin Arlecchinodragt. Den tykke Sminke sad endnu om Øjnene i sorte Striber og paa Kinderne i røde Lag, men paa denne Afstand dækkede den ikke de dybe Rynker og den indfaldne Oldingemund. Hans lille brune, halvslukte Øje mønstrede hurtig Digteren, der sad med sammenbidte Læber og Øjenbrynene rynkede til en tæt, mørk Linie. Det var akkurat den samme Ubevægelighed, han havde vist over for Niecens Tale.

- Har Hr. Greven Lejlighed, saa vilde jeg gerne have en Samtale med Dem, sagde den gamle Direktør i en velopdragen Klient's høflige Tone.

Grev Gozzi nikkede, mens han betragtede Papirerne paa Bordet og mumlede:

- Det lovede jeg jer jo før.

- Det var nærmest om Truppens pekuniære Tilstand . . . Tillader Hr. Greven?

Da Carlo Gozzi nikkede igen, tog den gamle Skuespiller en lang smal Bog ud af sin Kappe og satte et Par Glas paa sit Fuglenæb. Han benyttede blot Bogen til Grundlag for sin Statusopgørelse, som skete med en øvet og i Forretninger dreven Kræmmers Færdighed. Det fremgik deraf, at hans Underbalance i de sidste to Aar var meget betydelig. Der var ikke 34 synlige Spor af Komedianten under hele det temmelig lange Foredrag. Han slog hverken paa patetiske, rørende eller parodiske Strenge. Det var en Købmands tørre, resignerede Alvor. Carlo Gozzi bladede i sine Papirer; men røbede ved et Nik og gentagne "Eh" - at han fulgte med. Men, da Direktøren var færdig og efter en Pause rømmede sig med en spørgende Klang, gabede Carlo Gozzi let og gentog sit "Eh?"

- Hr. Greven mener? . . . spurgte Sacchi, atter klientmæssig.

- Jeg mener, at det hele ikke kommer mig ved, mumlede Carlo Gozzi tørt.

- Der var en Tid, da Greven interesserede sig for mig og mine stakkels Komedianter.

- Og den Tid er forbi, Antonio Sacchi!

Den gamle Arlecchino blev raadvild. Han vidste ikke, hvilken Rolle han nu skulde spille, da hans kyndig-bekymrede Handelsmandsrolle slet ikke havde slaaet an. Carlo Gozzi kendte jo ham og hele hans Repertoire af Masker udenad, selv om han anlagde dem nok saa fint. Forretningsmanden var hidtil bleven respekteret af Digteren, saa Sacchi havde faaet den Overbevisning, at Carlo Gozzi ansaa' den Maske for hans sande Fysiognomi og derfor antog den for nogenlunde Alvor. Medens han famlede om i sin Fantasi, for at faa fat paa en stille bekymret Familiefaders Udtryk og Skikkelse og slog Kappen tæt om de rød- og hvidstribede Silkehoser, afbrød Carlo Gozzi hans Selvinstruktion med følgende Ord:

- Jeg bliver ældre, min Fantasi lystrer mig ikke mere. Og, naar jeg har foræret jer ti Eventyr og en Mængde Bearbejdelser efter spanske Stykker . . .

- Tro aldrig, at jeg og min stakkels Artistfamilie nogen Sinde glemmer Grevens Velgørenhed og ...

- Jeg vil heller ikke have Honorar i Form af Tak, Antonio Sacchi, men jeg skriver ikke flere Stykker.

- Men har da den Slange af Andriana bagtalt mig for Hr. Grevnen? spurgte Sacchi og blegnede under Sminken. Naturen gik over Optugtelsen; Sacchi blev sand, da hans Øjnes Rest af Ild sprudede Gnister, da hans indfaldne Mund savlede, og hans knoklede Hænder med de svulne Aarer og løst hængende Hud knyttede sig, saa Knoerne skinnede, og da han brølte: 35 - Endnu kan jeg svinge en Tamp mod den Rakkermærs Flæskeryg og . .

Gozzi rejste sig. Hans Paryk naaede op mod Loftet, mens han ligesom dryssede sin Latter ned over Impressarioens skallede Hoved:

- I udtrykker jer med sjælden Delikatesse i min Nærværelse, min gode Truffaldino. I er dum - mere, end jeg troede. Spar baade jere Skældsord og jer Tamp. Kn Andriana-Smeraldina har ikke noget med mine Beslutninger at gøre; de udklækkes i en anden Æter end den, hun og I trækker Vejret i. Det troede jeg dog, I havde en lille Forestilling om. Hendes Bagtalelser mod Ricci er jeg vant til.

- Ja, er hun ikke et Udyr? Den brave Ricci! Nu er hun ogsaa brødløs, naar Hr. Grevnen slaar Haanden af os. Og jeg, som havde tænkt at lægge tre Dukater om Maaneden paa hendes Løn! Stakkels Ricci!

Nu strammede Carlo Gozzis Øjenbryn sig endnu mere; alle hans Træk blev endnu haardere og stivere. Han tog sin Hat, slog sin Tabarro om sig, skubbede let til den gamle Sacchi og sagde med sammenbidte Tænder, mens han gik ud af Døren:

- Du er ikke alene dum, Truffaldino; Du er en gammel Ærkeæsel!

Sacchi før hen i det lille Kammers modstaaende Hjørne, hvor han hvæsedede som en Kat, der er trængt op i en snæver Krog og ingen Udgang kan finde. Hans Mundvige stod i Skum, Sminken randt ned ad hans Ansigt, han slog begge sine Hænder mod Panden og hvinede:

- Han har Ret, det lange Uhyre! Jeg er en Ærkeæsel . . . af Dumhed. Han véd alt. Jeg er ruineret.

IV.

Nej - saa gik det lystigere til efter det første Stykke i en større og hyggeligere Stanzino paa den modsatte Side af Scenen, et Kabinet, som Primadonnaen Teodora Ricci for et Par Maaneder siden havde faaet overladt af Sacchi til Paaklædningsrum.

Som ved Trylleri var de nøgne Vægge bleven beklædte med 36 moderne storblomstrede franske Tapeter. Stengulvet var forsvundet bag et flandersk Tæppe. Midt paa Gulvet stod et lille Bord med Marmorplade og forgyldte krumme Ben. En silkebetrukken Kanapé strakte sig langs den ene Væg - kort sagt, Værelset var kommet til at ligne alt andet end et "Stanzino" paa et italiensk Teater; snarere antydede det et pænt fransk borgerligt Boudoir i Louis-Quinze Stil. En parfumeret Duft var dog ikke helt i Stand til at fortrænge den almindelige fugtige og mugne Atmosfære, blandet med Lugt af Mennesker, der ikke er fuldkommen omhyggelige med deres Person, hvad navnlig Teodora Riccis Ægtefælle slet ikke kunde beskyldes for at være. Det var som et satirisk Miniaturbillede af den franske Indtrængen i de venezianske Sæder, den, som var for Carlo Gozzi en Ødelæggelsens Vederstyggelighed. Denne Valplads, paa dette Sted, havde han dog ikke set. Kampen var først begyndt her, mens han drog om og undersøgte de gozziske Fideikommisbesiddelsers Status i Friuli.

Ind ad den aabnede Dør susede først en Strøm af Latter og højroestet Tale, saa kom et Par unge, flor- og gazeomkrusede Pigebørn ind, endelig Arm i Arm med Værelsets Værtinde, der funkede af Guldpailetter, Fløjl og Atlask i sit pragtfulde Primadonnakostume, traadte en elegant efter sidste Mode omhyggelig tilskaaren Herre ind i paillegul Kjole og Knæbenklæder og lillabroderet Vest, alt af Silke. Han var dog langt fra nogen Yngling. Paa hans ret regelmæssige Ansigt med den lille fremstaaende tyklæbede Mund, der mindede om et sugende Pattebarns, kunde man selv gennem den behændig anbragte Sminke aflæse godt og vel fyrretyve Aar. Næsen var lille, kvindagtig blødt og ubestemt formet, Kinderne fyldige, Øjnene graablaa og blankt skinnende, næsten gnistrende. Han gik ind paa Siden efter Teodora Ricci, som han blev ved at holde

under den venstre Arm. I den højre Haand, der funkledede af Ringe med Juveler, holdt han en kæmpemæssig, fugtig duftende Buket af hvide, røde og gule Roser blandede med store Violer. Oven over dem struttede fine Venushaar, dirrende i Lyset med flimrende Draaber. Han førte la Ricci hen til Kanapeen, hvor hun slængte sig i en ugenert Stilling med glødende Kinder og bølgende Bryst. Herren tog en Vifte ud af sit Kniplingskalvekrøs og gav sig sagte og omsigtsfuld til at vifte den skønne. Hun lønnede ham med kælent-smægtende Skraablik og spurgte:

- Var De tilfreds med mig i Aften, Hr. Senatssekretær?

37

- Kære Signora, hvorfor bruge et Udtryk saa mat, saa trivielt som tilfreds? *J'ai été charmé, on ne peut plus de votre talent et de votre personne* -

- Aa, lad være at tale Fransk, Hr. Pietro Antonio, det minder mig om min Gompares Stiletimer.

- I maa lære det Sprog, Teodorina! Paa Italiensk mangler man Ord for det fine Galanteri; man maa enten bruge latterlig overdrevne Superlativer eller nærgaaende Kæleudtryk . . . Se, hvor kønt mit paillegule Silkeærme slaar mod jeres kirsebærrøde Robe. I var smukt kostumeret i Aften, og ganske i Eventyrkomediens Aand, men jeg vil se jer i en flunkende moderne fransk Selskabsdragt - jeg skal selv vælge hvert Stykke af den . . . saa kan I paradere paa La Piazza i Promenadetiden trods nogen Patricierdame . . . naa, knur ikke, i smaa derhenne! *ne murmurez pas, je vous prie*; jeg skal ogsaa forære jer hver en parisisk Spadseredragt, for I skal ledsage Signora Ricci som *dames d'honneur*. Men I maa lægge eder efter Fransk, Teodorina! Ikke gennem pedantisk Grammatiklæsen og Stilskrivning, men gennem Konversation med mig. Ikke sandt? I tager *mig* til Instruktør ogsaa i fransk Væsen og Toilette.

Primadonnaens Øjne tindrede af Fryd. Hun rakte sin ene Haand op mod den paillegule Herres Øjne og sagde:

- Kan De se, Hr. Senatssekretær; jeg har efter Deres Anvisning ladet Neglene gro, som De sagde, at de franske Damer gøre.

- Tillad mig, min skønne . . . men . . .

- Men? . . . og Ricci betragtede ham med standset Aandedræt.

- *Il faut les faconner* . . . de skal have en anden Form. *Tenez*, Teodorina! Vi opfører en lille Privatkomedie her.

Signoraen saa' spørgende paa ham. Han gik hen og tog ud af sin Pels, som havde ligget paa en Stol fra hans Besøg i forrige Mellemakt, et grønt Fløjls Etui med snørklede forgyldte Prydelser og aabnede det. Der laa Sæbe og Sminke i smaa Glaskrukker, og den mørkviolette Fløjlsbund var beklædt med Sakse, Pincetter, smaa File, Kamme, Tand- og Neglebørster. Teodora Ricci fulgte hver af hans Bevægelser med spændt og forbavset Nysgerrighed, men turde ikke røbe sin Uvidenhed om det elegante Toilettes Hemmeligheder ved naive Spørgsmaal om, hvortil alle disse Instrumenter tjente. En ængstelig Følelse dukkede op i hende, en Følelse, der forholdt sig til den Frygt, 38 en Patient føler for en nær forestaaende kirurgisk Operation, som Frygten for en Rift af en Katteklo forholder sig til Dødsangesten for en truende Tigerpote.

- I skal jo ikke mere spille offentlig i Aften, søde Teodorina, sagde Senatssekretær Pietro Antonio Gratarol. Nu spiller vi en Privatkomedie i Hyrdestilen, ikke i Grev Gozzis heroiske "*Versi sciolti*", men vi laver, hvad Fransk mændene kalder et Tableau, komponeret af Pietro Antonio Gratarol, snart Republikken Venezias Ministerresident hos hans Majestæt Kongen af begge Sicilierne.

- Gud! udbrød Teodora Ricci . . . er De bleven Minister . . . aa - Hr. Senatssekretær . . . aa.

Og hun slog Armene om hans Hals og kyssede ham paa begge Kinderne. Gratarol søgte med Held hendes Mund og gav den et langt Kys, men afbrød det, da en lydelig Fnisen fra de to Statistinder røbede deres Nærværelse.

- Rice og Nannina, I smaa søde Kaninunger! raabte han, gik atter hen til sin Kappe, tog en Pakke ud, aabnede den og kastede nogle store blanke Drops hen i Favnen paa de to fjortenaarige Kunstnerinder.

- *Diavoloni!**) raabte de jublende og sloges om Slikkerierne, der bar det besynderlige Navn. Gnaskende og sugende Lyd beviste, i hvor høj Grad de fandt Rehag i den.

- Altsaa, Teodorina, fortsatte Gratarol, vi skal spille en Komedie, hvis Sujet er, at jeg former jeres Negle *à la française*. Skal vi kalde den "Herkules og Omfale" efter det store Rillede i Versailles?

- Jeg er lige glad, svarede Skuespillerinden, for, naar Grev Gozzi ikke forklarer mig saadant noget, saa véd jeg ikke, hvad det er.

- I har Ret; de mytologiske Sujetter er ude af Mode. Nej - lad os tænke os, at dette "Stanzino" er et Roudoir i Trianon, at I er Madame du Rarry og jeg Louis-Quinze. Meningen bliver den samme. Herskermagten, der gør Trælledont for Skønhedens Fødder . . . Ja, det er ikke i Grev Gozzis Stil, Teodorina.

- Ja, var De Kongen af Frankrig, saa vil jeg være den Grevinde *dou Barri*, raabte Teodora Ricci med munter Rarnelatter.

- Og I vil spille eders Rolle til det yderste? hviskede ^{*} 39 Gratarol hende ind i Øret og plantede sine glinsende Øjne tæt ind mod hendes.

Hun smilte med den ene Mundvig, gav ham et let Slag paa Kinden med Viften og skød ham lempelig fra sig, thi de to dropsgnaskende Pigebørn fniste igen. Gratarol kastede flere Diavoloni i Grams til dem.

Herkules-Louis-Quinze i Republikken Venezias Statssekretærs Person lagde sig paa Knæ for Omfale-Barry-Ricci, vadskede hendes Hænder i en *crème*agtig Vædske, børstede hendes Negle, kneb Neglerødderne bort fra deres Omgivelser med en Pincet, filede dem, klippede dem til i spidsbuet Form, polerede dem med en Salve, der gav dem en stærk Rosenfarve, og drev sit Værk med en Alvor, som om han udarbejdede en diplomatisk Note om Napolis Politik til Dogen af Venezia.

- Syng, Bice og Ninetta, I Smaadjævle, naar I har spist de store Djævle af Munden. Jeg har jo lært jer den Sang, som er *en vogue* ved Hoffet i Versailles. Syng! eller jeg bider Hul i jere Tomatkinder. Naa . . .

Marlborough s'en va-t- en guerre.
Mironton. mironton, mirontaine.

Naa, vil I synge, eller . . .

Og Republikken Venezias Statssekretær og tilkommende Gesandt i Napoli kastede en spids lille Saks med stor Behændighed ind mellem de to Statistinders Hoveder, saa den borede sig ind i Væggens Tapetpapir. Smaapigerne hvinede, og nu sang de med skrækkelig Udtale af de franske Ord den bekendte Vise, medens Hr. Gratarol fortsatte sin Forfranskingsproces med den sacchiske Trups Primadonna. Hun fordrev Tiden med at spise de neapolitanske Diavoloni, som Gratarol kastede til hende, og som hun behændig fangede i Munden som en vel afrettet Hund. Af og til røbede nogle Smaahvin den nervøse Fornemmelse, som Operationen forvoldte hende. Da den var færdig, holdt Gratarol hendes Hænder op mod Lyset og nød sit Værk. Hænderne skinnede blankt som Marmor, og Neglene var bleven saa franske, som deres Natur tillod det.

- I er endnu ikke færdig, skønne Signora, sagde Gratarol, da Skuespillerinden atter havde indtaget sin henslængte Stilling i Bergèren. Her er Essenser til Barmen og Halsen.
40

Og han besprængte hendes Hals og Bryst af to smaa Krystalflakoner. En sød Jasminduft udbredte sig i Kabinettet.

Syng, Smaapiger, sagde Gratarol - syng kun en veneziansk Sang! Der er en vis Jasminduft ved de gamle, dumme Viser.

Og de to unge Piger sang:

Mi son tanto inamorao
In dona Nina mia vesina
Che mi dá gran disciplina
Che mi vedo desperao
Gnao, bao, bao, gnao
*Mi son tanto inamorao *)*

- Min skønne skal være *comme il faut* i alle Henseender, pudset som den dejlige Grevinde du Barry, som jeg selv har set i Versailles og Trianon, sagde Gratarol, da Sangen og hans sidste Toiletarbejde var endt.

De tilstedeværende mærkede ikke, at Døren gik op, før en kold Luftstrøm omsusede dem. Carlo Gozzi stod i sin hele Kæmpehøjde midt i Værelset, rolig og stiv som en af Granitsøjlerne paa la Piazzetta.

Med et Skrig hilsede Signora Ricci sin indtrædende Gompare. Hun turde ikke røre sig, ikke sætte sig. Senatssekretæren gjorde en lille flot Antydning af en Pirouette, gik saa med de høje Hæle skrabende hen ad Gulvet, hvad han havde set var Brug ved Hoffet i Versailles, et Par Skridt hen mod Garlo Gozzi og hilste ham med et Skrabud og et Buk. Carlo Gozzi bukkede høflig til Gengæld med et Ansigt og en Holdning som det personificerede Flegma. Teodora Bicci stod endnu midt paa Gulvet med sammentrukne Skuldre og sammenknugede Hænder. Gralarol brød først Tavsheden.

- At enhver Venezianer kender en af vor Bys lysende Stjerner, er en Selvfølge. Jeg hilser Venezias store Digter. Men, om jeg tør smigre mig med, at Hr. Greven kender mig, er en anden Sag.

- Hr. Senatssekretær Pietro Antonio Gratarol, sagde Garlo Gozzi. Jeg har den Ære at kende Dem af Udseende. - Hvorfor staar I saa tosset der, Teodora Ricci? Sæt jer!

- Jeg var ved at hylde et af de Talenter, som er spirede* 41 frem under Hr. Grevens Digttersol, vedblev Gratarol. Det overrasker Dem maaske at se en Statsembedsmand af min - ikke saa helt ubetydelige Rang - i et Teaters Stanzino. Ja, det er imod veneziansk Skik, men i Frankrig er man ude over de Fordomme. Jeg er af den unge Hertug de Fronsac bleven præsenteret for de første Skuespillerinder ved Gomédie française i deres Boudoirs paa Teatret. Sligt er almindeligt i Frankrig.

- Jeg har nok hørt noget om det, sagde Carlo Gozzi og mødte Senatssekretærens blanke Øjne med et Par underlig ligegyldige ditto.

- Vi faar vel snart et nyt Mesterværk fra Hr. Grevens Haand til Ære for vor Stad og til Forherligelse for vor skønne Signora Ricci, vedblev Gratarol med utrættelig Tungefærdighed.

- Nej, Hr. Senatssekretær. Jeg bliver gammel og er fast bestemt paa intet at skrive for Scenen.

- Grev Garlo Gozzi gammel? Elskovens flammende Digter? En Genius med den Ild i Fantasiens ældes aldrig. Spørg vor kære Ricci! Hun vil være den sidste til at erklære Greven for gammel. Hvad, Signora?

- Min Compare er saa ung som . . . Resten blev siddende i Halsen paa Skuespillerinden, der krøb sammen i det Overkast, hun havde svøbt om sig.

Senatssekretæren vedblev med flydende Tunge at rose Garlo Gozzi, men alt prellede af. Til sidst maatte han standse. Digteren opnaaede ved sit ubevægelige Ansigt og sin haardnakkede Tavshed at sætte en Stopper for denne utrættelige Gauseur. Gratarol blev virkelig forlegen og afbrød pludselig Pausen med de Ord.

- Jeg har her noget helt moderne neapolitansk Konfekt: Alle roser dets pikante Smag, den kaldes Diavoloni - behager Greven ?

Carlo Gozzi maatte bide sig i Læberne for ikke at le. Han fik Latteren sat om i en ironisk, høflig Mine og svarede:

- Min Konstitution taaler aldeles ikke noget som helst sødt . . . Teodora - I skulde tage hjem nu, der er Gondol til jer, og jeres Pige Paola staar med Overtøj til jer.

- Min Compare vil ikke følge mig? spurgte Skuespillerinden kælent. Nu havde hun faaet Magt over Ansigt og Stemme.

- I véd, jeg er Rekonvalescent efter en Gigtfeber, og at jeg har langt hjem.

Han hilste brat, vendte Ryggen til de tilstedeværende og 42 nærmede sig Døren. Gratarol saa' glædestraalende ud, men Signora Ricci sendte ham et bedende Blik og betydede ham, at han ikke maatte blive. Han fulgte da efter Carlo Gozzi, efter at han gennem en hurtig Mineveksel med Signora Ricci havde faaet ud, at han senere kunde træffe hende i hendes Bolig. Ude fra Korridoren hørte Ricci ham tilbyde Grev Gozzi sin Gondol, men ikke, hvad den sidste svarede. Derimod lød Carlo Gozzis Stemme højt:

- Paola, jer Frue venter!

En gammelagtig Tjenestepige traadte ind med Tøj paa Armen. Teodora Ricci for op fra sit Sæde, og med Lynets Hastighed susede hendes hvidt sminkede Haand gennem Luften! et kraftigt Ørefigen ramte den stakkels Paolas gule Kind og blev ledsaget af Ordene:

- Dyr! Hvorfor advarede Du mig ikke i Tide om, at Greven var i Farvandet?

Hun rev Tøjet ud af Haanden paa Tjenestepigen, der straks var bleven forbløffet. Men hun fik Mælet igen i den mørke Korridor, og den genlød af et larmende Skænderi mellem Frue og Tjenestepige, medens de passerede den. Samme Skuespillerindes Mund, der snart saa glansfuldt og pikant, snart saa blødt og sværmerisk tolkede fra Scenen Carlo Gozzis romantiske Elskovsdigtning, udslyngede nu en Salve af det italienske Sprogs store Rigdom paa Skældsord med en Sælgekællings skingrende Røst.

Tyndt og fint, rent og blankt hang den sene Efteraarsformiddags Lys sagte dirrende over *Canale grandes* lysegrønne Vande med svage hvide Krusninger. I dette Lysbad fik hver Genstand rolige og klare Toner og spillede i Paul Veroneseske Sølvreflekser.

Og paa sin Vandring gennem Vinduerne paa et gammelt, klassik simpelt Renaissancepalads, hvis sværtede Marmorvægge laa brunlig-grønne, dæmpedes Lyset endnu mildere af, da det naaede et rummeligt Kabinet bag Husets store Festsal. I sagte, fast umærkeligt Spil sneg det sig langs de hvide Kanapeers og 43 Stoles gyldne Kannelurer, blegede det pistachefarvede Betræk, gav det kobberrøde, med hvidt indlagte Mosaikgulv en Smule fugtig Glans, smaahoppede paa de hvide og blaa Porcelænsplader, der beklædte Kammen og barokt brødes af to krumme, hver i en Muslingeskal endende Marmorgavllinier for oven, der ikke løb sammen, men efterlod en bred, meningsløs Aabning imellem sig. Og Lyset fangedes brat og døde i de mange dybe Partier i Gesims og Loft, der forestillede et svagt hvælvet Teltdække. Dets Flige båres af krumbøjede, sammentrængte, tykmavede Drengefigurer i Stuk. Dets Rande hævede sig i smaa Buer, baarne af Smaasøjler med fletningssoet Skaft. Loftet forestillede et Tæppe. Fra Midten af det hang forgyldte Stukkvaster og Frynser stift ned. En Essens parfumerede Værelset med en sød Verveineduft.

En Renaissanceskal omsluttede en Rokokokerne i den mest overlæssede Louis-Quinze-Stil.

Paa en stor Kanapé, der for Varmens Skyld var rykket hen foran Kaminen sad i en magelig Stilling en Dame. Hun var høj og fyldig, Haaret, der ikke var friseret eller pudret, havde en rødlig Guldglang og var bunden sammen i en stor løs Knude i Nakken. En med en uendelig Masse Kniplinger prydet hvid "peignoire" (dvs. Pudderkaabe) var skødesløst kastet om den yppige Overkrop, saa en mægtig, snehvid Barm røbede sig ved hver Bevægelse, hun gjorde. Hænderne med deres svagt rosenfarvede Smilehuller paa hver Kno var blændende hvide, havde lange smalle Fingre med lange mandelformede, rosenrøde Negle, gennemsigtige som tynde Alabasterplader. Paa den ene Fod sad endnu en karmoisinrød Atlaskes Tøffel; den anden havde hun befriet for dette Paahæng, og gennem de kødfarvede Silkestrømper saas hver Muskeltrækning, hver Krumning af Tærerne. De syntes lige saa smidige og vævre som Fingrene, der legede paa Kanapeens ene Arm. Fødderne var lige saa udmærket skønne som Hænderne. De store blaa Øjne dvælede med Interesse paa den bøjede Olding, der staaende foran hende i temmelig lang Frastand ude paa Gulvet med ydmyg Klient- næsten Lakaj holdning, klædt i en ensfarvet, brun Dragt, holdt den trekantet opkrampede bløde Hat i Haanden. Han syntes lige at have endt noget, der lignede en Rapport, og at vente paa videre Ordre eller mulige Notitser til den afleverede Tekst.

- Naa - saa Carlo Gozzi kommer ikke mere til la Ricci? sagde Damen.

44

- Nej, Eccellenza - saa vidt jeg skønner.

- Hm! Og trækker sig nu tilbage i sit Telt som den vrede Akilles og vil ikke skrive flere Komedier for San Samueleteatret?

- Det har han sagt, Eccellenza!

- Er han jaloux paa jer, Sacchi? For I er en gammel . . . nok sagt. Ha, ha, ha.

- Jeg stakkels gamle Mand! klynkede Sacchi, men de mægtige Rynker om Øjenkrogene dirrede skælmsk, og Tungespidsen slikkede de indfaldne Læber.

Damen saa' paa ham med det underlig straalende Smil i Øjet. Den gamle Komiker strøg sig om Munden, satte sit helligste Ansigt op og sagde:

- Ja, Eccellenza ler ad mig.

- I skal leve af Latteren, Antonio Sacchi . . . Men sig mig, er la Ricci bleven . . . ja . . . umoralsk.

- Ja, Eccellenza, svarede Sacchi og lagde Hænderne krydsvis over Brystet.

- Lille Stakkel! sagde Damen.

- Ja, Stakkel! sekonderede Sacchi og lagde Hovedet paa Siden med en saa infam Kapucinermine, at Damen atter brød ud i en højt klingende Latter og sagde:

- Og det bedrøver jer meget, Antonio Sacchi?

- Umaadelig meget! svarede Komikeren og satte en højst pudsigt Mine op, der kunde være Forberedelse

til et Udbrud af Latter eller Graad, som det nu kunde passe.

- Ak, stakkels Sacchi, som altid har været jer Trups Moralvægter.

- Ja, som Patriarken af Venezia, den høj ærværdige Hr. Bragadino, vaager over Stadens Dyd, har jeg vaaget . . .

- Ja. Og for la Riccis Vedkommende har I endda haft Carlo Gozzi til Medarbejder.

- Ja, han har vaaget over hende som en Fader over sit Barn, svarede Komikeren, strejfende saa let hen i Prædiketonen, som han kunde, uden at blive burlesk.

- Og nu har I, der kunde være hans Bedstefader, og Grev Carlo, der kunde være hendes Fader, dyb Hjertesorg af jert Barn?

Damens Stemmeklang var nu saa ubesløret parodisk, at Arlecchino-Truffaldinos øvede Fremstiller fandt, at han nu kunde slaa sig løs i sit Spil, og havde Følelsen af, at en morsom improviseret *Commedia dell' arte*-Scene muligvis kunde komme i 45 Stand mellem ham og hendes Eccellenza Procuratessa Gaterina Giovanna Dolfin Tron - saaledes hed Paladsets skønne, af Poeter besungne, af kvindelige Standsfæller misundte, af forsmaaede Klienter hadede Frue.

Den gamle Komiker satte sig trøstigt i Positur med skrævende Ben, korslagte Arme, vendte Øjnene mod Himlen, trak den tandløse Mund saa langt ind, at Næsens Spids og Hagen truede med at tørne sammen. Patricierinden lo indvendig, saa hendes store Barm bølgede i feberpulserende Takt under Peignoiren. Det var det Fjæs, som Sacchi nu satte op. Mange Gange havde det vakt Skoggerlatter, Jubel og rasende Klapsalver i Teatret.

Opmuntret ved Damens Bifald forandrede han paa et Sekund hele sin Personlighed. Han rettede Ryggen stramt og gjorde sig saa høj som muligt, trak sine Øjenbryn sammen til én uafbrudt Linie, lod, som om han stødte Panden mod en Dørkarm, skød Munden frem og lod Læberne gøre konvulsiviske Bevægelser, transponerede sin Stemme over i Bassen og sagde:

- Al vor Umoralitet kommer fra de franske saakaldte Filosofer, der vil lære os, at Egenkærligheden er Grunden til alle vore Handlinger, de dydige og heroiske som de lastefulde og lave (Nu lagde han sin Hage i sin hule Haand og fortsatte i docerende Katedertonart): Nu vel. Lad gaa, at der gives en tilskyndende Drift, fremgaaende af selve det Liv, der rører sig i os, og som er bevægende Kraft for vor Handlen til andres Fordel eller Skade, men sæt, at dette Incitament, som de moderne Slyngelfilosofer kalder Egenkærlighed, ikke er andet end den os af Gud indplantede Sjæl, af hvilken vi gør en god eller slet Brug, eftersom vi lader os lede af dens gode eller dens slette Tilbøjeligheder, saa kan vi gerne indrømme, at Egenkærlighed er Kilden til alle vore Handlinger, men samme filosofiske Opdagelse kan kun kaldes ny i samme Forstand som en af en dygtig Skrædder vendt og moderniseret gammel Kjole.

Caterina Dolfin Tron havde efterhaanden faaet Magt med Latteren, som var brudt frem paa ny, da hun saa' hvor glimrende Sacchi parodierede Garlo Gozzis Stemme og Manerer, uden egentlig at karikere. Hun saa' lidt fornemt paa Skuespilleren, som om hun vilde bibringe ham den Tro, at hun ikke havde forstaaet, hvorhen han sigtede. Hun sagde tørt:

- Det er jo gode og nyttige Sentenser, Sacchi -

- Glimrende, Eccellenza! Ikke sandt? Og nu kan Deres 46 Naade tænke Dem! Jeg har hørt hans Velbaarenhed Hr. Grev Carlo Gozzi ordret prædike det samme for Teodora Ricci i hendes Stanzino paa San Samueleteatret. Og for at gøre Sentenserne ret indtrængende for hende, havde han givet hende Plads paa sit Skød, faderlig, som han er, den ædle Greve. Men tror Deres Naade, at Ricci forstod saa meget, som et eneste Ord? Ak ja: *margaritæ porcis**), som det hedder i den hellige Skrift gennem den hellige Jeronimi Latin i Vulgata.

- Saa har I maaske prædiket den ny Filosofi for hende, Sacchi. I har sagt til hende, hvad I siger som Truffaldino i "Den lille grønne Fugl", at man ikke skal befatte sig med Taarer og heroiske Ømheder, og at jeres Fattigdom ikke tillader nogen som helst Heroisme.

- Ak nej, Eccellenza, jeg har brugt min Replik i fjerde Akts sidste Scene: Jeg bæver og ryster, jeg forsikrer, at jeg forsager den moderne Filosofis Grundsætninger, og at jeg for Fremtiden kun vil kysse min Kone. Men det hjælper ikke mere paa Teodora Riccis Moralitet end Grevens Foredrag. Nej, hun er bleven betaget af en langt større Filosof, en stor Reformator af det venezianske Barbari. - Ja, Deres Naade - undskyld, men De har selv lokket mig til at spille Truffaldino, og han har jo som de gamle Hofnarre Lov til at sige alt. Thi den Mand, jeg sigter til, yder jeg min ærbødige Hyldest, da jeg véd, at han ofte er kommen i Deres Naades Hus . . .

Gaterina Dolfin Tron forandrede brat Stilling, men lagde sig atter rolig tilbage over Kanapeens ene Arm. Legende med sin Vifte sagde hun:

- Mener I Senatssekretæren Gratarol, Sacchi?

Skuespildirektøren bukkede bekræftende. Et ondt Glimt tændtes i Patricierindens ellers milde Dueøjne, men sluktes straks. Den gamle Sacchi lod, som han intet havde bemærket, og fortsatte:

- Men Resultatet er, Deres Naade, at Grev Carlo er bleven vred og ikke vil skrive flere Komedier for mig. Jeg er en stakkels, gammel ruineret Mand.

- Hm, ja det er jo kedeligt for jer, Sacchi, sagde Damen.

- Og Deres Naade kan ikke gennem hans Broder Grev Gasparo, som De hædrer med Deres Beskyttelse, udrette noget for en gammel Familiefader?

* - 47

- Grev Carlo er ikke saadan at komme til Rette med, sagde Patricierinden.

Sacchi nikkede og trak melankolsk paa Skuldrene. Den fornemme Dame og Gøgleren tog et Øjeblik Maal 'af hinanden.

- I skulde ikke vide, Sacchi, begyndte hun, at Grev Carlo har bearbejdet en spansk Komedie, som han har kaldet: "Pulver mod Skinsyge" og har den liggende i Manuskript?

- Det har jeg ikke den fjerneste Anelse om, svarede den gamle, lyvende med udmærket Anstand.

- Jeg troede, at I skaffede ham Originalerne til de spanske Komedier, som han i de senere Aar har arrangeret til Brug for jer Trup.

- Ja-a-a, men den, Deres Naade nævnede, kan jeg virkelig ikke erindre.

- I bliver gammel, Sachhi, og jer Hukommelse bliver svag.

- Desværre, Deres Naade har Ret.

- Ja vist har jeg Ret. Husker I ikke, hvad I sagde til den unge, kønne Romer Renedetti, en af jere Komikere, da Grev Carlo hjemme hos sig selv læste et Par Akter for jer? Grev Gasparo var til Stede og hørte det? Det var om Don Adones Rolle.

- Nej, som Eccellenza sagde . . . min stakkels Hukommelse . . .

- Frisk den lidt op, Sacchi! Hør nu! I klager over, at Teodora Ricci bestandig forlanger Forhøjelse i sin Løn, og at jer Kasse ikke tillader jer at gaa ind paa hendes Forlangender. I kan faa Penge hos mig. Men jeg elsker dette Drama, og jeg vil have det opført . . . og jeg vil have Don Adone spillet . . . efter jeres og Renedettis Opfattelse. Men jeg vil ikke have et af Carlo Gozzis bjørneagtige Afslag. I sørger for det hele, og, naar det er i Orden, faar I fra mig en Anvisning paa 500 Zecchiner. I forstaar jo nogenlunde Veneziansk, Antonio Sacchi? Men en eneste Indiskretion . . . og I er forsvunden fra Venezias Teatre! Naa - se ikke ud som San Lorenzo, da han skulde lægges paa Risten . . . jo, I maa nok sætte det Ansigt op, halv som en Martyr og halv som en Galgenknebel ... I gør det morsomt, Antonio Sacchi! Men . . . I forstaar jo ogsaa Fransk? *Homme averti en vant deux*. Hvad?

Hun svang Viften mod den gamle Komikers Hoved med en blid Bevægelse, men med Svøbeslagets Energi i sine Øjne; 48 gav ham den ejendommelige italienske Hilsen med den dejlige lille Haand indadkrummet mod sig selv og betegnede ham derved, at Audiensen var til Ende. Sacchi bukkede dybt og gentog Bukkene, mens han baglæns arbejdede sig hen mod Døren og ud af den. Han trippede hurtig gennem den store Sal og ud paa den brede Marmortrappegang. Her saa' han sig, forsigtig spejdende som en Rotte, om til alle Sider, og, da ingen Lyd hørtes, tog han en Lommebog op, og paa den brede og flade Rækværksrand skrev han Tal op med Blyant, mens han mumlede:

- 500 Zecchiner kontant. - Overskud af et Gozzisk Stykke . . . rundt og lavt regnet . . . 500 Zecchiner . . . la Ricci Forøgelse af 6 Zecchiner om Maaneden i et Aar . . . hm . . . hm . . . Der er sikker Fortjeneste - hm - hm - hm . . . der bliver Raad til en ny Atlaskes Kjole, hvis den lille Glut er fornuftig.

La Tron, den lange Greve og jeg lige jaloux paa den friserede Abekat, som ogsaa har snappet en af Benedettis Smaapiger! Bravissimo! He - jeg spiller med jer alle, jeg er Direktør for finere Folk end mine Gøglere. Og saa, her slog han over i parodieret Patos - Du dejlige, fuldbarmede Teodorina! Du skal varme mit firsindstyveaarige Hjerte!

Med Raabet, som Mulæseldriverne sætter Dyrene i Spring med: *Ari, ari*, slog han med sin lange Stok paa sine tynde Lægge og mumlede:

- *Avanti, avanti*, Antonio, min gamle Dreng!

Paa Perronen, der vendte ud til Vandet, mødte han Damens Ægteherre, Republikkens Prokurator, Excellencen Tron, der i sin Gondol var vendt tilbage fra Dogepaladset. Sacchi blev staaende og bøjede sig dybt. Den lille tykke Senator sænkede flygtig Øjenlaagene til Genhilsen og strøg tæt forbi Komikeren, saa det karmoisinrøde Fløjls Slæb, der stak frem under den sorte Kappe, fejede over hans Fødder paa Marmortrinet. Sacchi bukkede endnu en Gang, men gjorde en vrængende Grimace, da Procuratore Tron var forsvunden gennem den lave Paladsdørs dybe Karm.

VI.

- Jeg har ondt ved at forstaa jer, Grev Carlo, sagde den lille kønne Hr. Carlo Maffei, alle Poeters og Litteraters Ven, en 49 klar Decemberformiddag, da han sad sammen med Carlo Gozzi i et Trattori under de gamle Procuraziers Portiker og nippede til sin "*Mischio*" *). Mener I virkelig, at denne Stad særlig skulde være udvalgt af den guddommelige . . . Verdensstyrelse.

- Af Gud, den almægtige selv, raabte Carlo Gozzi og slog mod det lille Bords røde og hvide Marmorplade. Jeg gider ikke høre de franske Omskrivninger af hans Navn, og jeg er ikke bange for det, som Matematikerne og Anatomerne kalder Paradokser. Ja, kære Signore Carlo, jeg mener, at Venezia har været en Stad, særegent beskyttet af Gud. Har I set en anden Stad end netop denne, hvor dejlige Marmorpaladser svømmer i det smaragdgrønne Vand? Har Gud ikke skærmet den, saa den aldrig er bleven erobret af en Fjende, ved at kaste den midt ud i Vandet?

- Ja . . . den har jo tilfældigvis faaet en Pokkers gunstig Beliggenhed, og i sin Tid, før Søvejen til Ostindien blev opdaget, var den jo Europas største Handelsby, . . . men nu, kære Greve . . . nu.

- Ja nu! Nu aabner den sin Favn for al den nedrige, liderlige og gudsbespottelige franske saakaldte Filosofi, der vil kikke Gud den almægtige i Kortene. Den vil ikke agte den af ham satte Forskel mellem fornemme og ringe, fattige og rige. Den vil hidse Gemytterne op mod Religionen, Menneskenes eneste Lægedom, der lærer den rige at give og den fattige at lide, opmuntrer den rige og trøster den fattige, naar den lover et andet Liv med Belønning for Velgørenhed og Taalmodighed. Derfor gaar Staden tilbage, som den gør.

Solen brød frem med mægtig Glans og tvang Skyerne bort i den sene Eftermiddag. Guldstjerner glitrede paa de fugtige Marmorfliser paa Markuspladsen, flygtige Rosastriber løb op ad de fine mørkegraa Marmorsøjler langs Procuraziernes Buegange, ud over det brede Vand ved Havnen flød i et Par Minutter karmoisinrøde Reflekser. Carlo Gozzis Rynker glattede sig, hans Øjenlaage lukkede sig paa Klem; han svøbte Tabarroen om sig. Den lille Maflei saa' Taarer pible frem hos ham og en underlig mat - stille Andagt lægge sig over hans Træk.

Der blev nogle Minutters Tavshed. Da sluktes Glansen brat, og Farvere døde; den hurtige, sydlige Solnedgang tog Fart.

* - 50

Folkeskarens Summen paa Pladsen tog til, mens Mørket faldt paa og Lygterne langsomt tændtes.

Det var blevet helt mørkt, da Carlo Gozzi igen tog til Orde med sin Basstemte, som nu havde en blød, dæmpet Klang. Han sagde:

- Kære Carlo Maffei! I tror vel, jeg er gal, eller dog i det mindste, at jeg spiller en gal Mands Rolle . . . Nej . . . nej ingen Protestationer, Signore Carlo! Jeg mener virkelig, at vor kære Venezia er . . . eller dog *har* været særlig begunstiget af Gud. I kender saavel som jeg vor Republiks saa skønt og saa sindrig ordnede Forfatning, der røber en Visdom større end Lykurgs og Solons. Med guddommelig Kunst er alt fordelt mellem dem, som Gud har skabt til at regere, saa at de, han har skabt til at lyde, kan faa Tid til at more sig uskyldig og hvile sig fra deres Arbejde. Jeg har skaffet dem en saadan køn Morskab ved at lave Ammeeventyr om til Komedier, mens Goldoni og de andre har fordærvet baade Sprog og Moral . . . Men lad nu det ligge . . . Maffei, I saa' jo nylig den nedgaaende Sols Genskin! Lagde I Mærke til Farverne, den skabte?

- Ja, naturligvis. En Solnedgang og en Solopgang er altid uendelig skøn.

- Ja vel, ja vel. Men Venezias Sol og Farver genkendes i dets Folks ypperste. Ja, nu bliver jeg gal igen, Maffei!

- Gal - hi - hi ... nej, I er kun *for* klog, *for* genial, Grev Carlo! Gal - nej!

- Ja, saa anstiller jeg mig gal . . . Ser I, underligt har Venezias Himmellys spejlet sig i vor Stads Liv og Historie. Hvorfra har Tiziano faaet sit Guldlys uden fra Venezias Lys, der ved Middagstid spiller over Lagunen? Samme Guld, Venezias dejlige Solguld ser vi i Stolaen paa Senatorernes Skulder. Saa' I Lagunen blive karmoisinrød og gennem violet synke hen i sort? Det er de tre Farver i Senatorernes Klæder. Men Guldlyset er Venezias dyreste Skat. Derfor flimrer Dogen i Guldebrokade, derfor er hans Skib "*il Bucentuoro*" lueforygldt. San Marcos Basilika har østerlandske Former; derved minder den om, at vor hellige Religion er kommen fra Østen; vor Ærkebisp hedder endnu Patriark; saa hed ogsaa Jerusalems hellige Ærkebiskopper, Apostelen Jakobs, Herrens Broders Efterfølgere. Og se, hvor de ældste Paladser i Vinduesbuernes Kniplingsfletning gentager Dogepaladset, men i ydmygere Former. Enhver Patricier kan stige til Doge; hans Paladsets Arkitektur minder ham 51 derom. Ja, de yngre Paladsets Façader afbilder mere eller mindre rent Arkitekturen i Dogepaladsets Gaard. Der er en guddommelig ordnet Rangfølge i Mennesker og Ting i Venezia. Vore ædle Fyrster er alle "*serenissimi*" *), men en Dandolo eller en Foscari er dog mere »sereno" end en Vendramin eller en ... jeg havde nær sagt Manin **) . . . Er jeg gal, Maffei?

- Nej, men . . . I er en stor Digter, Grev Carlo!

- Hm! I tror nu saa bestemt paa, at to og to er fire. I er Matematiker, Maffei . . . Hør, foreløbig tror jeg ogsaa paa, at to og to er fire, men maaske Gud regner paa en anden Maade og bruger en anden Logik. Stundom fristes man til at tro, at det er Guds Vilje, at to og to skal være fem, naar man ser, hvad de moderne Filosofer faar sluttet sig til i Kraft af Matematikken og Logikken. Men naar jeg taler saadan, saa vil jeg tilgive jer, Maffei, hvis I paastaar, at mit Hoved ikke er aflangt, men firkantet . . . Men sig mig dog imod, for Djævlen, Maffei! Vi er vel komne sammen for at disputere. Hvis I snakker mig efter Munden, gaar jeg straks og sætter et Ansigt op som en Forbryder, saa enhver, der møder mig tror, at jeg vil myrde et Menneske, - akkurat som da jeg digtede min "Lille grønne Fugl" og gik med sammentrukne Øjenbryn langs *Riva dei Schiavoni*. Jeg maa have set umaadelig barsk ud, for to Tyrker og tre Armeniere løb til Side for mig, som om de ventede et Stiletstød.

Lygteskæret faldt nu paa et vemodigt - mildt Ansigt, som Ejeren bestræbte sig for at gøre barsk ved at trække den lange Mund tæt sammen, men Brynene fulgte ikke med. Vennen Carlo Maffei lod, som om han saa' ned i Jorden, men, naar han saa' sit Snit, for hans lille spillende, brune Øje hen i Øjenkrogen og fikserede skarpt Udtrykket i Digterens Fysiognomi. Carlo Gozzi havde foldet Hænderne over Knæet; hans Ryg havde krummet sig i en stor Rue. Han nynnede nogle gravdybe Rastoner, mens Øjnene plantede sig i Brolægningens slidte Marmorfliser. Da han havde siddet en Stund saaledes, rettede han sig, en Trækning bragte Liv i hans Ansigt; han løftede Skuldrene, hævede Rlikket op mod Maffei, som om han ventede noget. Da den lille Mand blot rømmede sig uden at sige noget, udbrød Carlo Gozzi i en halv gnaven Tone:

- Hvorfor siger I ikke noget, Signore Carlo? Jeg er ikke ** 52 vant til Tavshed, naar I er til Stede. Men det er nok muligt, at det er mig selv, der taler, fordi I ægger mig til det . . . Kære Carlo Maffei, jeg kan ikke taale at tie i denne Tid. Mine Tanker gør mig Fortræd; jeg kan i Dag ikke fordrage den Tavshed og Stilhed, som ellers gør mig saa godt.

Carlo Maffei skottede atter op mod Carlo Gozzi og forsigtig sonderende sagde han:

- Jeg kan begribe, at det Teatervæsen volder jer megen Fortræd . . . de Historier med Teodora Ricci. (Da han saa' Carlo Gozzi svøbe sig tæt i Kappen og blive ganske smal og krumbøjjet, udforskede han ham endnu skarpere fra Øjenkrogene) . . . ja, jeg forstaar godt, at I i Vrede har truet Sacchi med at slaa Haanden af ham, men, som I sagde før, I har gennem jeres hele dramatiske Digtning været en Velgører for Venezia, og Venezia vil I dog ikke slaa Haanden af.

- Ha, ha! udbrød Gozzi, den gamle Truffaldino har villet bruge *jer* til Mægler. I er en altfor godmodig Mand, Carlo Maffei . . . I maa ikke tro, at jeg først nu har opdaget, at Sacchi er en lige saa stor Æsel som dygtig Komiker; det har jeg vidst i mange Aar. Det er ikke Grunden til, at jeg ikke vil skrive mere for Teatret; den sande Grund er den, at jeg bliver gammel; jeg kan ikke elske mere, og den, der ikke kan elske mere, kan ikke digte.

- Aa - hvad, I er ung endnu, Grev Carlo . . . Venezias skønne Kvinder vil længe aabne deres Arme for vor Stads store Poet.

- Ha, ha, ha! Jeg maa le. Jeg bryder mig Pokker om Venezias skønne Kvinder.

- Hm-m-m, sagde Maffei langtrukket og betragtede Digteren med et indsmigrende og opmuntrende Smil. Gozzi svarede ikke paa hans Minespil, men bøjede sig atter forover og talte ned i Fliserne.

- Forstaa mig vel, Carlo Maffei, I, som siger, at I elsker Poesien. I maa vide, at dens Væld er Kærlighed. Den, som ikke kan elske, kan ikke digte. Som vi jordiske Mennesker nu en Gang er skabte, bliver den i vor Sjæl nedlagte Kærlighedstrang hurtigst og stærkest fanget af Kvinderne . . . deri har I Ret. Ja de fleste tilsætter vel al den Kærlighed, der er i dem, i Elskoven til Kvinden. Men for den rigtige store Kærlighed, den, der begejstrer til heroisk Daad og ædel Poesi, bliver Kvinden kun et Middel. Den heroisk anlagte Mand behøver 53 hende, som Guitaren behøver Haanden, for at den Vellyd, der gemmes i Strengene, kan faa Liv og Lyd . . . Jeg er ingen Hylér, Carlo Maffei; jeg hører til dem, som har maattet være forelsket for at digte. Men alle de Forelskelser, jeg har haft . . . og jeg giver jer mit Ord paa, at de er begyndte med en hellig Andagt for deres Genstand . . . alle mine Forelskelser er endte med, at baade Genstanden og jeg er bleven forfærdelig latterlige. Men jeg har behøvet den Følelse; uden den havde min Fantasi ingen Kraft, mit Liv ingen Glans. Jeg maatte have noget bestemt at ofre til . . . ja, hvis I ikke misforstaar, hvad jeg siger, og kalder mig en Bespotter, saa vil jeg sige, jeg maatte have en Guddom at ofre til, og det maatte være en Gudinde. Tidt og mange Gange har min Fornuft givet min Fantasi et Styrtebad, og jeg har set, at mit Gudebillede var en Kødblok, en Aseninde, en Hunabe . . . eller hvad I vil af dumt, forslagent og sanseligt. Gentagne Styrtebad har kølet mig, til sidst har jeg lét ad mig selv og grædt over *hende*. Saadan er det gaaet mig fra mit attende til mit halvtredsindstyvende Aar, ja maaske lidt længere. Men nu kan jeg ikke forelske mig mere, og jeg mærker, at jeg ikke hører til de udvalgte, der kan holde Kærligheden, Begejstringen, Heroismen vedlige ved at stirre ind i det hvide, usanselige Lys. Jeg er dum, kære Maffei, jeg maa have en Musa, der lever og rører sig. Selv om hun er en Ko, kan jeg digte hende om til en Venus, men Stoffet: Kødets og Blodets maa være der, af den blotte Luft kan jeg intet skabe . . . Men jeg maa klæde de Skikkelser, jeg har fundet i Livet, i Fantasiens guldpailletterede Kaabe; jeg maa, saa at sige, først dræbe dem, for at lade dem genopstaa i et nyt Livs Herlighed. At skildre Skikkelserne, som de gaar og staar her paa la Piazza, i Osterierne, i Husene, i Værkstederne, dertil behøves ingen Digter, men kun en Carlo Goldoni, en uvidende Kopiermaskine, en Muldvarpenatur, der gennemroder Jorden, men er blind for det Lysspil i Luften, der omdanner dens Genstands Linier, iklæder dem dejlige Farver; det Lysspil, som vore gamle Kunstnere hengav sig i Tro til, naar de opførte Bygninger som San Marco dér, disse Marmorbuegange, dette Dogepalads, som Venezias klare Lysreflekser faar til at sitre i feagtig - orientalsk Farvepragt, vekslende efter Dagens forskellige Tider. Selv naar de nu rager op i den sorte Nathimmel under Mulmets mystiske Slør røber de deres dejlige Former.

54

- Ja, jeg forstaar jer vel, sagde Maffei og nikkede anerkendende . . . men det var Komikerne og Kærligheden, I kom fra.

- Naa, I vil høre Galskaben helt ud. Nu vel, min Ven, Maffei! har I læst Plato?

- Nej, jeg læser ikke Græsk.

- Jeg ej heller; jeg kender ham kun af Oversættelser. Han paastaar, at alle Væsener har levet i en Fortilværelse og i den var fuldkommen skønne og gode, og at de ved et dybt Fald er sunkne ned i den jammerlige Verden, vi lever i. Jeg tror, han har Ret. Jeg tror ogsaa, at Kvinden i denne Fortilværelse var langt skønnere og elskeligere end Manden, men at hendes Fald var langt dybere, og at hun led langt mere ved det. Thi vist er det, at hun er baade dummere til at tænke og langt falskere og løgnagtigere i Ord og Gerning end Manden. Men lige saa vist er det, at hun trods det har bevaret noget langt elskeligere, at hun ubevidst kan naa langt videre end han. Jeg har kendt Skuespillerinder, som har kunnet tolke menneskelige Følelser, de fineste og yndefuldeste, saavel som de stærkeste og voldsomste, saa gribende sandt, at jeg har maattet tilstaa, at de først gav Ordene, jeg havde skrevet, den Klang og Glans, som de havde, da de lød for min Sjæls Øre, før de faldt ned paa Papiret, hæse og vingestækkede. Og samme Kvinder kunde knap læse eller skrive, knap forstaa den elementæreste Slutning i Logikken. Og Kvinder, om hvem jeg vidste eller senere fik slemme Ting at vide, har jeg set græde saa betagende, at jeg selv har grædt med, smile saa sødt, at jeg hos dem har glemt al min Kval, te sig saa gratiøst selv i de taabeligste Kattespring og den mest fjantede Spas, at jeg har maattet erkende Guddommen i dem. Men det er ogsaa sandt, at Djævelen eller Dyret i dem altid er kommen til sin Ret. Jeg har i det mindste ikke formaaet at mane det ud og faa Guldmøntens Urpræg frem. Jeg har arbejdet paa det med Tro paa dets Virkelighed hver Gang, jeg har elsket en Kvinde; jeg har grædt hver Gang, jeg saa' at min Tro blev gjort til Nar, og dog er jeg tidt begyndt forfra igen. Men - nu - nu har jeg - ikke opgivet Troen paa Kvinden, men paa min Evne til at løfte hende en Smule op mod det Punkt, hvorfra hendes Ursjæl er falden ned. Jeg er mellem de halvtreds og de treds, Carlo Maffei. Jeg kan ikke mane Sjæle mere ud af . . . af Aseninder, Maffei!

Carlo Gozzis Stemme var begyndt at blive stærkere, og, havde ikke den høje Summen af de spadserende paa Pladsen og i 55 Portikerne været, vilde han have vakt Opsigt. Maffei rykkede saa tæt ind til ham som muligt, søgte ved Lygteskæret at udforske hans Ansigt, men det laa saa stærkt i Skygge, at det var ham umuligt at læse noget i det. Maffei betænkte sig, om han skulde vove en Replik, der svagt antydede en Anvendelse af Grev Gozzis almindelige Betragtninger paa et bestemt Forhold. Han havde en hemmelig Ordre, men han havde ikke stort Mod paa at lystre den. Efter nogen Tavshed slog han ind paa en spøgende Tone:

- Naa, saa Grev Gozzi vil, ligesom han gør nu, svøbe Tabarroen om sit Hoved og foragtelig vende den sidste Illusion Ryggen.

Gozzis Ansigt bevægede sig lidt frem i Halvlyset fra den nærmeste Lygte; Maffei saa' hans Mund knibe sig ind og hans Øjne gnistre.

- Véd I, sagde han, at min Slægt rimeligvis stammer fra dalmatinske Landadelsmænd. Mine Forfædre var vældige Ryttere og Jægere, og jeg tumler en Hest som en Morlakker; det lærte jeg som Kavalerikadet i Dalmatien. Fra mine Fædres Tid hænger hjemme i mit Hus en vældig Tyrepisk. Med den vil jeg tugte den sidste kvindelige Kødblok, der har bragt mig til at tro paa hendes Sjæls Evne til at komme for Lyset . . . God Nat, Hr. Carlo Maffei . . . nej, følg mig ikke, . . . I véd, jeg tager helst ene hjem.

- Men, jeg vilde gerne spørge . . .

- Farvel, Hr. Carlo Maffei!

Da Grev Carlo Gozzi var forsvunden ned ad en Gade, rejste Maffei sig og gik ud gennem en Slags Porthvælvning, der fra de gamle Procurazier førte ned til Cavallettobroen. Han raabte en Gondoliere an og sagde:

- Til Palazzo Tron.

Carlo Gozzi gik gennem Gadernes Labyrinth over Rialtobroen til sit Palads - aandeløs, i en Fart, som om han vilde dæmpe alt, hvad der krævede Mæle i hans Sind ved en voldsom Fart, der bød hans halvgamle Bens Kræfter alt, hvad de kunde taale.

Han havde en Følelse af at have naaet at sluge baade Tid og Rum, da han hug Dørhammeren haardt mod den lave Dør ud imod Broen over *Rio di Santa Maria Mater Domini*.

Tjeneren, den eneste Tjener i det øde Palads, lukkede op og spurgte, om han skulde lyse Hr. Greven op.

- Nej, svarede Carlo Gozzi, jeg gaar ud igen. Men hent mig den store Pisk med Snært af Oksetarme, den staar i det 56 mørke Rum bag mit Soveværelse . . . Naa, hent den straks og glo ikke paa mig, forstaar I.

Tjeneren gik hovedrystende op ad de mange Trapper med sin Voksstabel i Haanden, mens han mumlede:

- Greven har været rent besat, siden vi kom hjem fra Friuli. Madonna og alle Helgene bevare hans sunde Fornuft!

Han bragte et rent Monstrum af en Pisk med Blynagler paa den tykt flettede Snært ned i Vestibulen, hvor Garlo Gozzi ventede. Han spurgte med et Buk:

- Skal jeg følge med Hr. Greven?

Nej, var Svaret, og Husets Herre slog Døren i med et Brag, saa det dundrede gennem det store, tomme Hus som en Torden.

Gennem den bælgmørke Gadelabyrinth, hvor der en sjælden Gang i et enligt Vindue højt oppe under Hustaget skimtedes Lys, som skarpt kløvede Mulmet, der derefter blev sortere, ilede den kæmpehøje Mand ad lange Veje ud til den afsides Gade, hvor det Hus laa, som vi en Gang før har set ham aflægge Besøg i. De tre Vinduer i næstøverste Stokværk skinnede stærkt brandrøde ned i Vandet, som et faa Alen bredt Fortov skilte fra Huset, og satte store hvide Firkanter paa Genbohusets Mur hinsides den smalle Kanal. Først lød Sang, saa Genlyd af et højt Latterkor med gennemklingende Diskanter ned mod Carlo Gozzi.

Han tog den store Dørnøgle op af sin Lomme. Den havde stadig fulgt ham i en fem Aar. Han var nær ved at græde, da Nøglen Greb lagde sig i hans Haand som en gammel Bekendt. Men der var i Aften ingen Brug for samme Nøgle; Døren stod aaben, og Lys fra oven spidsede sig helt ned langs Trappen.

Hans Hjertes Banken lød højere end hans Skridt op ad den snoede Trappes trekantede Trin. Døren til Lejligheden stod paa vid Gab. Han kunde overse begge Værelserne.

De var bleven lige saa forskønnede som Signora Riccis Stanzino paa Teatret San Samuele. Der var mørke Tapeter med Guldblomster paa Væggene, og det før mer end tarvelige Møblement var afløst af udpolstrede franske smaa Kanapeer og store Bergéer. I en af de sidste sad Primadonnemanden og Digteren, forhenværende Boghandlersvend Ricci, og sov. I det inderste Værelse saa' Garlo Gozzi et dækket Bord. I Glasopsatserne prangede Oranger, Ferskener, Aprikoser, Pærer og Druer, Blomster og Løv som mat Guld, blinkende Ametyster og dunkle Muranoglasblade. Over Glassenes Rande flød Champagnens hvide Skum 57 ned paa Dugen. Høj Tale og Latter slog ham i Ansigtet som Regn med en ond Østenstorm.

Det lille Selskab var lutter Bekendte. For Bordenden tronede Teodora Ricci i en kirsebærrød Silkekjole. Ved hendes Side sad Senatssekretæren Pietro Antonio Gratarol i lysegrøn Fløjls Dragt med tindrende Diamanter i Kjolens og Vestens Knapper. Han lagde kælent Hovedet mod den skønnes Skulder. Paa den ene Langside af Bordet sad Andriana Sacchi Zannoni med Benene paa Bordet, samt et Par Skuespillere af Sacchis Trup, paa den anden Side de to unge Statistinder, som Carlo Gozzi havde set hin Aften i Teodora Riccis Paaklædningsværelse, en ung Adelsmand samt den lille Zecca, hvis Giftermaal Digteren havde sikret ved at diktere hende Brevet til Bundtmageren i Bergamo. Zecca laa omtrent i Favnen paa den unge Junker og pillede Guldbroderiet paa hans violette Fløjls Kjole ud i Trevler.

- *Vive la France!* raabte Gratarol. Tag alle sammen til det dejlige Land, Børn! Venezianerne er lige saa fulde af Fordomme som Morlakker og Uskokker. Naar de driver Kærlighed, trækker de Tabarroen over Hovedet og skrifter den næste Dag for en Præst. I Frankrig bruges der intet andet Slør end det duftende Buskads om de hvide Havepavilloner. Marmornymfer ler til de elskende i Maaneskinnet, og Kaskaden akkompagnerer sagte de Madrigaler, som de flammende Hjerter synger under Favntaget.

Et Latterkor hvinede op og vækkede Digteren Ricci. Han skuttede sig som en Pudel, der kommer op af Vandet, raabte: *Evviva!* for en Ordens Skyld, men faldt straks i Søvn igen.

- Naa, min skønne, sagde Gratarol, tog sit Glas og rakte la Ricci et, sug med denne ægte franske Champagne Foragt ind for de Fordomme, der forbyder os at nyde de lykkelige Øjeblikke ved at true os med Straf efter Døden. »*L'homme est une machine*», siger Franskmanden. Lad Urværket gaa rask, med stærke Pulsslag! naar Fjeren springer paa Pareens Bud, er alt forbi. Lad os elske og leve! i Morgen dør vi. Kys mig alle sammen, dejlige Nymfer fra Sacchis Skov!

Forfærdeligt Hyl! Alle de nedringede Skuespillerinder styrtede sig over Gratarol. Det var en forvirret Masse af helnøgne Arme og halvnøgne Rygge, af opløste blonde og mørke Lokker, af forskellig farvede Kjolestoffer og hvide Kniplinger, der brusede som Bølgeskum. - Et dumpet Klask hørtes som af et Ørefigen. Det var Signora Riccis Straf til den lille Zecca, der formodentlig havde kysset Senatssekretæren inderligere, end hans 58 første Sultaninde ønskede det. Den lille satte sig ned paa sin forrige Plads og græd som en Skolepige.

Ja - der udenfor paa Trappen stod Grev Carlo Gozzi, han, der havde stræbt at moralisere Sacchis Trup, at virke paa dens Primadonnas Intelligens og drive den bundne Sjæl i hende op til Flugt i Idealets Æter!

Hans Haand klemte om Piskens korte Skaft, slog et Knald, saa lo han pludselig krampagtig og højt -

- Hu-uh- hvad var det? hvinede den lille Zecca.

Carlo Gozzi skyndte sig ned ad Trappen. Han tog den nærmeste Gondol og sejlede hjem. Under Farten forsikrede han sig selv, at det, han nys havde set, var den fornøjeligste Komædie, han havde oplevet, og han tvang sig til at le højt ad den. Det lykkedes ham en fire, fem Gange, saa, da han vilde le nok en Gang, mærkede han, at Latteren blev siddende i Brystet. Da tog han Pисken og slog et Knald med den. Gondolieren for forbauset op og spurgte, om Herren befalede noget, Da lykkedes det Carlo Gozzi at le igen.

Langsomt og betænksomt gik han op i anden Etage i Palazzo Gozzi, naaede sit Soveværelse, tændte Lys og befalede Tjeneren, der sov paa en Stol, at gaa. Grev Carlo Gozzi aabnede saa et Skab med høje, snørklede Ben og tog et Billede ud af det. Det var ikke indrammet og forestillede en blond, yppig Kvinde, klædt i en fantastisk, stærkt nedringet Teaterdragt.

Han satte Billedet paa en Stol og Lampen paa en anden, saa at et stærkt Lys faldt paa Teodora Riccis Træk. Saa gik han et Par Skridt tilbage, svang Pисken i Luften og ramte Figuren tæt over det nøgne Bryst. Dumpet lød Blyklumperne mod Lærredet som et Trommeslag paa et slapt Skind. Lærredet slog en stor gennemgaaende Revne, der næsten skilte Hovedet fra Kroppen.

Carlo Gozzi tog Billedet, holdt det op mod Lyset, stirrede en god Stund paa det. Saa klukkede det i ham. Han paastod for sig selv, at han lo; havde nogen hørt det, vilde vedkommende muligvis have paastaaet, at han hulkede.

Voldsomt drev han Billedet ned mod det gamle, sprukne og ujævne Mosaikgulv og sendte det med et langt Spark ind under Sengen.

Den i lidt mere end moden Fylde svulmende Signora Tron var i stort Toilette, men ikke som ellers efter sidste Parisersnit. I de sidste Par Uger havde hun erklæret for sin Kreds, at de franske Moder var hæslige og unationale; vilde en Dame klæde sig med Smag, skulde hun gaa tilbage til den gode venezianske Tid. Hun havde bragt sin Skrædder til Fortvivlelse ved at bestille og mange Gange lade omsy en lilla Fløjs Kjole, rundt nedringet, saa Ryg, Bryst og Skuldre dannede en alabasterhvid Masse. En bred, brocheret Gyldenstykkets Rand sad neden for Brystet. Ærmerne endte i brandgule gennemskaarne Silkepuffer, hvis Udskæringer fyldtes af hvidt, blankt og mat Atlask. Over Kjolen hang et folderigt højrodt figureret Overkast af Atlask, der dannede et langt Slæb og i rige Folder draperede sig langs Ryggen og Overarmene. Hendes gyldne Haar hang frit ned, blot sammenholdt af et hvidt Perlebaand midt i Nakken.

Hun gjorde Prøve paa sin nye Dragt i Aften for et udelukkende mandligt Selskab, der sad i Halvkreds om hendes Sofa og bestod af Senatoren, Patriciere, et Par rige Handelsmænd og en ung Professor fra Padova.

Samtalen havde en gemytlig, pludrende Karakter og gled velbehagelig hen i den kælne, nonchalante venezianske Mundart. Det var lette Hentydninger til velbekendte Begivenheder, Skandaler fra Privat- og Teaterlivet, uforstaaelige for ikke indviede, saa Professoren slet ikke kunde begribe, hvorfor de øvrige lo ved den blotte Nævnelse af et Navn eller en Lokalitet.

Da Carlo Maffei bukkende traadte ind og hilste Husets Frue med et Haandkys, sagde en yngre Patricier, en Mocenigo:

- Er det nye Drama paa San Samuele i Gang? Almindelig Latter.
- Hvad hedder det Drama? spurgte Professoren.
- Ministerresidenten i Napoli, svarede Hans Excellence Mocenigo.

Umaadelig Latter igen. Gaterina Tron trak Brynene let sammen og rejste sig. Halvkredsen brødes og veg ærbødig til begge Sider for den anselige Dame, hvis Slæb flot bølgede hen ad Gulvets brogede, tindrende Mosaik. Lidt langsomt fordelte og grupperede Selskabet sig, det vidste ikke, hvad Damen vilde. Hun gik ind i den store Sal, vinkede ad to Tjenere, der straks kom ind og bød lette Forfriskninger om: Kaffe med Is, 60 Sorbet, Vin o. s. v. Procuratessa Tron gik hen til den unge Mocenigo, just som han tog et Glas Sorbet af Bakken.

- Er Pietro Antonios Udnævnelse en afgjort Sag? spurgte hun. Patricieren bejaede det bukkende.
- Har I det fra jer Onkel, Dogen? . . . Men hvor kunde han dog falde paa det?
- Var det ikke jert eget Ønske? Støttede I ikke Gratarols Onkel Gontarini . . . jeg synes, min Onkel Dogen har sagt, at I selv anbefalede Gratarol paa et Bal i Dogepaladset først paa Efteraaret.
- Forstaar Hans Durchlaughtighed Alvise Mocenigo ikke Spøg? Gratarol bliver ikke Resident i Napoli; hvad vil I vædde, Mocenigo?
- Signora Dolfin Tron tør ingen vædde med, naar det gælder Besættelse af Republikkens Embeder, svarede Patricieren med et Buk og et let - maaske sarkastisk - Smil, der besvaredes med et endnu finere af Damen.

Hun gik hen til Maffei og tog ham lempelig til Side.

- Naa, vil vor Bjørn bide, Signore MafFei?
- Forstod jeg ham ret, vil han prygle la Ricci. Han begyndte med at filosofere og . . . Her kom et Referat af hans Samtale med Garlo Gozzi, som ofte afbrødes af Fruens sølvklingende Latter. Da han var færdig, blev hendes Ansigt majestætisk alvorligt. Hun slog ud med Haanden og sagde:
- Gratarols Liv er til Forargelse for vor Stad og Senatet. Ingen Straf kan være haard nok for ham. Jeg beklager, at jeg nogen Sinde har optaget den Person i mit Hus for hans Onkels, hans Excellence Gontarinis Skyld.

Garlo MafFei bukkede, da Signora Tron vendte sig brat fra ham. En af de store Handelsmagnater, som havde hørt hendes sidste, højt udtalte Replik, strøg forbi ham, da hun havde blandet sig mellem det øvrige Selskab, og listede sig til at hviske ham i Øret:

- Véd I, at Gratarol har sagt i et Selskab, at, naar han først havde Napoli i Sigte, vilde han ikke mere spise overgemte Appelsiner. Det Ord kan maaske endnu komme ham dyrt at staa. Vor Signora véd at hævne sig over utro Tilbedere. Hun kender Ytringen om Appelsinen.

Det løb Carlo MafFei koldt ned ad Ryggen. Han havde blot villet sætte en Teaterintrige i Gang, bringe sin

bizarre Ven, Carlo Gozzi, til at lade sit Stykke, som han paa Forhaand 61 beundrede, komme frem. Hans Motiver var Lyst til litterært Pottekikkeri og en lille Uvilje mod Teodora Ricci, som havde behandlet ham med overseende Hovmod. Han mærkede, at han var bleven trukket ind i et Spil, hvis Indsats og hasardagtige Omfang han blev bange for. Ad Omveje og tøvende søgte han at nærme sig Husfruen igen. Det lykkedes ham at faa sagt til hende:

- Deres Excellence . . . Grev Carlo har forsvoret at give Sacchi Manuskriptet til sin nye Komædie.

- Ha, ha, ha! Skal jeg sige jer noget, Carlo Maffei? . . . Men, sladrer I af Skole, vil jeg ikke være i eders Sted. I har forstaaet? . . . Vor Ven Bjørnen har givet en Afskrift af sit ufuldendte Stykke til min egen Papa, hans Broder Gasparo, som nu er i Padova. Den Afskrift gemmer jeg under Laas og Lukke og sender den til Sacchi ved Lejlighed. Men lad nu Truppen først rejse til Mantova! Naar den kommer tilbage, skal I faa løjrlige Ting at se.

VIII.

Carlo Gozzi havde aldeles indelukket sig i den sidste Tid. Han gik kun ud i Skumringen, ene og søgte afsides Steder . . . Han var forpint af Følelser, der ligesom fordrede at belyses af Bevidsthedens Sol, men som han af al Evne vilde tvinge ned i Skyggen. Han mærkede, at en Hævntanke fordrede Gehør . . . de første Stavelser af Gratarols og Riccis Navn tvang sig frem i ham. Men han var jo en troende Katolik, Hævnen hørte ikke ham til.

Nej . . . hvad skulde han hævne sig for? Hans tidligere Forelskelser i Ungdommen og den første Manddomsalder havde jo ikke afsat Hævnlyster i hans Sjæl; og i Teodora Ricci havde han jo aldrig været forelsket.

Hvorfor voksede Lysten i ham til at lade det henlagte Drama spille . . . det om Kuren for Skinsyge? . . . Det var jo det Drama, som han selv, mismodig over dets Længde og Mathed, havde bedet sin gamle Broder Gasparo om at læse og kritisere, men aldrig havde faaet tilbage fra samme Broder, der nu var i Padova for at reformere Universitetet. Jesuiterordenen, under hvis Bestyrelse det tidligere havde staaet, var nys ophævet af 62 Paven. Han maatte have fat i dette Manuskript. Manuskriptet laa naturligvis og flød et Sted i Grev Gasparos Bolig, som han for Resten skiftede hvert Øjeblik, thi hans Hustru, Digterinden Luisa Bergalli, havde aldrig Ro for Forandringslyst og Kreditorer.

Men hans Trussel til Ricci og Sacchi! Han vilde jo give et Stykke bort af sin Myndighed, hvis han trods samme Trussel dog leverede Truppen et nyt Arbejde. Var det værdt at hjælpe Sacchi, denne gamle Slubbert og Libertiner? Jo - hans stakkels Kunstnere, de godmodige og morsomme Kvinder i Truppen burde dog ikke lide Nød. Det var en kristelig Gerning at hjælpe de fattige Folk; det vilde være et Offer, velbehageligt for Gud.

Det var et endnu større Offer at søge Svigerinden, som han ikke kunde udstaa, og som rigelig gengældte hans Følelser. Hun var jo optraadt som Vidne imod ham i de Processer, hvorved han havde søgt at redde Familiens Formue; hun havde jo ved sine "poetiske Bestialiteter" modarbejdet hvert Gran sund Fornuft, som han, Carlo, havde villet liste ind som Medicin mod Familiens vanvittige Husførelse.

Jo, han burde bringe Offeret. Han vilde i Morgen gaa til sin "pindariske" Svigerinde, og et Hundrede Zecchiner til at stoppe et af hendes Gælds Huller med vilde han bringe hende. Summen kunde maaske paa højere Steder blive regnet for Afladspenge for hans Synder. Han lo ret naturlig ad sit sidste Indfald.

Som han fik det, standsede han sin ensomme Gang langt ude mod Arsenalet. Himlen var besaaet med Stjerner, paa det brede, let kreppele Vand tindrede deres Billeder i let hoppende Dans. Mellem Arsenalets to firkantede Taarne stod Halvmaanen som en tyrkisk Krumsabel, der gjorde Honnør for den ærværdige Institution. Den havde jo i Aarhundreder igennem udsendt mægtige Galejer, der havde vundet store Stykker Land fra Halvmaanen for Korset.

Carlo Gozzi lukkede Øjnene efter at have indsuget Synet af den dejlige Nat i sin Fantasi. Den spandt saa lange Traade ud og svang sig langt ud fra Virkeligheden.

Lagunen vrimlede af Galejer. Sejlene svulmede for Brisen som unge Kvindebarme og lyste snehvide i Maanenatten. Strandbredden funkede af Lys. Arsenalets Façade glimrede af brogede Blus som Palazzo Gozzi i den bragadinoske Festnat; Fakkellgansen svang sig hen over Land og Vand. Luften dirrede af

Sejrsjubel. Se, dér straalere Bucentaurens Guld! Dogen sejler den sejrige Flaade i Møde. Fra Tov, Stævne og Spryd hang 63 mægtige snoede Blomsterguirlander ned, berusende Duft fyldte Rummet.

Taarer piblede frem under Digterens lukkede Øjenlaag. Ordene: Venezia! . . . Du dejlige, mægtige Stad! arbejdede sig hviskende frem. Længe stod han med lukkede Øjne, støttende Albuerne paa Marmorbolværket.

Skærende Latter, vilde Hyl vakte ham af Drømmene, Carlo Gozzi for sammen. Han vilde nu styre sin ensomme Gang ind mod Byen. Latteren og Skrigene kom nærmere. En Skare Mennesker styrtede ud fra et uanseligt smalt Hus ud paa Kajen. Carlo Gozzi svøbte sig i Kappen og trykkede sig saa nær til Bolværket som muligt.

Skaren bar Lygter med. Der var en tolv Stykker, lige mange Mænd og Kvinder. De dansede af Sted, bestandig leende og skrigende. Da de strøg forbi, kendte Carlo Gozzi nogle af Venezias mest berygtede Kvinder og blandt deres Ledsagere en ung Pesaro, en ung Renier . . . de fornemste Navne.

Det var *deres* Forfædre, sagde Carlo Gozzi til sig selv, som gjorde Erobringstog til Orienten og hentede Skatte hjem. Se her det nuværende unge Venezias Erobringer!

Bagest kom et Par, der holdt hinanden om Livet. Herren havde rimeligvis tabt sin Hat, thi hans Pudderparuk skinnede som Sølv. Hans lygtebelyste Ansigt vendte sig lige hen mod Carlo Gozzi, medens Damen tiltalte sin Kavalier med følgende Ord:

- Naar Du bliver Resident i Napoli, skal Du leje til mig paa Santa Lucia.

- Komedien skal spilles, sagde Carlo Gozzi til sig selv. Han vilde nu hurtig hjem og lejede den nærmeste Gondol.

Som sædvanlig havde Tjeneren tændt Lys i hans Værelse. Paa Bordet laa et stort forseglede Brev. Carlo Gozzi kendte ikke Haandskriften. Han brød Lakken og læste først studsende, saa skoggerleende. Brevet var en hel Afhandling paa tolv Sider fra Skuespillerindemanden og Digteren Ricci. Indledningen indeholdt en i den krænkedes Værdigheds Tone skreven Irettesættelse til Greven, der nu, en Uge efter Sacchis Trups Tilbagekomst fra sin Rejse paa Fastlandet, ikke havde besøgt sin Comare og saaledes overladt det til Bagtalelsen at skamskænde hende, hvad den havde gjort, siden han saa uretfærdig forlod hende. Det var ikke kavalmæssigt handlet. Saa fulgte en Forklaring af Kærlighedens Natur og Væsen hos kvindelige Individuer. Han, Ricci, havde af sit filosofiske Studium af moderne Tænkere og 64 lærde, udledt det sikre Resultat, at Kvindens Kærlighed ikke tabte i Værd ved at fordele sig paa flere. Det var en europæisk Fordom, hvad man kunde se af Orientens Sæder og erfare ved en nøjere naturvidenskabelig Betragtning af *genus femininum*. Han kunde slet ikke mere gaa ind paa Grevens Filosofi. Men, selv om han, Ricci, i Øjeblikket vilde stige ned til Grevens Standpunkt, maatte han ud fra dette erklære, at, naar han, Ricci, hvem Greven altid havde kendt som en noget despotisk Ægtemand, ikke modsatte sig, at hans Kone modtog flere Mænd i sit Hus og sluttede intimt Venskab med saa mange Mænd, hun vilde, saa havde ingen af disse Mænd Ret til at beklage sig eller holde sig borte. Det maatte være nok, at Ægtemanden var glad.

- Farvel, glade Ægtemand! sagde Carlo Gozzi leende og foldede det filosofiske Brev sammen. Han nægtede sig hjemme, da Tjeneren næste Morgen meldte ham Sacchis Besøg. Nu havde han forandret Beslutning fra i Gaar. Han vilde nu søge sin Komedies Manuskript hos Svigerinden, men for at tilintetgøre det, saa snart han havde fundet det. I den Grad havde den glade Ægtemands uegennyttige Glæde meddelt sine Straaler til hans Sjæl. Han vilde skrive et andet Stykke til Sacchi for hans fattige Kunstners Skyld, sende ham det og lade Ricci være den, hun var.

- Guds Barmhertighed! udbrød Carlo Gozzi, da han højt op ad den næste Formiddag betraadte sin Broders venezianske Bolig. De tre Værelser, gennem hvilke en Tjenestepige paa hullede, gulbrune, forhen hvide Hosesokker førte ham, saa' skrækkelige ud. Papirer og Stykker Linned, Kamme og umage Sko prydede Gulve og Stolesæder. Hvilestederne for de fem, nu voksne Børn, som Luisa Bergalli i Aarenes Løb havde skænket sin Mand til Gengæld for de Digte, han havde hyldet hende med i Forlovelsesaarene, stod i Form af uredte Senge paa de mest irrationelle Pladser i Stuerne. Grev Carlo og hans baade tungt og blødt trædende Ledsagerske maatte bevæge sig rundt om dem i store krumme Linier for at naa Husfruens "*Studio*". Saaledes benævnedes Tjenestepigen det inderste, lille Værelse.

Dynger af Papirer laa paa Gulvet, Bøger var opstablede i Vindueskarmen, Levningerne af en Frokost gjorde et lille Bord med Marmorplade uappetitligt. Foran en vældig Pult stod et magert Individ. Havde Carlo Gozzi ikke set det før, vilde han umulig have kunnet skelne dets Køn. Individets Ryg var dækket af en 65 stor laadden Pelskrave, og mellem den og et slæbende Silkeskørt var der et hvidt udposende Stykke Linned.

Den uredte og skoløse Tjenestepige meldte:

- Fru Grevinde! Det er Hr. Greve Carlo Gozzi . . . men her er de to Pund Salamepølse.

En lille væver Vending var det første Svar. Carlo Gozzi saa' at det var hans Svigerinde. Hun havde en Mandfolkeparyk paa Hovedet. Carlo Gozzi sagde til sig selv:

- Aa Herregud! Det er gamle Broder Gasparos gamle Gallaparyk fra den Tid, han gjorde stærkest Kur til Procuratessaen Caterina Dolfin Tron. Det er et gammelt veltjent Familiestykke.

Det magre Ansigt paa den snart halvfjerdsindstyveaarige Dame druknede komisk i den store Paryk. Hendes ikke ubetydelige Knevelsbart antydede noget maskulint-bidsk hos Digterinden.

- Min Hr. Svoger kommer vel i Anledning af en Proces . . . Naa, det er Pølser, Pellegrina . . . der er Penge . . . nej . . . det er sandt, jeg har ingen før i Morgen eller i Overmorgen . . . hm . . . hm . . . hm . . . (Saa mumlede hun op fra Manuskriptet foran paa Pulten):

Naar Lidenskabens Ild mig gennemgløder,
naar ud imod mig aabnes stærke Arme,
naar ej jeg fatte kan den Elskovsvarme,
som strømmer gennem mig . .

- Har Broder Gasparo ikke et af mine Manuskripter? sagde Carlo Gozzi koldt og kommanderende.

Grevinde Luisa svarede i hurtig Takt:

- Min Mands Manuskripter er betroede til Procuratessa Caterina Dolfin Tron; mig betror han intet.

Grevinde Luisa anskueliggjorde sine Ord om Mandens Troløshed ved at bide Spidsen af sin tørre Negl paa Lillefingeren og spyttede Stykket hen ad Gulvet. Saa sagde hun til Pigen:

- Pellegrina . . . Pølsen koster . . . naa, jeg har ingen Penge i Dag . . . læg Pølsen paa Bordet . . . er det Vers godt, Hr. Svoger:

Naar Lidenskabens Ild mig gennemgløder.

- Det er pindarisk Stil, svarede Carlo Gozzi, mens han ugenert gav sig til at gennemsnøge en i smuk Renaissancestil 66 skaaren, men forfalden Reol, der stod i Værelset, og som han kendte fra gammel Tid som sin Broders. Han rystede paa Hovedet, da han intet fandt efter lang Søgen. Under denne mumlede Digterinden stadig Vers i Sonettakt og kløede sig under sin Mands Paryk. Ved hver af hendes Bevægelser udbredte den en muggen sødlig Lugt af overgemt Pudder. Nej, der var ikke noget at finde. Carlo Gozzi stod vel en Time og søgte; Grevinde Luisa mumlede Vers, Svogeren sagde bestandig: Ja vel, Pindar! Sapfo! Petrarca! . . . dejligt!

- Her er en Oversættelse fra Fransk, Svoger . . . vil I høre den? udbrød hun.

- Læs, læs, højstærede Svigerinde!

- Luisa Gozzi, født Bergalli, læste op af et Komediemanuskript og blev saa ivrig i Aktionen, at hun tog sin Mands gamle Paryk i Haanden og gestikulerede med den. Hendes Svoger ledte paa ny i Papirsdynger, lo og smaabandede med dyb Brummen. Af og til udtrykte et Sideblik hans dybe Modbydelighed for den stakkels gamle Digterinde.

Midt under sin Søgen tog Carlo Gozzi to gamle fedtede Pergamentstumper frem, brummede igen, saa' sig om, gik uden videre hen til Bordet, hvor den indsvøbte Pølse laa, vikledede Pergamentindsvøbningen ud, satte den sammen med de to nys fundne Stumper, tog Næsebrillerne op og læste halvhøjt el latinsk Skøde, medens Digterinden vedblev sin teatraliske Deklamation:

- Jeg siger Dig, Ernestine, at, selv om Du ikke elsker mig mere, saa vil jeg aldrig, aldrig ophøre, aldrig aflade . . . Carlo Gozzi læste:

- *Dio nona januarii anno mtlcissimo - scxcentcsimo quinquagesimo septimo comes Pezzolus de Gozzis, pleno jure margravio Octavio de Tencinis Bergamensi cessit et dimisit, pure, libere et simpliciter *) . . .*

- Jeg bryder mig ikke om Virgil og slige gamle Herrer, raabte Grevinde Luisa og slog i Pulten . . .

- Vi er enige, Fru Svigerinde, paa det nær, at I intet Øre har for Heksametre, siden I ikke kan skelne dem fra hæsliig, barbarisk latinsk Prosa . . . Hvor kommer ellers det Pergamentomslag fra om Salamepølsen?

* 67

- Min praktiske Svoger, Familiens Forretningsfører! Hvor skulde det komme fra uden fra Spækhøkeren?

- Min geniale Svigerinde, som er Medlem af Arkadiernes Akademi i Rom og bærer Krigsnavnet Irminda

Partenide, I har altsaa solgt disse Pergamenter til Spækhøkeren?

- Det har min Svigermoder, jeres Moder, hendes Excellence, Angela Tiepolo gjort. Hun ryddede alt det gamle Stads ud af Huset tillige med jer, min sagførende Svoger, som altid færdes mellem Advokater, skønt I altid kalder jer Digter, og som har vendt min Mands Hjerter fra mig og faaet ham til at besynges Procuratessaen Tron i Stedet for mig, hans ægteviede Hustru. Men jeg skal endnu en Gang tale til Gasparo . .

- Ja, gør det, kære Svigerinde, tal til denne indolente Martyr, der er munter, endog naar han har Feber, og som er saa stor Filosof, som en Mand kan være. Gud velsigne ham . . . jer med, for den Sags Skyld! Naa, det er til Spækhøkeren paa Hjørnet her, I har solgt de Pergamenter? Farvel kære Svigerinde, alle ni Muser og tre Gratier, det hele Parnas og Helikon være med jer, og gid jere Lensgodser i Arkadien maa give hundredfold Vers!

Carlo Gozzi bukkede dybt og gik ud.

Grevinde Luisa smed sin Mands gamle Paryk efter ham, men først da han var kommen ud af Døren, og gav derefter sin Pige et Ørefigen.

Carlo Gozzi gik ned i Spekhøkerbutikken, undersøgte dens Indpkningspapirer, samlede Pergamentstumperne og rekonstruerede af Makulaturpapirerne et Dokument. Det gav Anledning til en ny Proces. Hvis den faldt heldig ud, vilde den skaffe hans Familie 400 Dukater om Aaret fra Marcheserne Tencini. Han blev i saa godt Humør, at han med Latter ønskede Sacchi, Ricci og Gratarol en lykkelig og lang Rejse til Dantes Fjenders Land og rent glemte Manuskriptet til sin Komædie.

Han blev snart mindet derom.

Efter at have tilbragt en Dag med Løb til Advokaten i Anledning af Processen om Fideikommisserne i Bergamo og derefter forfrisket sig med Studier af gamle florentinske Poeter fra det 15de og 16de Aarhundrede, hvis rene Toskansk han nød, som en Kender nyder en gammel Vins henrivende Buket, sov han de retfærdiges Søvn.

Næste Morgen, lige efter at Grev Carlo Gozzi var staaet op 68 og med Arbejdslyst havde sat sig til sit Skrivebord, meldte Tjeneren:

- Signore Giovanni Ricci.

Grev Carlo var saa oprømt, at han sagde til sig selv: "Det skal mere mig at se, hvorledes det Skrog tager sig ud nu," Primadonnemanden blev altsaa indladt. Men hvor var han forandret? Han var pænt klædt i en ny kastanjebrun Torskehalekjole, Benklæder af samme Stof, en blaa gulstribet Vest, hvide blaastribede Strømper med udstoppede Lægge og en splinterny Paryk med Hanekam over Panden og glatte runde Bukler ved Tindingerne. Hr. Bicci gjorde energiske Forsøg paa at bilde Grev Gozzi ind, at han havde Mave og Bryst ved at skyde Overkroppen saa langt frem som muligt.

Husets Herre blev rolig siddende i sin Lænestol, pegede paa en anden Stol til Ricci og beordrede Tjeneren at servere Chokolade.

Ricci satte sig ikke. Han greb med begge Hænder om Stoleryggen, skuttede sig og stak sin trekantede Spidsnæse i Vejret, kvalte et Par Sukke og rømmede sig. Chokoladepopperne klirrede i hans Haand. Med nervøs Ilterhed sank han den varme Drik i to Drag, vinkede saa ad Tjeneren, mens han holdt Øjnene tillukte, og skød Skuldrene tilbage. Paa et Vink af Greven fyldte Tjeneren Koppen paa ny. Ricci tog den; Husets Herre vinkede til Tjeneren, at nu kunde han gaa.

- Vi er komne fra Mantova med Kompagniet Sacchi for *nogen . . . nogen* Tid siden, sagde Ricci. Greven undskylder paa mine og min Kones Vegne, at jeg først nu kommer og hilser paa Dem. Vi har haft saa travlt med Udpakningen.

- Det er en Skam, at De har gjort Dem Ulejlighed, svarede Carlo Gozzi. Velkommen til Venezia!

Ricci forblev tavs nogle Øjeblikke, foretog nogle fortvivlede Hævninger af Brystkassen og sagde:

- Desuden har jeg skrevet et Brev til Dem, men ikke faaet noget Svar.

Carlo Gozzi svarede flegmatisk:

- De har gjort ilde i at skrive det Brev, jeg har gjort vel i ikke at besvare det og kaste det bort.

Ricci tog dette Flegma for paalideligt, satte sig i Stolen og sagde med Værdighed:

- Nej, jeg har handlet fuldkommen rigtig ved at skrive det Brev.

69

Carlo Gozzi rejste sig med sit vrede stemmentrukne Ansigt, stillede sig foran Ricci og sagde:

- Husk paa, at Du er i mit Hus, Karl! misbrug ikke min Gæstfrihed og Overbærenhed! Jeg forbavses over, at slig en Klodrian har den Frækhed at komme og forstyrre mig i min egen Stue og vedgaa det uforkammede Sludder, som Du har smurt op.

Primadonnemanden blev ligbleg og rystede som et Æspeløv. Han forslugte sig i en Mundfuld varm Chokolade, skar ynkelige Grimacer, sukkede og satte Koppen fra sig.

- Jeg faar ondt, klynkede han; jeg kan ikke drikke mere.

Saa brast han i Graad, faldt paa Knæ foran Grev *Gozzi* og hulkede: "Tilgiv, tilgiv, velbaarne Hr. Greve!

- Staa op, Ricci! svarede Grev *Gozzi* smilende. I har jo blot skrevet det Brev efter Diktat.

- Ja det véd alle Helgene, at jeg har, sukkede Ricci og løftede sig op med Hænderne. Signore Pietro Antonio Gratarol er Skyld i det hele. Mens Hr. Greven var i Friuli sidste Efteraar, fordærvede han hele Truppen med den forbandede Konfekt, som kaldes *Diavoloni*. Min Kone blev som forhekset deraf. Gives der ikke visse kemiske Forbindelser, Hr. Greve, som gør Fruentimmerne tossede, saaledes som Horats beretter, at *Helleborus* . . . ?

- Jo, det er rimeligt nok, sagde Carlo Gozzi og gabede.

- Ja, for min Kone, som tidligere aldrig her i Venezia modtog andre Herrer end Greven, fik sendende en Pakke *Diavoloni* fra Signore Gratarol med en Billet. Han bad om Lov til at besøge hende og personlig bringe hende flere *Diavoloni*. Hun gav sig straks til at skrive til ham, at hans Besøg vilde være hende og mig en Ære. Saa blev jeg rasende. De véd, Hr. Greve, hvor myndig, ja næsten despotisk jeg er, naar Galden koger op i mig. Jeg sagde: Aldrig tillader jeg sligt, Teodora! og hvad vil din Compare, vor mangeaarige Raadgiver og Beskytter, Grev *Gozzi*, sige? Men, naar den moderne revolutionære Aand farer i en Kvinde, Hr. Greve . . . De har selv skildret sligt. Hun sparkede efter mig og kaldte mig et Fæ og skrev Brevet. De véd, Hr. Greve, at lige over for min Kone er det ganske ligegyldigt, enten jeg skriger op eller tier stille; den Drage gør dog, hvad hun vil. Jeg sværger ved alt, hvad der er mig det helligste, at ingen mere end jeg har ærgret sig over 70 Hr. Gratarols Besøg, som siden den Tid uafbrudt har fundet Sted uden mit Samtykke.

Den stakkels Ricci var atter falden paa Knæ og hulkede:

- Og kan man under saadanne Omstændigheder være i Stemning til at digte? Min store Epopee om Longobarderne er standset midt i første Sang. Kan alt sligt komme af de forbandede neapolitanske *Diavoloni*?

- Det er meget rimeligt, svarede Carlo Gozzi med dyb Alvor. Han rejste Ricci op, klappede ham paa Skuldrene og sagde:

- Gaa kun, brave Ricci, hils jeres Hustru og sig, at jeg aldeles ikke er vred paa hende! Hun har sin fuldstændige Frihed til at gøre og lade, som hun lyster.

- Tak - Hr. Greve! Men, naar D e ikke er vred paa Teodora, er der vel strengt taget ingen egentlig Grund til, at jeg raser imod hende.

- Ikke Spor af Grund, min gode Ricci! Farvel, hils jeres Hustru og Hans Velbaarenhed, Senatssekretæren!

Carlo Gozzi fulgte Primadonnemanden ud, vilde fremtvinge sin Latter, da han blev ene, men i Stedet for at le, brusede den Vrede op i hans Blod, som det atter var lykkedes ham at beherske. Han slog i Bordet, saa Manuskripter og Bøger røg til alle Sider, satte sig ned og holdt længe Hænderne for sine Øjne. Han for saa op, knyttede Hænderne og raabte:

- Nej, der skal andet til end Broder Gasparos satiriske Silkesnærte. Jeg vil igen svinge min Pisk af Oksetarme. Manuskriptet *maa* lindes. Hvis ikke, laver jeg Komedien forfra.

IX.

Foraaret var kommet. Der var atter Guld i Luften, duftige, ganske fine Glanslinier bestrøg Prokuraziernes smækre Søjleskafter; de forgyldte og brogede Marmorpartier paa SanMarco stod i henrivende mild Farvetemperatur. Luftens lune Varme var mættet med Fugtighed. Alt det farverige og klare mødte venlig Øjet og rislede dulmende og indsmigrende ind i de Sind, der var tilbøjelige til at blive tunge, saa de nu kunde svømme hen i mild Mystik, sødt pirrende og muntrende i de 71 lette Gemytter, saa de kunde faa al Glædestrang fyldt af en lille Messe med smuk Musik om Formiddagen, af et lille Slag Hasard efter Middag og af et kønt lille Pigebarn om Aftenen.

I en Kafé under Prokuraziernes Søjlegange, hvor en stor Masse Mennesker sad ledige og badede sig i den lækre Formiddags Luft og Lys, sad Carlo Gozzi og holdt Øje med Vrimlen paa den marmorbelagte Plads, glædende sig over en Gruppe Gondolierer og Lastdragere midt paa Torvet. De lyttede til en lang pjaltet gammel Karl, der med vældig Røst og store Armbevægelser deklamerende gengav Brokker af Ariost og Tasso: Episoderne om Feerne Alcinas og Armidas prægtige Haver og ædelstenstindrende Paladser. For at anskueliggøre Rubinerne, Smaragderne og Topaserne pegede han paa de forskellig farvede Pjalter i sin Dragt, og efter hver grammatikalsk Bommert afbrød han Foredraget med den Forsikring:

- Det er det reneste Toskanske.

Af denne harmløse Nydelse blev Digteren brat udrevet, da han saa' den gamle Sacchi med lange Støvler paa stolpre over Pladsen. Den gamle Teaterdirektør opdagede eller lod, som han opdagede Carlo Gozzi pludselig og uventet. Han gav den mildt resignerede og værdige Olding og kneb Øjnene til, rimeligvis for at deres kærlingeagtige Skælmeri ikke skulde glimte igennem dem mod hans Vilje. Han blev staaende med Hatten i Haanden, til Carlo Gozzi havde peget paa en Stol.

- Véd De, Hr. Greve, at la Ricci nu tænker paa at tage til Paris? og det trods den Kontrakt, hvori hun forpligter sig til 500 Dukaters Mulkt, hvis hun bryder den, den Mulkt, som Deres Velbaarenhed er gaaet i Kaution for?

- Lad hende rejse, Sacchi! svarede Carlo Gozzi. Hun er snart over den Alder, der gør Lykke her i Italien. Hold hende blot fast til Sæsonens Slutning. Det er jo dog Synd at formene hende at sørge for sin Alderdom. I véd jo, at alle italienske Skuespillerinder ender i Armod. I Paris faar de en Løn, som tillader dem at lægge noget op.

- De er en ædel Mand, Hr. Greve, og lærer andre at være ædle, sagde Sacchi og tog hans Haand. Bliver hun blot til Slutningen af Sæsonen, lader jeg Kontrakt være Kontrakt. Desuden har der jo i den senere Tid været et og andet at udsætte paa hendes Moralitet.

- Saa - aa? Ja det maa jo end mere lette jer at savne hende.

72

- Naturligvis. Vor Trup har jo altid levet som en ærbar, borgerlig Familie.

- Rigtig, under dens Chefs, den ærværdige Oldings strenge Tugt.

- Hvormed Hr. Greven har hjulpet mig trofast.

De slog begge Øjnene op, betragtede hinanden med en Alvor, der var fuldt saa betegnende som de to klassiske Augurers Smil.

Sacchi tog et ægformet Ur op af en Lomme i sine Benklæder, bukkede for Greven og sagde:

- Prøverne begynder om en halv Time. Ja, Hr. Greven gaar naturligvis ikke med op paa Teatret. De gider naturligvis ikke se la Ricci . . . og

- Er I gal? I understaar jer . . .

- Om Forladelse, Deres Velbaarenhed, jeg troede . . .

- I skal ingenting tro om *mig* og ikke slutte fra jer selv til *mig* . Trør I, at jeg ikke tør se en af jeres Kornediantinder ?

- Naa, Hr. Greven gør os altsaa den Ære . . .

- Ja, jeg gaar op med paa San Samueleteatret.

- Men turde jeg i al Ærbødighed spørge om den nye Komædie . . . denne "Medicin" eller "Pulver" mod Skinsyge.

- Jeg kan ikke finde Manuskriptet.

- Men, hvis det findes engang . . .

- Saa spil den dumme Komædie i alle Djævlens Navn! Sacchis gamle Øjne skraanedes sig ned mod Næsen og blinkede som en Snogs.

- Grev Gozzis Ord uden Vidner er fuldt saa godt som en skriftlig Erklæring paa Æresord, mumlede han.

- Jeg ønsker ikke, at I anstiller nogen som helst Refleksion over mig, Antonio Sacchi, sagde Carlo Gozzi og slog med Haanden ad Komikeren.

San Samueleteatrets Scene var optaget, og Personalet sad eller stod og passiarede indbyrdes. Den fem Etager høje Sal dæmrede uhyggelig i Tusmørke. Teodora Ricci, straalende i en hvid Atlaskes Kjole, hvis Stof Carlo Gozzi genkendte, stod med Ryggen vendt mod den indtrædende Digter og Direktør. Hun lod, som om hun ikke mærkede, at de kom. Men da Grev Gozzi var tæt bag ved hende, løftede hun sin Røst paafaldende og sagde til Andriana Sacchi Zannoni, som hun samtalede med, og hvis føre Talje hendes Arm kærlig omsluttede: 73 - Det er dumt, min søde Andriana, at vi stakkels Skuespillerinder har gjort os Livet saa surt. Heroisme! Aa, Madonna! Vi bliver solgte af vore Mødre, naar vi er femten Aar, og Kærligheden bliver vi kede af, før vi er tyve. Senere lærer man os at fremsige høje Følelser i Blankvers eller Martellianere. Ja, det var jo dejligt, hvis det gik saadan til i Verden, som der staar i de Vers. Men Menneskene er nu en Gang lavede saadan, at de hellere vil have det godt end ondt. Mens jeg troede paa Heroismen, eller blev kuset til at tro paa den, saa brændte jeg osende Lamper og drak tynd Kaffe; jeg var Prinsesse her paa Bræderne og tiggefærdig hjemme. Siden jeg har lært, at Egenkærlighed er . . . ja hvad kalder de det nu ... er det eneste, der bliver tilbage, naar man smøger alle de dejlige Talemaader af sig . . . ser Du, saa brænder jeg Voksllys, drikker Barolo og Goneglianovin i Stedet for at blande sur Pøjt med Vand; jeg spiser kandiserede Frugter, faar tyk Chokolade, saa tyk, saa Skeen kan staa i den; jeg faar dejlige Presenter i Klæder og Smykker . . . Hør, søde Andriana, vi Skuespillerinder bliver dog aldrig rigtige Prinsesser og faar høje Fornemmelser, ja Gud véd, om de rigtige Prinsesser er en Smule bedre end vi. Jeg vil ikke have Formyndere mere, Andriana, jeg vil være fri og raabe: Leve Friheden! Nej Venezia er en Kloak. Jeg vil til Paris. Der er nogle rige Folk, som kaldes Generalforpagtere. De giver Millioner af Luigidorer ud paa talentfulde Kunstnerinder og forærer dem baade Heste og Vogne. Jeg er ked af den sultne og prædikende Dyd, Andriana!

Den korpulente Komikerinde satte en naiv lærvillig Mine op under denne Forelæsning, og, da Teodora Ricci tog et Pust for at hvile sine Lunger og sin galoperende Tunge, spurgte Andriana med det uskyldigste Ansigt af Verden:

- Lugter der saadan af Moskus i Paris, som Du lugter af, Teodorina?

- Ja, tænk Dig! Endogsaa Træerne i Tviglieriernes Have lugter af Moskus.

- Saa? Gror *det* da paa Træer?

- Nej, nej, nej. Men Damerne, som støtter sig op ad dem, er saa parfumerede af Moskus, at Træerne igen bliver parfumerede af dem.

- Er det sandt, Teodora, at de franske Katte kan lære at synge italienske Arier, og at de franske Grise kan lære at slaa 74 Pirouetter og Kolbøtter paa én Gang? spurgte Andriana Sacchi Zannoni med dyb Alvor.

En Skoggerlatter lød blandt de omstaaende. Teodora Ricci langede Andriana et velment Ørefigen, som ikke lod vente paa Svar. De to skønne vilde sikkert have fortsat Haandgemængen, hvis ikke den gamle Sacchi havde taget sin Broderdatter ved Armen og rutschet hende et langt Stykke hen ad Scenens Gulv.

Carlo Gozzi hviskede halv sukkende, halv leende hen for sig:

- Stakkels Teodora Ricci! Hun synes, hun er i Gæld til mig for de mange Moralprædikener, jeg har holdt for hende. Nu begynder hun at afbetale sin Gæld. Jeg skriver det første Afdrag *a conto* straks.

Tankefuld satte han sig ned og lagde knap Mærke til, at Læseprøven begyndte. Jambetakten, som han var saa vant til, dansede for hans Øren. Han hørte nok, at det var hans Vers, men hans Tanker var saa langt borte fra, hvad der læstes, at Versenes Indhold lige netop strøjfede hans Bevidsthed. Den gamle Sacchi stod midt i den siddende, oplæsende Halvkreds og sendte stjaalent forbavsede Øjekast hen til Greven, der sad hen mod en Kulisse, svøbt i Kappen og stirrede ud i Tilskuerpladsens Mulm. Sacchi fandt, at han saa' saa gammel og skarp ud, ti Aar ældre, end da de mødtes i Prokurazierne for et Øjeblik siden. Flere af de oplæsende saa' ogsaa hen paa Greven, efter at de havde endt deres Replikker, ventende paa et Raad eller en Rettelse, men ingen turde henvende Ordet til ham.

Teodora Ricci havde sine første Replikker i 6te Scene. Hun hviskede dem jasket og hurtigt frem, som gad hun knap sige dem. Hvis det var hendes Maal at ærgre sin fordums Beskytter, skød hun fejl. Carlo Gozzi rørte sig ikke; han var langt borte. Hun maatte forsøge andre Midler.

I den næste Scene, i et Replikskifte mellem Prinsesse Leonora og Kammerpigen Lisa brugte hun pludselig sin Stemmes kraftigste Toner i Ordene:

Ja, ja, jeg siger højt: jeg elsker ham,
men han - han elsker ikke mig. Jeg véd jo,
at jeg fornædtrer og beskæmmer mig
ved disse Ord. Forstaar Du ej, Du Daare,
om Elskovs Gunst skal Manden bede Kvinden,
og ikke omvendt. Og, hvis Kvinden tilstaar
en Mand en Gunst, tilkøber hun sig Ret
til ham at binde under Ærens Lov.
75 Vi har kun dette Herredømme over
hint stolte Køn, der lænker vore Fødder.
Min Elsker maa ej have til fortrolig
en Mand, hvis Øre han betror enhver
uskyldig Gunst, han tvinger fra mit Hjerte;
hvad sker imellem elskende er helligt,
en Tempelløndom; hver en fremmeds Viden
besmitter Helligdommen.

Stemmeklangen dirrede gennem Carlo Gozzis Bryst som hen over en Sangbund. Det var denne bløde Stemme, der havde idealiseret den løse Kvinde for hans Fantasi; det var denne melodiske Diktion, der saa tidt havde givet hans Vers bevinget Liv; i den syntes det ham, som Teodora Riccis evige Sjæl boede og talte et Sprog, stammende fra en ideal kvindelig Tilværelse, hvorfra atter ridderlig Elskov, Udspringet til al Livets Storhed og Skønhed, stammede. Han rettede sig, og hans Øje mødte Skuespillerindens. Et Øjeblik forekom det ham, som han mødte samme højbaarne Sjæl i hendes blaa Dueøjne . . . men saa sank den brat fra hint overjordiske Rige ned i en veneziansk Gadepøl, da hun gav et plebejisk Kast med Nakken og fnøs gadgetøseagtig hen imod ham.

Saa lynede der noget ned i hans Revidsthed; han sprang op fra Stolen og ilede hen mod Sacchi.

- Er I gal? sagde han . . . Hvor har I faaet den Komædie fra?

- Af Hr. Greven selv, svarede Impressarioen med uforstyrret Ro og bukkede.

- Men det er jo . . . *Zelos con zelos se cura* af Tirso de Molina . . . hvad kaldte jeg den i min Bearbejdelse?

- "Pulver mod Skinsyge" svarede Antonio Sacchi.

Carlo Gozzi søgte i sin Hukommelse. Naar havde han dog givet Sacchi Manuskriptet, som han aldrig havde faaet tilbage fra sin Broder Gasparo, og som han forgæves havde søgt i dennes Hus? Faktum var, at Manuskriptet var i Sacchis Vold. Carlo Gozzi saa' deri en Skæbnens eller Guds Dom. Den Stemme i hans Samvittighed, som havde holdt Stykket tilbage, fik han døvet ved et katolsk-jesuitisk Raisonnement; Gud vil det; sker det, kan jeg ikke gøre for det.

Læseprøven gik uforstyrret sin Gang. Carlo Gozzi fandt, at Stykket, som han havde været tilbøjelig til at kassere, tog sig ret godt ud. Den gamle Kamphanelyst efter at slaa et Slag 76 for god gammeldags Moral mod de nye Ideer, blussede op i ham. Endnu en Gang skulde han prædike for sine Venezianere.

Foran første Akts fjortende Scene læser Sacchi Scenearrangementet op:

Don Adone træder ind. Han maa være rigt pyntet efter alle Modens Fordringer, men ikke som en plump Karikatur. Mens han kommer ind ad Døren, sprøjter han Parfumer paa sit Lommetørklæde og lugter bagefter til det.

Almindelig Latter blandt Personalet. Forfatteren sad med Hænderne foldede om Knæet og saa' ikke op. Skuespilleren, hvem Rollen var tildelt, læste:

Naa, Federigo blev da Hertug. Bah!
Han maatte blive det, naturligvis:
Den, som har tre Gran filosofisk Sans
forarges ej ved Slumpelykkens Streger,
- den er jo hver en Fordoms Skytsgudinde.
. . . Min sødeste Grevinde . . . undskyld gunstigt,
at ej jeg saa' jer før.

Saa tog Signora Ricci fat:

Ak Don Adone!
I er alt undskyldt. I har Ret: vor Sjæl
kan over Skæbnens plumpe Stød os hæve,
men vore Ho'der bøje de og bringe
os til at glemme, at vi selv er til.

Ny Latter.

Stille! raabte Sacchi, ingen maa le under Læseprøven.

Carlo Gozzi rejste sig, lod, som han ikke havde hørt Sacchis Ordre, og kommanderede med Stentorrøst:

- Hvis nogen ler, bliver hans Rolle i mit Stykke frataget ham. I forstaar.

Alle Hoveder bøjede sig blidt og lydlig som Sivtoppe for el Vindpust, og Læseprøven gik tyst og korrekt de tre lange Akter igennem. Kun Teodora Ricci vred og vendte sig paa sin Stol, slog Øjnene op mod Loftet, smilede og sukkede med Hovedrysten, hver Gang den moderne Laps, Don Adone, og hun skiftede Replikker.

Carlo Gozzi fæstede gennemborende Øjne paa hende som en Forhørsdommer paa en anklaget. Naar hun gjorde Larm med Stolen, spurgte han koldt og høflig:

Har Signora Ricci noget at indvende ?

77

Hun smilede og svarede gentagne Gange:

- Aldeles intet.

- Videre! sagde Carlo Gozzi.

- Videre, videre! raabte Sacchi og gned sig i Hænderne.

Da Læseprøven var endt, rejste Carlo Gozzi sig, gik hen til enhver af de agerende, tog dem i Haanden og sagde Tak. Sidst gik han til Signora Ricci. Hun smilede ham i Møde, men Smilet var af den Art, at det frembragte Rynker om Mundvigene og gjorde hendes blaa Øjne grønne. Læberne fortrak sig til Grimacer, og hun fløjtede næsten ud igennem dem disse Ord:

- Aa, Deres Don Adone! . . . aa Deres Don Adone! . . . han er ... aa ... han er ikke til at udholde!

Men den skønnes Selvbeherskelse svigtede hende, og Ondskaben blussede mægtig op i hende. Hun borede sine fransk tilskaarne Negle ind i Puderne paa Indersiden af Grev Gozzis Haand, saa det gjorde ondt.

Carlo Gozzi tænkte:

- Havde jeg nu Tyrepisken, nøjedes jeg næppe med at fugtle hende *in effigie*.

X.

Carlo Gozzi viste sig ikke ved de følgende Prøver af "Pulver mod Skinsyge" paa San Samueleteatret. Han lod sig nægte hjemme for Sacchi gentagne Gange. En Dag ankom et Brev, hvori Direktøren indtrængende bad ham om en Samtale under de gamle Procurazier.

Den gamle sad og ventede. Han saa' forfjamsket og forfærdet ud og nærmede sig Carlo Gozzi saa hurtigt, som hans firsindstyveaarige Ben formaaede.

- Hr. Greve, sagde han aandeløs, for Guds Skyld, hjælp mig! Jeg er en ulykkelig Mand. Forleden Morgen fik jeg en Ordre fra Signore Francesco Agazi, Sekretær-Notar-Revisoren i "Magistraturen mod Gudsbespottelse", om igen at sende ham "Pulver mod Skinsyge" til Eftersyn. Jeg havde jo naturligvis besørget det én Gang, som jeg altid gør. Jeg for hen til Signore Agazi og spurgte i al Ærbødighed om Grunden til denne Ordre. Han svarede, at der var gjort Anmeldelse fra en indflydelsesrig 78 Person om, at nogle Steder i Don Adones Rolle maatte underkastes en ny Censur.

- Ja, hvad saa? I har vel adlydt Signore Agazis Ordre straks, sagde Carlo Gozzi tilsyneladende

fuldkommen ligegyldig.

- Nej, det har jeg just ikke, svarede Sacchi; jeg er en fattig Mand, og jeg har gjort mit for at redde den Kapital, som Hr. Greven med sædvanlig Uegennyttighed har skænket mig. Jeg sagde til Signore Agazi, at en fornem Patricierdame havde bedet mig om at læse Manuskriptet, og at jeg havde sendt hende det.

- Naa, og det er vel Løgn, Antonio Sacchi?

- Ja, det forstaar sig. Fattigdommen nedværdiger en Mand, og Løgn er en af de mindste Synder, som daarlige Kaar avler. Men man hjælper sig, som man kan, for at bøde paa de Synder, Livet tvinger en til, naar man er firsindstyve Aar, og Døden og Dommen truende rykker en nærmere.

Carlo Gozzi brast i Latter; Sacchis fjolletfromme Fjæs holdt sig et Sekund, saa lo Skuespilleren med og sagde:

- For ikke at staa som en Løgner over for en høj Embedsmand i Republikken løb jeg hen til den Dame og gav hende Bogen, bad hende om at læse den og modvirke Gratarols og den giftige Hugorms, Teodora Riccis Rænker.

Carlo Gozzi tog Sacchi i en Kjoleknap, nærmede sit Ansigt til hans og sagde:

- Intet har en større Forplantningsevne end Løgn. Den ene avler den anden.

- Det er en dyb Sandhed, Hr. Greve.

- Ja, og som I skulde lægge i Truffaldinos Mund, naar I selv næste Gang spiller ham. Nu forstaar jeg, hvordan I har faaet mit Manuskript. I har faaet det af den samme Dame, som I nu har leveret det til, thi det er ikke Løgn. I har vidst, at hun var opbragt paa Gratarol, I er skinsyg paa ham og arrig paa Ricci; det er jer, der har lavet det hele ud af mit uskyldige Drama, som aldrig har indeholdt den fjerneste personlige Satire. I ser, at jeg kan pille hele jeres Løgneæv i Stykker; det nytter ikke, at I finder paa nye Lapper til at bøde paa den med.

Den gamle kneb Øjnene til, foldede Hænderne over Maven og sagde:

- Lad gaa! Hvorfor skulde jeg hykle for min Velgører, som i saa mange Aar har kendt mig saa godt og ikke har skammet sig ved Bekendtskabet. Hr. Greven vilde vel have gjort det, hvis jeg havde været værre end de fleste andre Mennesker.

79

- I kan have nogen Ret, Sacchi, svarede Carlo Gozzi med et let Suk. Men I forstaar, at mit Navn ikke maa slæbes gennem den venezianske Sladders Kloak. Jeg vilde ikke have Ord for at sætte respektable Folk paa Scenen. I lystrer straks Signore Agazis Ordre, og saa opsættes Stykkets Opførelse, til Don Adones Rolle er gjort om.

Der skinnede noget frejdigt eller trodsigt i Sacchis matte Øjne. Han sagde:

- Undskyld, Hr. Greve! Lad os en Gang tale fuldt ud Sandhed med hinanden! De hader den sminkede Abekat fuldt saa vel som jeg. Er alle Deres Omsvøb og Delikatesser og Tvivl egentlig sande i Deres Hjerter? Hvorfor ikke gøre Front mod dem, som gør os ondt? Hvorfor skal man lade sig spytte i Øjnene af de rige og fornemme Slyngler?

Carlo Gozzi betragtede Sacchi længe og tav. Derpaa forlod han ham med disse Ord:

- I véd, at Komedianter nu en Gang ikke kan gøre mig vred; ellers vilde mit Svar være: Pak jer!

Sacchi bukkede. Da Carlo Gozzi var et Stykke borte, sagde han:

- Det var en "heroisk" Udgangsreplik. Men jeg kender Hr. Greven. Han vil gerne gøre Gratarol alt ondt i Verden, gør det ogsaa til sidst, men først maa han føre en lang Passiar med sine heroisk-adelige Fornemmelser. Vi mødes dog til sidst i den "samme Æter", Deres Højvelbaarenhed; skønt De forleden vilde bilde mig ind, at Deres og mine Lunger ikke var ens skabte. Truffaldino har dog altid Ret over for den Ridder, han parodier. Narren har hjemme paa Jorden, Helten i Luften.

Carlo Gozzi havde faaet stærk Uro i Rlodet. Maaske havde den gamle Cyniker Ret i, at Vreden og Hævnlysten laa dybest forborgent i hans Sind, men nu skulde det onde og genstridige Kød dødes. Komediens maatte standses. Paa Vejen hjemad gik Carlo Gozzi ind i Kirken San Cassiano, hvor hans Forfædre havde deres Gravsteder. Han knælede længe foran et lille Sidealter. Da han havde endt sin Andagt, saa' han sig om. Skulde en Bekendt have set ham og trukket paa Smilebaandet? Men Kirken var tom, det lille Martyrium: at udsætte sig for dannede Menneskers Satire faldt ikke denne Gang i Carlo Gozzis Lod.

Venezia var i to Dage udelukkende beskæftiget med at snakke om Carlo Gozzis nye Drama. Hvor Forfatteren viste sig paa offentlige Steder, hviskedes Navnene: "Pulver mod Skinsyge" - Gratarol, Ricci. Og Satiren skulde ikke alene gælde Gratarol, 80 adskillige unge, udsvævende Patriciere skulde faa deres Part ogsaa; ja endog bekendte Damer skulde være skildrede. Om Aftenen surrede de samme Navne evindeligt over "la Piazza". Passiarende Grupper begyndte at diskutere Sagen med dæmpet Røst. Efterhaanden sluttede flere Personer sig til. Stemmerne steg i hurtigt *crescendo* og voksede til Brøl. De disputerendes Fagter blev livligere og livligere, til sidst holdt man de knyttede Hænder op mod hinandens Øjne. Gigolotti, den pjaltede Fortolker af Ariost og Tasso, improviserede nede ved Havnen en hel rimet Fortælling om Gratarol, Ricci og Carlo Gozzi.

Den sidste var virkelig forpint. En af hans Grundsætninger var jo at være ensom og sky Berømmelsen og Ryet. Og dog havde han altid glædet sig som et Barn, naar et Stykke af ham havde fyldt Teatret og vakt Jubel og Bifald. En anden af hans Grundsætninger var, at Teaterfolk til Hobe var noget Pak, og dog havde han i en Snes Aar bestandig søgt dem. Han paastod for sig selv, at Teodora Ricci aldrig havde været andet for ham end en Genstand for hans humoristisk-psykologiske Eksperimenter, som et Kadaver for en Læges Undersøgelser, og dog følte han stikkende Smerte i sit Indre ved Tanken om hende. Han paastod for sig selv, at Pietro Antonio Gratarol var ham det ligegyldigste Individ af Verden, og dog saa' han hen til Skabet, hvor den gamle Tyrepidsk hang, naar Senatssekretærens Person randt ham i Hu.

Han gentog Bønnen ved det lille Alter i San Gassiano, lige ud for sine Aners Gravmæler, fire Gange i de to Dage. Han vidste ikke ret, hvad han bad om; Suk steg op fra hans Bryst, men ingen Ord formede sig ud af dem. Hvad skulde han desuden bede om? Han vilde jo ikke gøre nogen Fortræd; der var jo intet Had i hans Hjerter. Og et Øjeblik efter at have erklæret dette for sig selv, stampede han mod Fliserne og sagde:

- Jeg er en lige saa stor Æsel som den gamle Sacchi.

Han raabte endog disse Ord højt i sin Stue et Kvarter efter, at han havde følt sig smigret ved, at Senatoren Paoli Balbi, som havde mødt ham i Dogepaladsets Gaard, havde klappet ham paa Skulderen og hvisket ham i Øret:

- Bravo, bravo, Gozzi! I gør vel. Sørg blot for, at der ikke bliver Slagsmaal i San Samueleteatret!

Det var et Stykke op paa Tredjedagen efter den anførte Samtale. Carlo Gozzi vidste, at Sacchis Hænder holdt fast paa Dramaet som Djævlens Klør paa en Sjæl i Helvede.

81

Han gik til Sekretær-Notar og Revisor Francesco Agazi efter skriftlig at have underrettet ham om Grunden til sit Besøg. Den magre, krumnæsede og glat barberede aldrende Herre udtalte i Lapidarstil følgende Orakel fra sin Lænestol:

- De har givet en Komædie, betitlet "Pulver mod Skinsyge", til Komædiedirektør Sacchis Trup.

Komædien er bleven læst, undersøgt og tilladt at opføres paa Scenen af den Magistratur, som jeg tjener. Den *skal* altsaa opføres. De har aldeles ingen Raadighed over den mere. De erindrer altsaa ikke at modsætte Dem, men endog paaskynde Opførelsen. Venezias Øvrigheder tager aldrig fejl.

- Men Deres Excellence véd vel, at Senatets Sekretær har beklaget sig i manges Nærværelse over, at . . .

- De vil se, svarede Agazi, ti à tolv Vers mærkede af mig med Blyant i 3dje Akts 12te Scene i Deres Komædie nu ved den anden Revision, som jeg beordrede Sacchi til at lade foretage. Dem maa Skuespillerne ikke sige. De indeholder virkelig de skadelige Lærdomme, som bliver prædikede i Gratarols Omgangskreds og desværre af mange i vore Dage. De kan da forstaa, at jeg har undersøgt Komædien med Strenghed, og at Venezias Øvrigheder ikke kan tage fejl.

- Deres Excellence, sagde Gozzi; jeg har ikke tænkt paa bestemte Personer, og Replikkerne maa opfattes ironisk. Tilskuerne skal le ad de fordærlige Grundsætninger.

- Det er ingenlunde undgaaet min Opmærksomhed, svarede Øvrighedspersonen og skød sine Bryn i Vejret, men Magistraturen mod Gudsbespottelser kender vor Befolkning. Den kan ikke skelne en ironisk Kritik fra selve det sagtes materielle Indhold. Komædien skal gaa, som den nu fra mig er sendt til Sacchi. Jeg bryder mig ikke om, hvad visse højstaaende Herrer siger; de Herrer kan passe, hvad der ligger inden for deres Jurisdiktion. Jeg gentager min Ordre: Komædien spilles, som den nu er rettet, og min alvorlige Erklæring, at Venezias Øvrigheder aldrig tager fejl. Gaa med Gud, Grev Gozzi!

Han vinkede til Afsked ad Carlo Gozzi, saa det sorte vide Fløjlsærme viftede som en Fane.

Carlo Gozzi gik igen ind i Kirken San Cassiano, da han kom forbi den, og bad ved det samme Alter som sidst.

Næste Morgen kom Sacchi til ham. Den gamle sagde:

- Hr. Greve, Ricci er utaalelig. Ved Prøverne paa Deres Stykke skælder hun alle Venezias Patriciere og Patricierinder ud, 82 sparker, slaar og kniber sine Kammerater og spytter ad mig, naar jeg vil tale hende til Rette. Hr. Gratarol har været hos sin Onkel Excellencen Contarini, og han har gennem en anden Neveu, Patricieren Rafaelle Todeschini, ladet mig anmode om at opsætte Deres Stykkes Opførelse til næste Sæson. Saa er jo la Ricci rejst til Paris og Gratarol til Napoli, saa vil ingen kunne se andet i Don Adones Rolle end en almindelig Satire. Jeg blev helt glad ved at kunne imødekomme Hr. Grevens Ønske.

- Tak, Sacchi! svarede Carlo Gozzi og drog et Befrielsens Suk.

- Jeg har underrettet mit Kompagni om Stykkets Udsættelse.

- Kan jeg stole paa det, Sacchi?

- Ja-a-. I Karnevalstiden bliver Teatret jo mest besøgt af Smaafolk, og for dem er Deres Drama for fint. Det er bedre at tage nogle af Deres gamle Eventyrkomedier, de vil give mere i Kassen. Tror Greven mig saa?

- Jo, saa tror jeg jer, Sacchi.

Da den gamle sad i Gondolen i *Rio Santa Maria Mater Domini*, grinede han op mod Palazzo Gozzi og mumlede:

Jeg tror, Horats siger et Sted: *Credat Judæas Apella*.

Næste Dag kom Sacchi igen og berettede, at Gratarol ved at løbe til alle Øvrigheder og fordre Forbud nedlagt mod Stykket havde opbragt sine mange mægtig Fjender, og at han - Sacchi - havde faaet et Brev fra Signore Agazi, der paabød Stykkets snare Opførelse.

Blev Carlo Gozzi glad eller bedrøvet? Han havde nær sagt: Guds Vilje ske! men det syntes ham, som om han greb sig selv i Hykleri. Han trak da paa Skuldrene og sagde:

- Man maa lyde Øvrigheden. Og til sig selv sagde han, da Sacchi var gaaet:

- Kun paa min Skriftefaders Befaling vilde jeg tilgive den, der paastod, at jeg har haft nogen Hævntanke mod Don Adone!

Pra Palazzo Gozzi sejlede Sacchi til Palazzo Tron. Procuratessaen var ikke visibel, men Schweizeren leverede Komikeren en forseglet Seddel, hvori der stod:

- Vitalba skal spille Don Adone. Det vil virke stærkest. Sacchi gned sine Hænder og mumlede:

- Den Ordre lystre jeg gerne. Vitalba kan komme til at ligne Originalen. Skandalen og Tilløbet bliver storartede.

Han slog paa sin Lomme, som om han forud vilde nyde i Fantasien de raslende Zecchiners Klang. Han mødte Signore 83 Agazi paa Trappen. Magistratspersonen hilste ham med fornem Høflighed, som om han ikke kendte ham.

Sacchi saa' sig om efter ham, efterabede hans Hilsen og sagde, parodierende Carlo Gozzis Stemme:

- Nu staar alt i Guds Haand.

XI.

Den skæbnesvangre Aften, der var bestemt til Stykkets Opførelse, nærmede sig. Carlo Gozzi gik som sædvanlig, naar hans Sind var bevæget, lange Ture til afsides Steder. Han paastod, at sligt var et ypperligt Middel mod Hjertebanken.

Kirken San Cassianos Halvdæmring, Venezias blinkende Foraarsglans, Teatrets funklende Lysmasser afsatte vekslende Stemninger i Digterens Sind paa disse Ture. Anernes Glans var dæmpet som Dagen i San Cassiano, Nutiden stod klar og kølig som Vaaren over Vand og Land; i Teatrets gule Flammer dirrede Fremtidsryet, Udødelighedsglorien.

Dagen kom. Carlo Gozzi læste Plakaten paa Broernes Rækværk:

San Samueleteatret. "Pulver mod Skinsyge", Drama i tre Akter efter Tirso de Molina af Grev Carlo Gozzi.

Aftenen kom. Carlo Gozzi var som sædvanlig gaaet ind i sin Stanzino, tog nogle Advokatindlæg til en af sine Processer op af sin Lomme og svor for sig selv ganske sagte, at han ikke vilde gaa ind i sin Loge i tredje Etage, før han havde læst disse Dokumenter igennem.

Da naar en ganske forfærdelig Larm hans Øre. Fra Salen brusede den ind over Scenen, helt ind i det afsides Rum. Han kunde skelne Trampen, Hyl og Piben; højroestet udtalte korte Ord brød ind midt imellem. Carlo Gozzi kunde slutte sig til, at det var Skældsord. Han ilede ned paa Scenen. Der stod Sacchi bag Tæppet, omringet af Personalet i Kostume. Alle talte i Munden paa hinanden, Sacchi bandte, og Riccis Mand, den eneste civilklædte, skælvede under Sacchis Haand, der havde grebet ham i Skuldrene som en Klo.

- Hun sender Bud nu - i dette Øjeblik, raabte Sacchi, 84 at hun har forstuvet sin Fod og ikke kan spille i de første Uger.

- Ja, hun faldt paa Trappen, ligesom hun vilde tage til Teatret . . . jeg sværger ved min Ære . . .

- Som hverken Du eller hun har! raabte Direktøren. Vil Du øjeblikkelig fortælle Publikum Løgneren for aabent Tæppe, for ingen af os skøtter om at faa raadne Appelsiner i Hovedet.

- Jeg - jeg - men jeg er jo ikke Kunstner . . . det vil sige . . . jeg er ikke Skuespiller.

Den ulykkelige gjorde Forsøg paa at undløbe, men Andriana Sacchi Zannoni fangede ham i Kulissen.

- Op med Tæppet, op med Tæppet! brøledes der ude fra Salen, og forfærdelige Skrig og Larm af al optænkelig Art syntes at maatte sprænge Husets Mure.

Sacchi lod Scenen rydde og lod sin haandfaste Broderdatter støde den stakkels Giovanni Ricci ind paa Scenen.

En Latter, som en Kanonsalve hilste ham. Han var til Mode, som en fordømt Sjæl maa være det, naar den første Gang mødes med Helvedes Uhyrer. Alle disse Ansigter med de sorte, gnistrende Øjne og de brølede Munde tilhørte lige saa mange Djævle. Med bævende Stemme meldte Ricci sin Hustrus Uheld. Det første Svar, han fik, var et tordnende:

- Det er Løgn!

Og nu fulgte en Regn af Appelsinskaller, Agurker, Sellerier og rimeligvis flere Frugter og Grønsager, lige saa mange Kastevaaben, til hvis Skive Publikum udkaarede den ulykkelige Ricci. Han slap nogenlunde uskadt derfra, kun en Gulerodstop blev hængende i hans Paryk, og en Agurk havde sprøjtet ham sine Kerner paa Kinden.

Sacchi vred sine Hænder. Carlo Gozzi skyndte sig at komme ubemærket bort og hjem. Der ventede Carlo Maffei ham. Den lille Mand før ham i Møde og sagde:

- Grev Carlo, saa sandt I har et menneskeligt Hjerte, saa sandt I evangelisk kan tilgive den, der har syndet mod jer, saa und Gratarol en Samtale i Morgen tidlig i jert Hus . . . i min Nærværelse . . . men for Guds Skyld, den største Tavshed!

Carlo Gozzi saa' stift paa Maffei, tav en Stund, smilede ganske let og sagde:

- Hr. Gratarol har ikke syndet mod mig, det jeg véd. Hvem I fører ind i mit Hus, Hr. Carlo, er velkommen. Min Tavshed véd I, at I kan stole paa.

85

Carlo Gozzi gik længe ene op og ned i sit Værelse og forberedte sig paa det underlige Besøg. Forventningen om det satte ham i en stærk Spænding. Hvor kunde det dog falde den indbildske Blære, Gratarol, ind at ydmyge sig saaledes?

Tidlig, længe inden Visittid meldte Tjeneren Hr. Carlo Maffei og en "Herre i Maske". Gozzi skyndte sig med at fuldende sin Paaklædning. Maffei og den maskerede sad i hans Arbejdsværelse. Tjeneren stod og ventede, om hans Herre skulde befale noget, men fjernede sig, da Greven straks ved sin Indtrædelse rystede paa Hovedet.

- Er vi ene? spurgte Masken i en noget melodramatisk Tone, spejdede gennem Øjenhullerne om i Værelset, demaskerede sig, og Pietro Antonio Gratarol rejste sig fra Stolen og bukkede dybt for Carlo Gozzi, der hilste og pegede paa en Lænestol til hver af Gæsterne. Maffei lød Opfordringen, men Gratarol gik bag

ved den ene Stol, lagde den ene Haand paa dens Ryg, stak den anden ind under Vesten og rømmede sig. Han har studeret sin Rolle, tænkte Carlo Gozzi.

Ja, det var et Foredrag, bygget efter Reglerne for forensisk Veltalenhed: Cicero var ikke ubenyttet, Thomas var meget benyttet; Rousseauske Stænk gav den timelange Tale en følelsesfuld Tinte af og til. Carlo Gozzis Ansigt var som en Voksmaske. Carlo Maffei raabte Bravo et Par Gange af litterær Beundring for Gratarols Veltalenhed, men, da han opdagede Sarkasmen i et Blik, som Husets Vært sendte ham, nøjedes han med at nikke til Gratarol i Smug, naar en veldrejet Frase kom, og han saa' sig i Ly for Carlo Gozzis spotske Blik. Under Talen blev Gratarols Kinder feberhede, saa Garlo Gozzi saa' sig om i Værelset efter den Røg, som en saadan Hede lod vente.

Senatssekretæren begyndte at vægre sig imod, at han var kommen som en bedende til Digteren; han kom med en Fordring. Hans Raisonnement, paastod han, var saa tæt logisk sammenkædet, Ring til Ring, at hans Foredrag ingen Afbrydelse taalte.

Carlo Gozzi nikkede og kvalte en Gaben.

Gratarol erklærede derpaa, at han ikke vilde undersøge, om det Stykke, der var bestemt til Opførelse i Sacchis Trup, indeholdt en personlig Satire mod ham i Don Adones Person. Men alle paastod det, saa det blev faktisk det samme. Han omtalte saa sin fornemme Fødsel, den glimrende Opdragelse, han havde faaet i Frankrig, sin Fædrenearv, sin hurtige Stigning paa 86 Embedsbanen; saa han nu var naaet til Gesandtskabsposten hos hans neapolitanske Majestæt.

Men nu var han, den af alle beundrede, bleven Skive for Pøbelens offentlige og en Haandfuld misundelige Patricieres hemmelige Spot. Disse Patriciere var ophidsede af en lunefuld, herskesyg og skinsyg Dame, der forgæves havde forsøgt sine falmede Yndigheders Magt paa ham. Men han kunde virkelig ikke være alle venezianske Damers Elsker. Enhver vidste jo, hvor efterstræbt han var. Samme Dame havde ladet udbrede Rygtet om, at nu skulde Gratarol fremstilles paa Scenen, og nu - fortsatte han -

- Hør, Hr. Greve! Togaklædt skred jeg i Gaar over la Piazza til Dogepaladset, alvorsfuld, som jeg er, naar jeg optræder med mit mægtige Embedes Insignier, ja lige saa alvorsfuld, som jeg er spøgefuld i fordomsfrit Samkvem med de skønne, der belejrer mit Hjerte. Pøbelagtige Fjæs grinede med djævelsk Glæde gennem Butikkers og Trattoriers Døre, smudsige Personer flokkede sig sammen paa Torvet, lo højt og pegede Fingre ad Sekretæren, der skulde paa Bræderne i San Samueleteatret.

Da havde han søgt Republikkens ypperste for at fordre deres Beskyttelse mod en saadan Forhaanelse og udvirke et Forbud mod Komediens Opførelse. Men en hemmelig Magt, en ond Fe, en aldrende Alcina havde forsegleet deres Døre med sin Tryllestav. For ham, Senatets Sekretær, var alle Republikkens Magnaters Døre lukkede.

- Nu fordrer jeg Retfærdighed hos Stykkets geniale Forfatter, hvis Religion maa indgyde ham samme Humanitet, som min Filosofi altid har indgydt mig. Grev Carlo Gozzi ene kan og bør standse dette Stykkes Opførelse.

Carlo Gozzi svarede høfligt og lidenskabsløst:

- Hr. Senatssekretæren maa bedre end jeg kende Venezias Love og dets Øvrigheders Myndighed. Stykket er ikke mere mit, efter at det er leveret til Sacchi og censureret af Magistraten mod Gudsbespottelse. De maa ligeledes vide, at Teatrets Ejer Patricieren Vendramin maa give sin Tilladelse til Stykkets Standsning. Jeg troede endelig, at Hr. Senatssekretæren kendte Sacchi tilstrækkelig til at vide, at han ikke slipper et Stykke, der giver ham Haab om en stor Fortjeneste. At jeg ikke har villet fremstille Dem paa Scenen, er en Sag, som vi ikke kan 87 forhandle; at forudsætte en saadan Mulighed vilde være en Fornærmelse mod den Mand, under hvis Tag De befinder Dem.

- Jeg taler naturligvis kun om, hvad Rygtet siger, bemærkede Gratarol med lidt dirrende Røst.

- En Mand med de Egenskaber, som Hr. Senatssekretæren nylig tilkendte Dem selv, og jeg har ingen Grund til at tro, at De har overvurderet Dem, en saadan Mand maa jo være højt hævet over Pøbelsnak.

Gratarols blanke Øjne gnistrede. Han klemte begge Hænder fast om Stoleryggen. Han sagde langsomt, idet han fremstødte hvert Ord med Vanskelighed.

- Men det gode Publikum betragter ogsaa, naturligvis med Urette, Dem, Hr. Greve, som min Avindsmand. Sæt, at det fattede Medlidenhed med mig og vendte det Had mod Dem og gjorde Dem forhad i Deres Fødestad?

Maffei blegnede og bed sig i Knoerne, men beroligedes, da Gozzis Ansigt bestandig holdt sig ubevægelig. Grev Gozzi sagde:

- Hverken det gode eller det slette Publikum har yndet mig synderlig.

- Aa, kære Grev Carlo, sagde Maffei, hvad siger I dog der?

- Ja, ja . . . lad det nu være godt, Hr. Carlo Maffei, svarede Gozzi smilende. Men Hr. Gratarol vil maaske indrømme, at, hvis Komediens standses, vil "det gode Publikums" Mening snarere vende sig imod mig og tage Standsningen for et Bevis paa, at jeg selv erkendte at have skrevet personlig Satire mod Dem.

Gratarol aabnede pludselig sine Arme mod Gozzi og raabte:

- Jeg, jeg skal forkynde med Trompetstød over hele Byen, at Komediens Standsning er en Frugt af Deres ædle Hjerte og fine Følelse.

Grev Gozzi bukkede meget dybt. Et Øjeblik maalte de to Mænd hinanden i Tavshed, medens Carlo Maffeis Øjne urolig gled fra den ene til den anden.

Grev Gozzi sagde:

- Jeg frygter, at en saa myndig Magistratsperson som Hans Excellence Hr. Agazi aldrig tager sin Befaling tilbage.

Den franske Fernis, som laa over Gratarol, slog en Sprække ved dette Navns Nævnelser.

- Hvad Djæveln vil De bryde Dem om den æselsagtige 88 Pedant, den gammeldags Stivstikker, den hykleriske *Cavaliere servente* hos gamle fede Patricierinder -?

- Undskyld, Hr. Pietro Antonio Gratarol, jeg ærer og agter den Mand, som min Fyrste og mit Lands Regering har betroet et saadant Embede . . . under mit Tag siger man ikke sligt.

- Men, hvor gider De, Grev Gozzi, tage saadan overgemt Frase i Deres Mund? Det er dog baade Dem og mig uværdigt at sige sligt Pjank.

Maffei greb Gratarol i Armen og tyssede paa ham som paa en uartig Dreng. Senatssekretærens underlige runde og tyklæbede Barnemund stod i Skum. Han rev sig løs og skreg:

- Lad Agazi beholde sin fede Procuratessa!

- Hr. Pietro Antonio! Hr. Pietro Antonio! De nedriver alt, hvad De har opbygget, jamrede Maffei.

- Nej, kære Ven! Hr. Gratarol har ikke opbygget noget, kan følgelig heller ikke rive noget ned, sagde Gozzi smilende. Jeg skal i Morgen sætte mig i Bevægelse og se, om jeg kan faa Stykket henlagt til næste Sæson, naar Hr. Gratarol er i Napoli, Ricci i Paris, og al Snak er glemt.

- Ja, men i Morgen Aften skal Stykket spilles, sagde Maffei.

- Saa -aa? La Ricci har jo anmeldt en længere Upasselighed. Hun har jo forstuvet sin Fod, sagde Carlo Gozzi uden ganske at kunne holde et sardonisk Smil tilbage.

Gratarol løb op og ned ad Gulvet, knyttede Hænderne i Luften og kunde ikke komme til Orde. Maffei tog Carlo Gozzi hen i Vinduesforfybningen og sagde hurtigt og hviskende:

- Det er blevet forkyndt Ricci fra Statsinkvisitorerne, at, hvis hun ikke møder i Morgen Aften og spiller, bliver hun hentet af en Betjent.

Gozzi studsede. Maffei vedblev endnu sagtere:

- Jeg véd det ganske, ganske bestemt.

- Fra Procuratessaen ? spurgte Gozzi.

- Pst, pst . . . for Guds Skyld, Grev Carlo . . . nej, det er ikke fra hende, at jeg véd det . . . Det er fra . . . det er fra Sacchi.

- Naa-aa? Ja saa er det ikke sandt.

- Jo, det er sandt, for jeg véd det ogsaa fra . . . ja jeg tør ikke sige det, tilgiv mig!

- Jeg véd, hvad De Herrer talte om, sagde Gratarol.

Forgæves har jeg protesteret mod dette Tyranni og den Brutalitet mod en Kvinde.

- Det skulde De ikke have gjort, sagde Gozzi koldt. Skuespillerinder kan kun regeres tyrannisk, med Hundepisken for Eksempel. Det er vilde Dyr. De skulde sørget for, at la Ricci ikke faldt paa Trappen, Hr. Senatssekretær.

Gratarol nærmede sig tæt op til Greven og sagde med vild Patos, som Gozzi ikke fandt aldeles lavet:

- Hvis denne Komædie bliver spillet i Morgen Aften, bryder jeg mig ikke mere om mit Liv. Jeg gentager: saa bryder jeg mig ikke mere om mit Liv; - og De skal faa det at se.

- Pjalt! sagde Carlo Gozzi til sig selv. Til Gratarol sagde han med halv foragtelig Medlidenhed:

- Jeg skal gøre alt, hvad der staar i min Magt for at hindre Opførelsen. Mere kan og vil jeg ikke love.

- De kan og bør forhindre den, raabte Gratarol, i hvem Gozzis sidste Tonefald havde faaet Vreden til atter at blusse op.

- Der kan strides meget om begge Deres Paastande, vel mest om den første.

Han bukkede, Gratarol ilede hen imod ham og kyskede ham paa begge Kinder. Carlo Gozzi maatte af Høflighed besvare denne italienske Venneafskedshilsen.

- Og jeg, som havde ventet en interessant Turnering mellem de to talentfuldeste Repræsentanter for de største aandelige Modsætninger her i Venezia! sukkede Carlo Maffei indvendig, da han og Gratarol gik ned ad Trappen.

XII.

Carlo Gozzi vilde skure sin Samvittighed saa blank, at han ved det næste Skriftemaal i San Cassiano kunde udfolde den helt for Skriftefaderens Øjne, uden at denne skulde formaa at finde ringeste Plet eller Lyde paa dens skinnende Marmorbund.

Først skrev han til Excellencen Vendramin om at befale sin Teater forpagter*) at opsætte Opførelsen af "Pulver mod * 90 Skinsyge" paa Grund af de Skandaler, det vilde afstedkomme i Kraft af det dumme Rygte om, at Don Adone skulde være en Satire paa Senatssekretæren. Tjeneren havde Ordre til at vente paa Excellencen, hvis han ikke traf ham, og straks medbringe hans Svar.

Han traf ham ikke. Men Carlo Gozzis Tjener var ikke dum, og ved at klæbe Øret til Nøglehullet, naar hans Herre var i Besøg, ved lange Passiarer med Signora Riccis gamle Paola, Gasparo Gozzis og adskillige Patricieres Tjenere var han naaet til en Kundskab om Personer og Forhold i Venezia, som var al Ære værd. Trøstigt begav han sig til Palazzo Tron. Patricieren Vendramin var der virkelig, og Brevet fra Gozzi blev ham overleveret. Tjeneren modtog efter et Kvarters Forløb det lakoniske Svar fra Excellencen:

Velbaarne Hr. Greve Carlo Gozzi.

Hverken De eller jeg kan eller bør modsætte os Øvrighedens hellige Bud. De forlanger Umuligheder. Venezias Øvrigheder tager aldrig fejl. Jeg hilser Dem i al Venskabelighed.
N. H. V. *) Andrea Vendramini.

Carlo Gozzis næste Skridt var at søge Sacchi. Han var ikke hjemme, men til Middag hos Patricieren Lini. Carlo Gozzi lod ham kalde ud fra Spisesalen. iDen gamle svor, at netop i Morgen Aften turde han ikke standse Forestillingen for nogen Pris; men, hvis Greven vilde love ham et nyt Drama til næste Sæson, skulde "Pulver mod Skinsyge" kun gaa denne ene Gang. Patricieren Giuseppe Lini hævede sit Glas, og han og hans Selskab raabte i Kor:

- Det skal gaa mindst ti Gange til Fryd for hele Venezia? Leve dets Digter!

Gozzi maatte drikke og takke, enten han vilde eller ej. Med Nød værgede han sig mod at blive og deltage i det lystige Maaltid.

Han sejlede hjem for at spise; men, da han læste Vendramins Billet og hørte af Tjeneren, hvor han havde truffet Excellencen Vendramin, gav han sig ikke Tid til noget, men ilede til Fods til Palazzo Tron.

Prucuratessaen var taget ud i Gondol med Sekretær-Notar-Revisor Francesco Agazi og nogle andre * 91
Herrer og kom først sent hjem. Carlo Gozzi hendrev nogle sene Eftermiddagstimer i en Kafé og sejlede Kl. 1½
(dvs. 9½) om Aftenen hinsides Rialtobroen for at træffe Damen.

Mange Lys, Summen af Passiar, larmende Skoggerlatter! Ud fra Salen lød en bekendt Røst og bekendte
Ord. Røsten var Skuespilleren Luigi Benedettis, Ordene var Carlo Gozzis egne i hans nye Drama. Den smukke
Romer fra Sacchis Trup sad ved Husfruens Side og læste Stykket op for en munter Kreds af Damer,
Senatorer og Litterater, der jublede og klappede hvert Øjeblik.

Carlo Gozzis Hjerter bankede. Han rettede sig under Klapsalverne som en gammel Stridshingst under
Trompetfanfarens Gjald. Han stod længe i Forværelset og lyttede. Renedetti var midt i en Scene, hvor
Lapsen Don Adone har en af sine længste Replikker. Men hverken hans Røst eller hele Manér at tage Rollen
paa mindede om Gratarols Person. Var det hele dog ikke latterligt? Rurde Carlo Gozzi gribe mere ind.

Jo, bestemt jo! Carlo Gozzi løftede Rrystet og aandede dybt. Han naaede at faa Ærgerrigheden efter at
fremlægge den blanke Marmorsamvittighed i Skriftestolen i San Cassiano til at besejre Ærgerrigheden efter
det rungende Bifald under Teatersalens straalende Lampetter. Han bad en Tjener ansøge Procuratessaen om
en Samtale under fire Øjne. Et Øjeblik efter blev Kandelabrerne tændte i det Værelse, hvori Carlo Gozzi var.
Damen kom ind i et pragtfuldt Toilette med et tredobbelt Perlebaand om den blændende Hals; Fløjlet i
Dragten slæbte kælent hen ad Gulvet, Silken smaaavidrede koket; Haaret lyste som Guld, og Øjnene
blinkede over de sortsminkede underste Øjenlaage med mangfoldiggjort Glans. I hurtig Gang ilede hun mod
Carlo Gozzi, greb ham om Haandleddene, saa han baade mærkede de bløde buttede Hænders Varme og
Ringenes isnende Kulde paa sin Hud. Hun slap med den ene Haand for med den anden at trække ham hen til
en Kanapé. Hun satte sig ved Siden af ham og sagde:

Min kære Onkel Bjørn! Hvad bringer jer ud af jer Hule? Fy, at I aldrig betræder mine Stuer og ikke søger
at bøde paa Savnet af min egen Papa, jer Broder, der til vor Stads Sorg begraver sig i Padova! Asketiske
Eremit, strenge Trappist Fra Carlo, hvad skylder jeg Æren af eders Besøg og denne højtidsfulde Tete å tete,
som I forlanger?

92

Carlo Gozzi fortalte sit Ærinde og berettede Vendramins Svar paa hans Brev. Damen lo og sagde:

- Jeg har dikteret Vendramin Svaret.

- Men jeg bønfalder Deres Excellence, sagde Carlo Gozzi, om at anvende al Deres Indflydelse for min
Samvittigheds Skyld, hvis ikke Medlidenheden med en anden ulykkelig . . .

Damen afbrød ham med en ny, denne Gang haanlig Latter og sagde:

- Jeg priser eders gode Hjerter, Grev Carlo, men I er og bliver dog en morsom Spøgelseseseer ved højlys
Dag. I siger, at jeg har et følsomt Hjerter; men, *Cristo santissimo!* her er ingen Grund til Følsomhed. I kender
ikke alle de Dumheder og Lumpenheder, som Gratarol har gjort, og jeg tør ikke sige jer dem. I Morgen bliver
Ricci hentet af en Betjent hos Chefen for Finansraadet, hvis hun endnu vover at lade sig besnakke af sin
lumpne Elsker. Tror I ikke mig, saa vil de her tilstedeværende Senatorer bevidne, at alt, hvad I gør i denne
Sag, er spildt Umage. Stykket skal gaa i Morgen Aften; det sværger jeg jer ved det hellige Sakrament.

Rødmen havde gydt sig over Procuratessaens Hals og Bryst, og hendes Øjne var bleven onde. Men det
varede kun et Sekund, saa lo hun atter og sagde med Stemmens kælneste Tone, idet hun bød ham sin
badaerende Haand til Kys:

- Vær nu ikke Bjørn i Aften, Onkel! Kom ind i mit Selskab. I har en Ven, som I nylig har erhvervet jer ved
jeres skønne Tænkemaade. Det er Hr. Francesco Agazi af Magistraturen mod Gudsbespottelser. Kom!

Hun trak ham ind i en Salon. Han sad vel en halv Time i Salen, adspredt og pinlig til Mode. Den ene
Senator efter den anden trykkede ham i Haanden og ledsagede Haandtrykket med Komplimenter for hans
Virken for den konservative Sag i Venezia. Agazi gav ham et tavst, men varmt Haandtryk. Kun Skuespilleren
Benedetti lod, som han ikke saa ham, og benyttede den første gunstige Lejlighed til at liste sig bort.

- Saa ske da, hvad Himlen vil! sagde Carlo Gozzi, da han kom hjem.

Hvorfor syntes han at opdage Pletter paa sin blanke Samvittighed, og hvorfor glædede han sig ikke
længere til et Skriftemaal i San Cassiano? Han havde gjort, hvad han kunde, for at hindre Komediens
Opførelse, men . . . han kunde have ladet være at skrive Don Adones Rolle. Han turde vel erklære 93
offentlig, at han ikke havde tænkt paa Gratarol, erklærede det ogsaa højtidelig for sig selv, men der var et
mørkt Punkt i hans Indre, hvorhen Erklæringen ikke naaede, en lukket Port, som den slog imod, dumpt, uden
genlydende Klang.

Carlo Gozzi laa endnu i Sengen højt op ad den næste Formiddag, træt og udaset, som han var efter Gaarsdagens Anstrengelser og Sindsbevægelser. Paa Sengen maatte han modtage Besøg af Patricieren Paolo Balbi, Medlem af Fyrretyvemandsrådet. Den lille, tykke, gemytlige og højtalende Senator var en ultrakonservativ. Han for ind i Soveværelset, greb om Hovedet paa den parykløse, skallede Digter og kyssede ham paa Kinderne.

- *Bravo, bravissimo*, Gozzi! I er en prægtig Mand, I Aften slaar I et Slag for den gode Sag!

Carlo Gozzi sukkede og sagde:

- Gratarol vil tro, at jeg har givet ham et Judaskys.

Patricieren Paolo Balbi vred Mund og sagde:

- Fy, har I kysset ham? Saa fortryder jeg næsten, at jeg har kysset jer.

- Stakkels Fyr! mumlede Gozzi. Han er allerede straffet mere end nok.

- Han kan aldrig straffes nok, Grev Gozzi. . . . Men, saa sandt Madonna lever, tror jeg, I græder . . . Staa nu op, bliv hos mig i Dag, saa følges vi ad til San Samuele i Aften.

Carlo Gozzi stod og vadskede sine Hænder, da hans Tjener meldte, at en fremmed Tjener var der med et Brev, som skulde overleveres i Grevens egne Hænder.

- Lad ham komme! svarede Husherren og slog en Slaabrok om sig.

En meget skrammereret og friseret Lakaj kom ind og overrakte Carlo Gozzi Brevet, hvori der stod følgende:

- Hr. Greve! Den Forhandling, der i Gaar fandt Sted i eders Hus, sammenholdt med Teaterplakaten fra San Samuele, giver Hovedtaleren fra samme Forhandling Ret til at sige eder, at han aldrig i sit Liv har kendt en større Hykler og Bedrager end eder, og Plakaten raaber ham i Møde, at I er en slet Adelsmand og en Løgner.

Fortsæt kun at mætte en gammel, lidenskabelig og lønlig Elskers skinsyge Hævn! Eders Kærlighedsbedrifter kender jeg i deres fulde Udstrækning. Bliv ved med Maske for Ansigtet at 94 marchere i Spidsen for alle dem, der misunde, hade og forfølge mig. I Dag kan I le; men maaske kan Sagen vende sig og forandre eders uværdig Triumf og Fornærmelsen mod mig til min Triumf og eders Fordærvelse.

28de Februar 1776/77

Pietro Antonio Gratarol.

Carlo Gozzi løftede rolig sit Ansigt fra Brevet og mødte et halvt udvisket Grin i Tjenerens glatte Ansigt. Han sagde i den blideste Tone, han formaaede:

- Jeg har forstaaet. Hils jer Herre!

Han rakte Excellencen Balbi Brevet. Denne skiftede Farve under Læsningen, for hen mod Døren og raabte:

- Vil I ikke, Gozzi, - saa vil jeg besørge den Karl med et Spark ned ad tredive Trappetrin, for at han des hurtigere kan bringe sin Herre den Hilsen, at han er en topmaalt Æsel.

- Det er for sent, Deres Excellence, og jeg tror at have handlet som en Kristen ved at svare, som jeg har gjort.

- Men jeg beholder Brevet.

- Gerne, Eccellenza! Jeg sætter ingen Pris paa det Dokument, svarede Gozzi og lo. Men Tak for eders Indbydelse til i Dag! Saa følges vi ad til San Samuele i Aften.

XIII.

Alle fem Etager i Salen var tæt pakkede fra øverst til nederst. Den almindelige Samtale blandt to Tusinde Mennesker flød sammen i et dumpt drønende Bulder.

I en af de første Etages bredeste Loger sad Procuratessaen Caterina Dolfin Tron, omgivet af en Stab ældre og yngre Kavalerer. Hun saa' ud over Teatret som over et Omraade, hun beherskede som Dronning. Haanden bevægede sig spillende paa Logeranden, som om den rørte hemmelige Strenge, der spændte sig fra hendes Plads til hinsides det nedrullede Tæppe. Der var en ond Triumf i hendes Øje. Hendes trodsige, fyldige Skønhed mindede om en romersk Kejserinde, der forud nyder Glæden af med nedvendt Tommelfinger at give Signal til at bibringe en overvunden Gladiator Naadestødet.

95

I lys lilla, guldbroderet Fløjlsdragt traadte Senatssekretæren Pietro Antonio Gratarol ind i en anden af Beletagens Loger. En velbekendt, men nogenlunde præsentabel Halvverdensdame ledsagede ham. Han saa' muntert leende ud over Forsanilingen, opdagede Procuratessaen og hilste hende meget dybt og med et Smil, der gjorde hans Mund helt vanskabt. Procuratessaen gengældte Hilsenen med en yderst venlig vinkende Haandbevægelse, som var de de bedste Venner af Verden. Procuratessaens Stab af Herrer lo højt. Gratarol sagde til sin Ledsagerske:

- Jeg skal vise den venezianske Kanaille, at jeg er Filosof, at jeg foragter den . . . aa saa dybt!

Og han konverserede hende ivrig, forceret og med stærke Grimacer, slængte sig frem og tilbage paa sit Sæde og gjorde alt for at gøre sig bemærket.

Da Carlo Gozzi sammen med Patricieren Balbi gik op ad Trappen til første Etage, saa' han en smuk tredivaarig Dame foran sig mødes med en fem og tyveaarig ung Herre af Familien Gontarini. Mødet fulgtes af det italienske, jublende "Eh!", og Damen sagde højt:

- Jeg vil dog se min kære Mand paa Bræderne!

Carlo Gozzi sukkede. Patricieren Balbi snappede efter Vejret. Venezias moralske Atmosfære tyngede deres Aandedræt. Det var almindelig bekendt, at samme unge Contarini, Gratarols Fætter, var hans Hustrus Cicisbeo.

Silke og Fløj, Flor og Gaze livnede Salens Baggrund med skønne og høje Farver, svulmende og flydende Linier. I Smykker af Guld og Ædelstene, i flunkende Broderier og tindrende Pailletter brød Lysflammerne sig mangefold. Som i et Drivhus, hvis Luft er overfyldt af de mest forskelligartede Blomsters Aande, svævede de fineste Essensers Duftbølger højt over Hovedet paa Parterret. Det lugtede slet ikke godt. Det var Drivhusets Muldjordsbund. Der havde Almues- og Smaafolk, Gondolierer og Haandværkere deres Staaplads. Entreen var saare lav, men Indehaverne af disse Pladser kunde heller ikke gøre store Fordringer. Fra Etagerne kastede man Papir og Konfektlevninger ned paa dem; ja af og til maatte Parterret gøre Tjeneste som Spyttebakke for Logernes Publikum. De, der ramtes, bandede snart ved Madonna, snart ved Djævelen, men fandt sig i den gode, gamle, nationale Skik.

Tæppets Opgang gjorde kun en kort Standsning i den almindelige drønende Lyd i Salen. Først, da Teodora Bicci viste sig som Grevinde Leonora i sjette Scene, opstod der en voldsom Kamp mellem Klappere og Pibere. Primadonnaen stod tavs med et overlegent Smil, som om hun ventede paa, at Larmen skulde høre op, men som om det hele var noget, der ikke angik hende.

- En fortrinlig Skuespillerinde er hun, hviskede Carlo Gozzi til Patricieren Balbi; jeg kender hende. Hendes Indre er i dette Øjeblik som Ætnas Krater!

- Hun har lært ny fransk Filosofi af sin nye Elsker, sagde Balbi.

Carlo Gozzi lo og viste sig derved som en god Skuespiller, thi Replikken skar ham som en Kniv i Hjertet.

Da Teodora Ricci kom til Orde og blot havde sagt Leonoras simple Replik til Kammerpigen:

Ser Du vor Hertugs Yndling staa alene?
Kan Pylades forlade sin Orestes?

tog Stemmens forunderlige Musik Stemningen saaledes med Storm, at Jubel brød løs med orkanagtig Vælde.

Ricci var glimrende. Hver hendes Replik var en Triumf. Gratarol og hans Dame klappede som rasende. Han lo over til Procuratessaen Tron. Hun svarede med et uhyre sødt Vennesmil, vendte sig om til sin Stab og lo.

Den summende Passiar fortsattes og standsede kun, naar Ricci spillede. Hun havde generobret Publikum. Det glemte rent Historien med den forstuede Fod. Hun spillede, som om Musen og ikke

Statsinkvisitorernes Betjent havde tvunget hende dertil.

Under følgende Replikskifte mellem Grevinde Leonora (Ricci) og Kammerpigen Lisa:

Donna Leonora.

Ti stille! Don Adone kommer.

Lisa.

Kan I
dog taale dette vindopfyldte Hoveds
forfærdelige Elskovssnak ?

blev der en almindelig Bevægelse. Der hørtes Skraben med Stole. Hovederne stak sig saa langt frem som muligt. Alle Øjne plantede sig begærligt paa Scenen, man puffede hinanden 97 i Siderne. Carlo Gozzi stræb Le al se ud som Flegmaet i egen Person.

Men ved Don Adones Indtræden for han sammen og greb Patricieren Balbi i Armen.

Et Brøl, som om alle Arsenalets Kanoner affyredes, Hvin, Hujen, Klap, Stampen frembragte en djævelsk Larm.

Det var ikke, som der stod paa Plakaten, Benedetti, der havde faaet Don Adones Rolle. Det var Vitalba, en ung blond Skuespiller. Han bar ikke alene Gratarols ekstravagente Frisure, han var endog, i skærende Modsætning til de andre Personers almindelige, ingen bestemt Tid tilhørende Ridderkostume, helt moderne klædt, og Dragten var en karikeret Kopi af den lilla Fløjlsdragt, som Gratarol bar i Logen netop denne Aften. Vitalba efterlignede Gratarols franske Slæben med Hælene, hans blaserede Udtale halvt gennem Næsen, halvt gennem Tænderne, for paa de patetiske Steder at slaa over i skingrende Tenortoner, mens han løftede Næsen i Vejrs og gjorde Munden rund og savlencd som Gratarols.

Ingen gav Agt paa, at Teodora Riccis Raseri tog Magten fra hendes Talent. Fra Don Adones første Indtræden hviskede hun Replikkerne frem, glemte det halve og slængte sig skødesløst paa Scenens Møbler. De andre Skuespilleres Tale overdøvedes af Samtalen. Kun, naar Don Adone kom, lyttede man til hans Ord, hvis Slutning altid ledsagedes af vanvittig Klap og Brøl som: Leve Vitalba! Ned med Pier Antonio!

Da Tæppet rullede ned efter anden Akt, rejste Procuratessa Caterina Dollin Tron sig op i sin Loge, slyngede en Buket tværs over Salen over mod Gratarol, der med knyttet Haand holdt sig fast ved sin Dames Overstykkets Hermelinsbræmme. Da Buketten faldt i hans Skød, sank han mat tilbage.

- Bravo, bravissimo! brølte Parterret, og nogle Appelsinog Mandelskaller kastedes op mod Gratarols Loge.

Signore Agazi, Alvorsmanden fra Magistraten mod Gudsbespottelser, som var med i Procuratessaens Stab, bøjede sig med sit glat barberede, graablaa Ansigt over mod sin Beskytterinde. Hun holdt Overkroppen ubevægelig, mens hun rakte ham Haanden under Logens Brystværn og hviskede:

- Jeg lykønsker den ny Gesandt i Napoli!

Hans Excellence Francesco Agazi trykkede den dejlige Haand saa haardt, at dens Ejerindes Mund fortrak sig lidt, men samme 98 Øvrighedspersons glatte Ansigt stod stivt og strengt, som hvert Træk var støbt i Metal.

Sacchi kom op i Carlo Gozzis Loge og sagde til sin Digter:

- Procuratessaen betaler Billetter til hele Parterret for fem Forestillinger. O, kære Hr. Greve! min evindelige Velgører!

- Gaa! hviskede Carlo Gozzi med sammenbidte Tænder. Jeg vil nødig give en Olding et Ørefigen.

- Lad os gaa, Eccellenza! hviskede han til Paolo Balbi.

I tredje Akt besvimeede Teodora Ricci; en Skuespiller meldte, at hun var syg. Publikum brølede, men var lige glad og gik jublende hjem.

Da Carlo Gozzi kom ned i Teatrets Forsal med Paolo Balbi under Armen, greb en maskeret, rank ungdommelig Skikkelse let hans Haand. Fra en smilende, rød Mund udgik følgende Ord under Masken:

- I har gjort jer fortjent af Staten, Grev Gozzi. Hs. Durchlauchtighed Alvise den fjerde Mocenigo, Dogen,

takker eder. I har givet ham frie Hænder. I faar trefold Oprejsning. Men sig intet, eller . . . I kender Venezias Øvrigheder.

- Jeg skælver for dem alle, sagde Gozzi bukkende. Masken forsvandt hurtigt ad en Sidedør.

Paolo Balbi hviskede til Carlo Gozzi:

- Den unge Alvise Mocenigo, Dogens Brodersøn, var i la Trons Loge.

Gozzi tog hjem, gennempisket af en Masse Sindsbevægelser som af lige saa mange Svøbesnærte. Om Formiddagen modtog han følgende Billet:

Højstærede Hr. Greve!

Ganske i Modsætning til de Følelser, som jeg gav Udtryk i min forrige Billet, maa jeg nu erklære, at den oprigtige Agtelse og Velvilje, som jeg i mange Aar har nærret mod Digteren Grev Carlo Gozzi, er bleven forøgede, og med Glemsel af, hvad der er gaaet forud, skal jeg stedse vise Dem samme Agtelse og Venskab, idet jeg smigrer mig med at erholde Gengæld i samme Maal, som denne min Erklæring er oprigtig og aabenhjertig.

1ste Marts 1776/77.

Deres hengivneste Tjener og Ven

Pietro Antonio Gratarol.

99

Carlo Gozzi fik Taarer i Øjnene, gik ud i Forværelset og sagde til Tjeneren:

- Hils eders Herre og sig ham, at jeg beder Gud velsigne ham!

Da Tjeneren havde vendt Ryggen, kendte Carlo Gozzi det Tronske Livre, men blev saa lynslagen, at han ikke fik besindet sig og kaldt Tjeneren tilbage.

Han læste Billetten endnu en Gang. Jo, det var Gratarols egen Haandskrift.

Inden Gozzi var bleven klædt paa for at tage ud i Byen og erfare Sagernes Stilling, kom Carlo Maffei. Den lille kønne Mand var bedrøvet.

- De har sejret, Grev Carlo, sagde han. Ak, jeg holdt saa meget af Gratarol. Jeg fandt, han var en genial Mand, og at De og han, Repræsentanterne for det nye og det gamle, kunde mødes i Kærlighed og Venskab paa Halvvejen, og at Sandheden, som altid ligger i Midten . . .

- I er gal, Carlo Maffei! mumlede Gozzi, men hvad vil I sige? Jeg mener om virkelige Ting, Hr. Carlo!

I Nat er Francesco Agazi bleven udnævnt til Republikkens Gesandt i Napoli af Dogen Alvise IV Mocenigo. Gratarols Underslæb er blevet konstateret. Han var i Morges tidlig hos Procuratessaen. Hun betalte ham Rejsepenge til Udlandet . . . Det var for Resten ædelmodig handlet.

Carlo Gozzi spyttede ud ad Vinduet og klemte begge sine Hænder om Panden.

- Sacchis Trup giver endnu fire Gange "Pulver mod Skinsyge" og rejser saa til Fastlandet.

- Gid den rejste til Helvede! brummede Carlo Gozzi.

- Den har Ordre til at blive borte for det første, sagde Maffei.

- Leve Doktor Goldoni! raabte Carlo Gozzi. Han sank ned i en Stol med Hænderne for Øjnene og sad der længe. Saa rejste han sig med et smilende Ansigt, hvori kun Øjenbrynene var urolige, og sagde:

- Lad os spise sammen i Murano i Dag, Hr. Carlo Maffei!

100

XIV.

Det var en stærk Storm fra Østen, et Efterslæt af Vinteren i Vaaren. Af og til piskede den fint, straks smeltende Snestøv ind over Byen fra Skyer med Rande som nyt poleret Kobber, men ellers væltede samme Skyer uformelige skidenviolette Masser hen over den blegblaa Himmel. Store Rester af Dagslyset holdt sig endnu oppe i Luften. Forneden ved Jorden var det Skumring, som i enkelte Øjeblikke brødes, naar Skyerne spaltedes, og Sneen pauserede.

En Skonnert laa sejlfærdig ved Nordvestkanten af Venezias Havn ud mod den aabne brede Lagune, der skiller Staden fra Fastlandet. Den skulde føre Sacchis Trup med sig.

Lastdragere kom med uhyre Kufferter, som kun italienske Sjøvere forstaaer at haandtere. Hver Kufferts Ejer fulgte tæt efter Drageren for at passe paa sin Ejendom. Den gamle Paola bar i hver Haand et Bur; i det ene var to Par Turtelduer, i det andet en Papegøje. Den sidste blev stadig drillet af en lille Abe, som blev ført af en halv voksen Dreng, Andriana Sacchis Søn. Aben dirrede af Kulde, trak arrig i Kæden, og, hver Gang den saa' sit Snit, arbejdede den paa at faa Poten ind mellem Burets Tremmer til Papegøjen; Papegøjen vrælede, og Aben hvinede. Andriana Sacchi Zannpni bar paa Armene noget hvidt, laaddent noget: ved nærmere Eftersyn viste det sig at være et Lam. Signora Vitalba kom med en stor Hund, der gøede ad en Kat; Hundens Ejerinde, Maskinmesterens Kone, havde ondt ved at holde den, naar Katten rejste Børster og hvæsede ad Hunden. Bagest trippede den gamle Sacchi og søgte at genne hele Truppen hurtigst mulig om Bord, ligesom en Vogter driver Faar ad en smal Vej.

Ude fra Skonnerten lød Skrig og Skænderi. Det var Teodora Riccis Stemme. Den blev saa styg, naar hun blev arrig. Hendes Kat var sluppen ud fra et Hønsbur; en Matros og en Skibsdreng løb efter Katten. Katten klatrede til Vejrs. Primadonnaen tvang sin Mand til at entre et Stykke op ad Vanterne, men Digterens Ben var for stive til længere Voltigering; han maatte opgive Jagten. Imidlertid var de fleste Mennesker og Dyr komne om Bord, og deres Røster blandede sig i vilde Disharmonier som de rene og urene Kreaturers i Noæ Ark.

Katten stod og mjavede og hvæsede højt til Vejrs i den 101 forreste Mast, medens dens Ejerinde med udbredte Arme, højt grædende raabte op imod den:

- Miscetta! Miscetta! kom, min eneste Skat paa Jorden!

Under dette lettede Skibet Anker og gyngede hen over Lagunen. Vinden var god; det gik ret rask. Det varede ikke længe, før Skonnerten kun saas som en sort, langagtig Stribe. Et Øjeblik spejlede noget rødt sig fra Skyerne i Kølvet, men det sluktes pludselig som et Lys, der pustes ud.

Ingen af de bortrejsende havde givet Agt paa en i Pels indhyllet Skikkelse, med laadden Hue trykket ned i Øjnene, som sad paa en Afvisersten i Skyggen af et enligt højt Hus. Truppens mangeaarige Poet havde listet sig ud til det ensomme Udskibningssted. Efterhaanden som Skonnerten fjernede sig, blev hans Hjerter tungere, og hans Øjne løb i Vand. Ja han greb sig til sidst i at hulke.

Hvor havde han tidt foragtet og forbandet disse løse, simple, uvidende, løgnagtige, pengegridske, i alle Maader upaalidelige Skabninger, som Skonnerten nu førte af Sted! Hvad havde han med dem at gøre? Nu var han fri for deres Paahæng; han kunde følge sin Lyst til Eneboerlivet, lukke sig inde i det gamle Hus ved *Rio Santa Maria Mater Domini* og fordybe sig i Studiet af Klassikerne fra det 14de til det 16de Aarhundrede.

Men han mistede jo sine Undersaatter, sit Stof. Han befandt sig som en Billedhugger midt i en Sandørken, hvor der ikke findes en Klump Ler til at ælte en menneskelig Form af. Og han spurgte sig selv, om ikke Zinnober, Bleghvidt, Ultramarin osv. havde været Livsbetingelser for Giorgione og Tizian, skønt disse Farver i og for sig var uædle Mineraliers Produkt.

Han tænkte paa den Tid, da Ricci som ung troende hengav sig til ham. For hundrede Gang randt den Spænding ham i Hu, hvormed han lyttede til, om hendes bundne Sjæl løftede sig mod Befrielsen; han mindedes den naive Glæde, hvormed han havde vugget sig i Klangene af sine Vers, naar hendes bløde Stemme genskabte Digtingens begejstrede Undfangelsesøjeblik i hans Sjæl. Havde *han* forstaaet *hende*, den stakkels vildførte Kvinde, mere end *hun ham*? Havde han ikke været en slet Aandemaner, naar han ved teoretisk Skoledannelse havde villet løfte Sjælen i hende mod Lyset?

Han mindedes, da han for over tyve Aar siden skrev en begejstret Dithyrambe til Antonio Sacchi, der vendte tilbage fra Portugal, og i ham hilste en Frelser for gammel veneziansk uskyldig Glæde, 102 som den bedste Bekæmper af det nye Drama, der var smittet af franske Lærdomme og spekulerede i overfladiske Rørelser i Publikum. Ja, han var en gammel Slyngel, denne Antonio Sacchi. Men hvor uimodstaaelig morsom! Naar han som Truffaldino fra Baggrunden tørt citerede latinske Brokker midt i sine burleske improviserede Replikker, maatte Digteren juble af Fryd.

Skulde han, Digteren Carlo Gozzi ikke netop bruge en Samling muntre, letbevægelige, upaalidelige Eksistenser, med let futtende Fantasi, med Følelserne liggende tæt under Overhuden, saa de stod til Raadighed for ham, naar han blot kommanderede? Kunde en Konge i Eventyrdigtingens Rige tænke sig bedre Undersaatter? Carlo Gozzi stod nu som en Suveræn uden Land.

Og det var jo et Stykke gammelt Venezia, denne Maskekomediebande, som nu blev revet løs fra Moderstadens Skød. Det gamle Venezia! Ja det blev revet itu Stykke for Stykke. Han lo ad sin egen Kamp for dets Bevarelse. Det var vel ikke mere til.

Han havde jo liden Fortjeneste af, at Gratarol nu var fordrevet. Og havde han ikke i latterlig Hidsighed overdrevet denne gamle Laps's Betydning som farlig Ungdomsførfører og frivol Prædikant af de moderne Tankegange? De Kræfter, der havde fjernet Gratarol, var lige saa frivole som han selv.

Han tænkte paa Procuratessaen, Signore Agazi, ja trak lønlig og halv forfærdet paa Skulderen ad Dogen Alvise IV Mocenigo; Procuratessaen havde jo brugt Dogen som en Marionet.

Og Goldini, hans gamle Fjende! Den skikkelige, muntre, godmodige Digter, som han, aandelig talt, havde pisket med sin Tyrepisk, som han ikke havde levnet Ære, som han havde drevet i Landflygtighed ved sine blodige Satirer i Maskekomedier og Digte! Havde han, Carlo Gozzi, ikke ofret et muntert, godt Barn paa Doktrinens Moloksalter! Han erindrede Goldonis glade, smilende, fede Ansigt, hvor der ikke var Udtryk for en ond Tanke.

Han pressede Øjnene sammen og Hænderne mod Brystet for at kue den oprørske Tvivl om hele sin Livsgernings Betydning.

Da byggede sig for hans Fantasi en Scene, som strakte sig tilbage i en uoverskuelig Dybde. Prosceniets Arkitrav bares af snoede Luesøjler. Sidedekorationer og Bagtæppe var Paladser med tusinde Minareter. Om deres Stokværk løb lave Søjler, der bar gennembrudte Spidsbuer lig dem om Dogepaladset. Langs Buernes Rande løb Mosaikbaand af Rubiner, Smaragder, Safirer og Ametyster. Paa Balkonen midt paa Façaden stod Konge og 103 Dronning straalende af Fløjls og Atlask, Guld og Ædelstene. I Forgrunden tumlede sig glade Masker: Pantalone, den gamle venezianske Spidsborger i sin røde og sorte Dragt, de store Pludderbukser og det lange Skæg, Truffaldino i sin af brogede Lapper sammensyede Dragt med sin Pendant, den anden Harlekin, Brighella. Rundt om dem snoede sig fløjlsklædte, fjerbuskbrusende, guld- og sølvbroderede Hoffolk og dejlige Kvinder; men dejligst var hun, der stod paa den med rødt Fløjls betrukne Estrade. Hun var klædt som Tyrkinden hin Aften, da Excellencen Bragadin holdt Fest i Palazzo Gozzi; fra hendes Mund flød en vemodig Elskovsklage over i Triumphsang om den store Elskovs Sejr over alt smaat og lumpent. Pludselig gør Truffaldino-Sacchi et Bukkespring og citerer parodisk:

- Den store Pan er død!

For sidste Gang saa' Carlo Gozzi sit ideale Teater i vaagen Drøm.

. . . Endnu spillede Lanternernes Kors paa Santa Maria della Salute i hvid Flamme . . . kun et Øjeblik, og Vand og Stad laa i Bælgmørke.

. . . Da Carlo Gozzi kom hjem, trak han det lemlæstede Portræt frem og saa' længe paa det. Næste Dag sendte han det til en Malerirestaurator. I de næsten tredive Aar, han endnu levede som Eneboer i sit øde Hus, gemte han det i et Skab, men tog det frem hver Dag og betragtede det stille og alvorlig med sammentrukne Bryn, stive Miner og Hovedrysten.

Han oplevede at se Franskmændene og Østerrigerne spille Bold med Dogernes gamle Stad.

Stoffet til denne Fortælling er taget af Carlo Gozzis Erindringer ("Memorie inutili della vita di C. G. scritte da lui medesimo e pubblicate per umiltà" I-III. Venezia 1797), nu en bibliografisk Sjældenhed. Den findes ikke paa vore Biblioteker; i sin Tid bragte et heldigt Tilfælde mig i Besiddelse af den.

Man kan gerne kalde Fortællingen en Pastiche. Af egen Opfindelse er der ikke ret meget i den. Selv til Samtalerne har jeg bestandig taget Ord og Motiver fra C. Gozzis Skrifter, baade 104 de poetiske og de raisonnerende. Til Interiører og sligt har jeg benyttet dels P. G. Molmentis udmærkede Arbejde "*Storia di Venezia nella vita privata*", dels Vink fra en veneziansk Ven Dr. Gristoforo Pasqualigo, dels endelig mine egne Erindringer og Optegnelser fra et Ophold i Venezia i 1877. Min Gerning har mest været at sammentrænge og arrangere.